

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΥ



*Υποχρεώσεις του αναδόχου έναντι του κυρίου του έργου,
κατά την εκτέλεση συμβάσεων κατασκευής έργων, όπως
και οι αντίστοιχες υποχρεώσεις της επίβλεψης των έργων*

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΒΒΑΝΤΖΗΣ

Υπεύθυνη:
Αλίκη Τζίκα – Χατζοπούλου

Επιβλέποντες:
Στέφανος Γερασίμου
Γιάννης Μηλιός

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2011

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές Δικαίου και Τεχνικής Νομοθεσίας κα Αλίκη Τζίκα – Χατζοπούλου και τον κο Στέφανο Γερασίμου για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή τους κατά την εκπόνηση της παρούσας εργασίας.

Αφιερώνω το παρόν σύγγραμμα στον πατέρα μου Λύσανδρο Δ. Κοββαντζή.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
1. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	7
1.1 Τύπος και περιεχόμενο συμβάσεως	7
1.2 Φύση συμβάσεως	8
1.3 Όροι και επεξηγήσεις σχετικά με το περιεχόμενο και την εκτέλεση συμβάσεων (επιγραμματικά).....	8
2. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΑΔΟΧΟΥ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	15
2.1 Ν 3669/08: Κωδικοποίηση της νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων. 15	
Άρθρο 30 - Σύναψη σύμβασης	15
Άρθρο 35 - Εγγυήσεις Καλής Εκτέλεσης	18
Άρθρο 37 - Γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου	22
Νομολογία: γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου.....	25
Άρθρο 46 - Χρονοδιάγραμμα κατασκευής	28
Άρθρο 47 - Ημερολόγιο του έργου	30
Άρθρο 48 - Προθεσμίες.....	30
Άρθρο 55 - Απολογιστικές εργασίες	33
Νομολογία: απολογιστικές εργασίες.....	34
Άρθρο 52 - Επιμετρήσεις	35
Νομολογία: επιμετρήσεις.....	37
Άρθρο 53 - Λογαριασμοί - Πιστοποιήσεις	40
Νομολογία: λογαριασμοί-πληρωμές-εργολαβικό αντάλλαγμα	44
Άρθρο 49 - Ποινικές ρήτρες για παραβίαση προθεσμιών έργου.....	46
Άρθρο 50 - Επιτάχυνση εργασιών - Ρήτρα πρόσθετης καταβολής (πριμ)	48
Άρθρο 56 - Επείγουσες πρόσθετες εργασίες	48
Άρθρο 57 - Αυξομειώσεις εργασιών - Νέες εργασίες	49
Νομολογία: νέες-πρόσθετες εργασίες	55
Άρθρο 58 - Βλάβες στα έργα - Αναγνώριση αποζημιώσεων	57
Νομολογία: αποζημιώσεις	60
Άρθρο 59 - Ποιότητα στα δημόσια έργα. Πρόγραμμα Ποιότητας Έργου (Π.Π.Ε.).....	61
Άρθρο 60 - Ακαταλληλότητα υλικών - Ελαττώματα - Παράλειψη συντήρησης.....	62
Νομολογία: ελαττώματα του έργου	65
Άρθρο 72 - Διοικητική παραλαβή για χρήση	67
Άρθρο 73 - Προσωρινή παραλαβή του έργου	67
Άρθρο 74 - Χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης των έργων.....	69
Άρθρο 75 - Οριστική παραλαβή	70
Νομολογία: παραλαβή του έργου.....	71
2.2 Συνοπτικός Συγκεντρωτικός Πίνακας Υποχρεώσεων του Αναδόχου	73
3. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ ΑΝΑΔΟΧΟΥ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑΣ	81
Ν. 3669/08 Άρθρο 39 - Υποχρεώσεις μελών αναδόχου κοινοπραξίας.....	81
Νομολογία: ανάδοχος κοινοπραξία.....	82

4. ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ - ΕΠΙΒΛΕΨΗ	84
N. 3669/08.....	84
Άρθρο 36 - Διοίκηση του έργου – Επίβλεψη	84
Άρθρο 38 - Διεύθυνση έργου από την πλευρά του αναδόχου	85
Άρθρο 71 - Βεβαίωση περάτωσης εργασιών	86
Νομολογία: επίβλεψη του έργου	87
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	89
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	91

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της παρούσης είναι η κατάρτιση Διπλωματικής Εργασίας-Μελέτης στο πλαίσιο των Σπουδών της Ειδικότητας Πολιτικού Μηχανικού της Οικείας Σχολής του Ε. Μ. ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ.

Ως γενικός τίτλος της Διπλωματικής Εργασίας ορίσθηκε ο ακόλουθος:

**ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΑΔΟΧΟΥ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ,
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΕΡΓΩΝ, ΟΠΩΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΒΛΕΨΗΣ
ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ.**

Όπως προκύπτει από την παρούσα μελέτη ο εργολάβος είναι υποχρεωμένος να κινηθεί σε ένα πλαίσιο που το διέπει συγκεκριμένο και ιδιαίτερο τεχνικό, οικονομικό, Διοικητικό και χωροταξικό περιβάλλον. Αυτό το περιβάλλον προσδιορίζεται κυρίως από τα συμβατικά τεύχη του έργου σε συνδυασμό με τις κείμενες διατάξεις νόμου, την καλή πίστη και τα χρηστά ήθη.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την εκπόνηση της διατριβής αυτής βασίστηκε πρωτίστως στην κατανόηση της έννοιας της συμβάσεως και των όρων της, την παρουσίαση της νομοθεσίας που αφορά τις υποχρεώσεις του αναδόχου και του επιβλέποντα μηχανικού και την αναφορά στην αντίστοιχη νομολογία, δηλαδή τις αποφάσεις δικαστηρίων οι οποίες καλύπτουν τα όποια κενά ή αντιφάσεις προκύπτουν από τη νομοθεσία.

Όπως θα διαπιστώσει και ο αναγνώστης, η νομολογία που αφορά το συγκεκριμένο θέμα είναι πολύ πλούσια, γεγονός το οποίο γεννά απορίες όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των νόμων να παρέχουν λύσεις σε καίρια ζητήματα που αφορούν την εκτέλεση των δημοσίων έργων. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν ότι η σωστή εκτέλεση των έργων αυτών δεν είναι τόσο απλό ζήτημα και εξαρτάται από πολλές παραμέτρους. Είναι προφανές δε ότι μέσα από μία τόσο πολύπλοκη διαδικασία προκύπτουν και πολλές διαφορές ανάμεσα στους συμβαλλομένους. Αυτές τις διαφορές κλήθηκαν να επιλύσουν τα δικαστήρια και έτσι εξηγείται και ο μεγάλος όγκος νομολογίας που αφορά τα δημόσια έργα.

Η εργασία είναι χωρισμένη σε τρία βασικά μέρη: Στο πρώτο μέρος γίνεται αναφορά στη σύμβαση κατασκευής και το νομοθετικό πλαίσιο που την περιβάλλει, όπως και

σε κάποιες βασικές έννοιες που σχετίζονται με αυτή. Στο δεύτερο, τρίτο και τέταρτο μέρος παρατίθεται η βασική νομοθεσία γύρω από τις υποχρεώσεις του αναδόχου και του επιβλέποντα με ανάπτυξη του νόμου 3669/08 που αποτελεί κωδικοποίηση της νομοθεσίας γύρω από τα δημόσια έργα, συνοδευόμενη από την αντίστοιχη νομολογία.

1. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

Προτού επεκταθούμε στις υποχρεώσεις του αναδόχου θα πρέπει καταρχήν να αναφερθούμε στην έννοια της σύμβασης κατασκευής και το νομοθετικό πλαίσιο που την περιβάλλει. Η σύμβαση καθορίζει τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων και τα αντίστοιχα δικαιώματα που γεννώνται από αυτές.

1.1 Τύπος και περιεχόμενο σύμβασης

Η σύμβαση είναι έγγραφη, συνάπτεται σύμφωνα με τη διακήρυξη, τα τεύχη και τα σχέδια με βάση τα οποία διενεργήθηκε η δημοπρασία, όπως και με τους αναφερόμενους όρους στην εγκριτική απόφαση. Η σύμβαση δεν μπορεί να περιέχει όρους αντίθετους προς τα πιο πάνω στοιχεία και υπογράφεται από τον Προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας για το συνολικό ποσό που προκύπτει από τη δημοπρασία μαζί με τα απρόβλεπτα.

Στην πράξη, τις περισσότερες φορές η σύμβαση αναφέρει απλώς τα ονόματα των αντισυμβαλλομένων, την ημερομηνία και τον τόπο υπογραφής της, την ταυτότητα του έργου, την απόφαση κατακύρωσης του διαγωνισμού, τις εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης και για τα λοιπά στοιχεία παραπέμπει στα συμβατικά τεύχη και τη διακήρυξη της δημοπρασίας.

Η υπογραφή της σύμβασης, από την ημέρα της οποίας αρχίζουν και τρέχουν οι συνολικές και τμηματικές προθεσμίες εκτέλεσης του έργου, έχει αποδεικτικό και όχι συστατικό χαρακτήρα. Η σύμβαση θεωρείται καταρτισμένη μετά την έκδοση της εγκριτικής απόφασης και πριν την υπογραφή της σύμβασης. Δηλαδή, προσφορά και συμμετοχή στη δημοπρασία, συνιστά πρόταση για κατάρτιση σύμβασης και η έγκριση του αποτελέσματος αποτελεί την αποδοχή. Η σύμβαση τελείται με την εγκριτική απόφαση και άσχετα από την υπογραφή του συμβολαίου. Αν για οποιοδήποτε λόγο η εγκριτική απόφαση ακυρωθεί, η δήλωση της βουλήσεως της αναθέτουσας αρχής θεωρείται ότι δεν έχει γίνει ποτέ. Συνεπώς και αν ακόμα έχει υπογραφεί η σύμβαση, αυτή θεωρείται ότι ουδέποτε έχει καταρτισθεί, δεδομένου του αποδεικτικού και όχι συστατικού της χαρακτήρα.

1.2 Φύση συμβάσεως

Οι συμβάσεις δημοσίων έργων θεωρούνται διοικητικές συμβάσεις, κατά τα πρότυπα της γαλλικής θεωρίας και νομολογίας, αλλά το θέμα δεν είχε πρακτική συνέπεια μέχρι την ισχύ του ν. 1406/84 'ολοκλήρωση δικαιοδοσίας διοικητικών δικαστηρίων' γιατί οι διαφορές και από τις διοικητικές συμβάσεις λύνονταν από τα πολιτικά δικαστήρια. Μετά τον ως άνω νόμο τα ελληνικά δικαστήρια είχαν εκδόσει αντιφατικές αποφάσεις. Η σύγκρουση ελύθη με την απόφαση 10/1987 του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, το οποίο διέκρινε μεταξύ των συμβάσεων στις οποίες κύριος του έργου είναι το δημόσιο ή ΝΠΔΔ και τις χαρακτήρισε ως διοικητικές και σε εκείνες που κύριος του έργου είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, το οποίο, αν και ανήκει στο δημόσιο τομέα, συνάπτει συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου.

Οι συμβάσεις δημοσίων έργων ρυθμίζονται από τις ειδικές διατάξεις για την κατασκευή αυτών των έργων, τα κενά δε της ειδικής αυτής νομοθεσίας συμπληρώνονται κατά ρητή επιταγή του νόμου, από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα και ειδικότερα τις Γενικές Αρχές, το Γενικό Ενοχικό Δίκαιο και τις διατάξεις περί μισθώσεως έργου, εφόσον οι διατάξεις αυτές δεν αντίκεινται στις ειδικές διατάξεις περί δημοσίων έργων. Αν πρόκειται για διοικητικές συμβάσεις και από τις διατάξεις τις αναφερόμενες σε αυτές, εφόσον οι γενικές αυτές διατάξεις δεν είναι αντίθετες προς τις ειδικές.

1.3 Όροι και επεξηγήσεις σχετικά με το περιεχόμενο και την εκτέλεση συμβάσεων (επιγραμματικά)

Συμβατικά Τεύχη:

Είναι σχέδια και κείμενα που προσδιορίζουν το Τεχνικό Αντικείμενο. Πρέπει να τηρούνται από τον ανάδοχο.

Αναλυτικότερα τα Συμβατικά Τεύχη είναι:

A. Διακήρυξη

B. Τιμολόγιο Εργασιών

Γ. Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων (ΕΣΥ)

Δ. Γενική Συγγραφή Υποχρεώσεων (ΓΣΥ)

Ε. Τεχνική Περιγραφή (ΤΣΥ)

ΣΤ. Προϋπολογισμός

Ζ. Σχέδια

Εγγύηση καλής εκτέλεσης:

Η εγγύηση αυτή αντικαθιστά την εγγυητική συμμετοχής και είναι συνήθως 5% του προϋπολογισμού της Υπηρεσίας.

Διοίκηση του έργου:

Το έργο διοικείται-κατευθύνεται από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία μέσω του επιβλέποντα και των βοηθών. Παρατηρήσεις κατά την εκτέλεση γράφονται στο ημερολόγιο ή/και αποστέλλεται έγγραφη εντολή προς τον ανάδοχο.

Επίβλεψη κατασκευής του έργου:

Γίνεται από υπάλληλο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

Υποχρεώσεις του φορέα κατασκευής-κυρίου του έργου:

Έχει υποχρέωση να παραδώσει στον ανάδοχο οτιδήποτε προβλέπεται από τα συμβατικά τεύχη, όπως το χώρο ελεύθερο από απαλλοτριώσεις, μελέτες κλπ.

Υποχρεώσεις του αναδόχου:

Ο ανάδοχος έχει υποχρέωση να τηρεί επακριβώς την τεχνική μελέτη του έργου. Τροποποιήσεις θα κάνει μόνο μετά από έγγραφη εντολή της Υπηρεσίας.

Υποχρεώσεις κοινοπρακτούντων αναδόχων:

Οι κοινοπρακτούντες έχουν κοινές όλες τις υποχρεώσεις ως προς τον κύριο του έργου και ευθύνονται καθένας εξ' ολοκλήρου ανεξάρτητα από τα μεταξύ τους ποσοστά.

Ορισμός Αντιπροσώπου-Αντικλήτου:

Ο ανάδοχος εφόσον είναι κοινοπραξία έχει υποχρέωση να ορίσει τον αντιπρόσωπο-εκπρόσωπο της Κ/Ξ με τον αναπληρωτή του. Αυτό είναι πολύ σημαντικό γιατί οι κοινοπραξίες είναι άτυπες μορφές εταιρίας, χωρίς καταστατικό και ο μεταγενέστερος ορισμός είναι δύσκολος ή αδύνατος. Ο ανάδοχος επίσης οφείλει να ορίσει αντίκλητο για την παραλαβή των εγγράφων της Υπηρεσίας.

Χρονοδιάγραμμα:

Ο ανάδοχος έχει υποχρέωση να υποβάλει στην Υπηρεσία χρονοδιάγραμμα εντός 15 ημερών από τη Σύμβαση και σύμφωνα με αυτήν (χρόνοι, τμηματικές προθεσμίες κτλ). Αυτό εγκρίνεται (με τυχόν τροποποιήσεις από την Υπηρεσία) εντός 10 ημερών. Το χρονοδιάγραμμα τροποποιείται-αναπροσαρμόζεται σε περίπτωση παρατάσεων ή καθυστερήσεων προκειμένου να ολοκληρωθεί έγκαιρα το έργο.

Οργανόγραμμα:

Υποβάλλεται εντός μηνός από την κατάρτιση της Σύμβασης. Πρέπει να περιγράφονται στοιχεία στελεχών εξοπλισμού και μηχανημάτων και πρέπει να συναρτάται με το χρονοδιάγραμμα. Είναι πολύ σημαντικό για να διαπιστωθεί η δυνατότητα έγκαιρης ολοκλήρωσης του έργου.

Επιμετρήσεις:

Απαιτείται να τηρείται τεύχος καταμετρήσεως και να συντάσσονται πρωτόκολλα επιμετρήσεων τακτικά (ανά μήνα). Πρέπει να υποβάλλονται στην Υπηρεσία που οφείλει να τα ελέγχει και να τα εγκρίνει σε τρεις μήνες, αλλιώς παραλαμβάνονται αυτοδικαίως.

Αφανείς εργασίες:

Παραλαμβάνονται πάντα πριν την επικάλυψή τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις απαιτείται επιτροπή για την παραλαβή τους (Ε. 10/94, Ε. 26/94 και Ν. 1418/84 άρθ. 6 παρ. 1).

Ποιοτικός έλεγχος:

Είναι αναγκαίο και συμβατική δέσμευση να γίνονται όλοι οι ποιοτικοί έλεγχοι που προβλέπουν οι κανονισμοί ή οι Πρότυπες Τεχνικές Προδιαγραφές (ΠΤΠ) ή οι τεχνικές περιγραφές του έργου κτλ. Είναι δυνατόν να ζητούνται τα εργαστηριακά αποτελέσματα και για την πληρωμή του λογαριασμού, εάν δεν είναι χρονοβόρα (π. χ. σκυροδέματα που απαιτούν 28 ημέρες).

Τελική επιμέτρηση:

Υποβάλλεται δύο μήνες το αργότερο μετά τη βεβαίωση Περαιώσης. Μαζί με την τελική επιμέτρηση ο ανάδοχος μπορεί να υποβάλλει και κάθε άλλο αίτημά του που σχετίζεται με την εκτέλεση της Σύμβασης (ειδικές αποζημιώσεις, αιτήματα για νέες τιμές κλπ). Εάν υποβληθεί τελική επιμέτρηση καθυστερημένα, τότε επιμηκύνεται ο χρόνος συντήρησης και παραλαβής του έργου και του επιβάλλεται και ποινική ρήτρα (2 τοις χιλίοις για 6 το πολύ μήνες).

Βεβαίωση περαίωσης:

Υπογράφεται από τον προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας μετά την περαίωση του έργου. Εάν κατά την περαίωση υπάρχουν επουσιώδεις ελλείψεις και αυτές αποκατασταθούν από τον ανάδοχο δε λαμβάνεται υπ' όψη ο χρόνος αποκατάστασης.

Παραλαβή:

Διακρίνεται σε προσωρινή (γίνεται εντός 6 μηνών) και οριστική (γίνεται μέσα σε δύο μήνες μετά από την πάροδο του χρόνου συντήρησης που είναι συνήθως 15 έως 18 μήνες). Μετά την οριστική παραλαβή αποδεσμεύεται ο ανάδοχος και ευθύνεται μόνο

για ποιοτικά ελαττώματα που δεν μπορούσαν να διαπιστωθούν κατά την παραλαβή, όπως και για ελαττώματα τα οποία απεκρύφθησαν με δόλο.

Διακοπή παραλαβής:

Αυτή γίνεται μόνο εάν διαπιστωθούν ουσιώδεις ελλείψεις ή πλημμέλειες που να οφείλονται στον ανάδοχο ή να μπορούν βασίμως να του καταλογιστούν. Δε γίνεται διακοπή για άλλες διαπιστώσεις ή παρατηρήσεις της Επιτροπής Παραλαβής ή για ζημιές-βλάβες μη οφειλόμενες στον ανάδοχο. Η Επιτροπή επίσης ελέγχει την ύπαρξη ΦΑΥ και ΣΑΥ του έργου.

Αυτοδίκαιη παραλαβή:

Γίνεται όταν δε γίνει κανονική παραλαβή, μετά την πάροδο των προθεσμιών. Απαιτείται Ειδική Όχληση και 30 ημέρες μετά την πάροδο των προθεσμιών.

Διοικητική παράδοση σε χρήση:

Πρέπει να γίνεται πάντοτε με Πρωτόκολλα. Δεν αναπληρώνει την παραλαβή, όμως έχει μεγάλη σημασία σε περίπτωση ζημιών και βλαβών από ανωτέρα βία, από τους χρήστες, από τρίτους κλπ.

Βλάβες στα έργα:

Γενικά: Ο ανάδοχος ευθύνεται για κάθε βλάβη στο έργο εκτός της Ανωτέρας βίας (θεομηνία), όμως για να του καταλογισθεί πρέπει η Διευθύνουσα Υπηρεσία να διαπιστώσει τις ειδικές συνθήκες στις οποίες οφείλεται η βλάβη. Σε ορισμένες περιπτώσεις η δημιουργία βλάβης από μόνη της δεν αρκεί για να καταλογισθεί ευθύνη στον ανάδοχο αλλά πρέπει συγχρόνως να προσδιορίζεται η ειδική πλημμέλειά του στην κατασκευή του έργου (παραβίαση της μελέτης ή υποχρεωτικών προδιαγραφών ή γενικά πλημμελής κατασκευή οφειλόμενη σε αυτόν) διότι π. χ. αυτή μπορεί να οφείλεται σε πλημμελή ή ελλιπή μελέτη ή σε ανεπαρκή ή ελλιπή τεχνική περιγραφή κλπ (π. χ. ελλιπή έρευνα υπεδάφους θεμελίωσης σε λιμενικό έργο, κακή προδιαγραφή μόνωσης οροφής, κακός υπολογισμός φορτίων σε κτίριο ή γέφυρα κλπ).

Θεομηνία-Ανωτέρα βία:

Πρόκειται για απρόβλεπτα γεγονότα ή καταστάσεις που δεν μπορούν να αποφευχθούν με μέτρα πρόνοιας και προκαλούν βλάβες στο έργο ή τις μόνιμες εγκαταστάσεις του αναδόχου.

Σε περίπτωση ανωτέρας βίας, για να αναγνωρισθεί αποζημίωση, πρέπει ο ανάδοχος να υποβάλλει Ειδική Δήλωση εντός 10 ημερών εάν το έργο εκτελείται και εντός 20 ημερών εάν το έργο έχει περαιωθεί και αναμένεται η παραλαβή του. Εάν το έργο έχει παραδοθεί σε χρήση την υποχρέωση ανακοίνωσης των βλαβών έχει αυτός που το χρησιμοποιεί.

Βλάβες από τρίτους:

Ο ανάδοχος δεν ευθύνεται για βλάβες από τρίτους, όπως π. χ. εκσκαφή οδοστρώματος ή βλάβη του λόγω διέλευσης ερπυστριοφόρου τρίτου, πτώση αυτοκινήτου σε προστατευτικά κιγκλιδώματα κλπ ή καταστροφή π. χ. θυρών-παραθύρων κτιρίου από βανδάλους κλπ. Στους τρίτους όμως δεν περιλαμβάνεται το προσωπικό και οι υπεργολάβοι του αναδόχου, έτσι ο ανάδοχος ευθύνεται για αυτούς.

Πλημμελής κατασκευή του έργου:

Η παραβίαση των συμβατικών τευχών και των υποχρεωτικών προδιαγραφών καθιστά την κατασκευή του έργου πλημμελή και ο ανάδοχος ευθύνεται για αυτήν. Η πλημμέλεια μπορεί να οφείλεται είτε στον τρόπο κατασκευής είτε στα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν.

Ελαττώματα έργου:

Εάν τα ελαττώματα είναι από τη φύση τους ή χαρακτηρισθούν από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία 'επουσιώδη', τότε γίνεται μείωση της αμοιβής του αναδόχου και μπορεί να διαταχθούν και ορισμένες εργασίες βελτίωσης. Εάν τα ελαττώματα είναι από τη φύση τους ή τις προδιαγραφές ή χαρακτηρισθούν αιτιολογημένα από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία 'ουσιώδη', τότε επιβάλλεται η πλήρης επιδιόρθωση-ανακατασκευή τους.

Μη ομαλή εξέλιξη των Συμβάσεων:

Στις περιπτώσεις που η Υπηρεσία διαπιστώνει κακοτεχνίες ή παράλειψη συμβατικών υποχρεώσεων (π. χ. παράλειψη συντήρησης) ενεργεί με αποστολή στον ανάδοχο Διαταγής ή Ειδικής Πρόσκλησης και όπως είναι φυσικό ο ανάδοχος είτε τις αποδέχεται και εκτελεί τα διατασσόμενα είτε αμύνεται κατ' αυτών με ενστάσεις και Αιτήσεις Θεραπείας.

Έκπτωση αναδόχου:

Αν ο ανάδοχος δεν κατασκευάζει το έργο σύμφωνα με τους όρους της συμβάσεως και τις έγγραφες εντολές του κυρίου του έργου, οι οποίες μπορεί να είναι σύμφωνες με τη σύμβαση και το νόμο, μπορεί να κηρυχθεί έκπτωτος.

2. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΑΔΟΧΟΥ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Σε αυτό το κεφάλαιο αναλύεται η νομοθεσία που αφορά τις υποχρεώσεις του αναδόχου, συνοδευόμενη από την αντίστοιχη νομολογία. Θα μπορούσαμε να αναφέρουμε αρχικά ότι όλες οι υποχρεώσεις αυτές περικλείονται όπως και προκύπτουν μέσα στην/από την εξής διατύπωση: **ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να κατασκευάσει το έργο κατά τους όρους της σύμβασης, οι οποίοι αναλύονται στα συμβατικά τεύχη και κατά τους κανόνες της τέχνης και της επιστήμης.** Αυτή η απλή φράση αποτελεί τη βάση όλου του νομοθετικού έργου γύρω από το θέμα μας και αναλύεται εις βάθος μέσα από τις διατάξεις του νόμου 1418/84, του προεδρικού διατάγματος 609/85 και του νόμου 3669/08 που αποτελεί κωδικοποίηση όλης της νομοθεσίας γύρω από τα δημόσια έργα. Πιο αναλυτικά:

2.1 Ν 3669/08: Κωδικοποίηση της νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων

Άρθρο 30 - Σύναψη σύμβασης

1. Η σύμβαση κατασκευής του έργου, όταν αυτή αποτελεί συνέχεια δημοπρασίας, συνάπτεται με την κοινοποίηση προς τον ανακηρυχθέντα ως ανάδοχο, της εγκριτικής του αποτελέσματος της δημοπρασίας απόφασης της προϊσταμένης αρχής. Οι συμβατικοί όροι περιέχονται στην αντίστοιχη διακήρυξη, στα τεύχη και σχέδια που την συνοδεύουν, στις οικείες εγκεκριμένες μελέτες, καθώς και στα τεύχη και σχέδια, στα οποία γίνεται παραπομπή ή αναφορά. Το, αποδεικτικού χαρακτήρα, έγγραφο συμφωνητικό που πρέπει να υπογράφεται μεταξύ των συμβαλλομένων μερών ύστερα από την σύναψη της σύμβασης, απαγορεύεται να μεταβάλλει τους συμβατικούς όρους. Σε κάθε άλλη περίπτωση η σύμβαση συνάπτεται με την υπογραφή του σχετικού εγγράφου.

2. α) Πριν από την εκ μέρους του Δημοσίου, των ν.π.δ.δ. και των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών σύναψη οποιασδήποτε σύμβασης έργου, προϋπολογισμού δαπάνης, χωρίς συνυπολογισμό του αναλογούντος φόρου προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.), μεγαλύτερου του ποσού του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας αυτής από

κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Αν δεν διενεργηθεί έλεγχος, η σύμβαση που συνάπτεται είναι άκυρη. Για το σκοπό αυτόν υποβάλλεται από την προϊσταμένη αρχή φάκελος με όλα τα σχετικά έγγραφα και στοιχεία, ιδίως δε αυτά των οποίων η έλλειψη επιφέρει κατά την κειμένη νομοθεσία τον αποκλεισμό της συμμετέχουσας στο διαγωνισμό επιχείρησης. Αν ο έλεγχος αποβεί αρνητικός η σύμβαση δεν συνάπτεται. Ο έλεγχος ολοκληρώνεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη διαβίβαση προς το Ελεγκτικό Συνέδριο του φακέλου.

β) Ο προβλεπόμενος από την περίπτωση α' της παρούσας παραγράφου έλεγχος νομιμότητας επί των συγχρηματοδοτούμενων συμβάσεων εκτέλεσης έργων διενεργείται υποχρεωτικά πριν από τη σύναψή τους από κλιμάκια του Ελεγκτικού Συνεδρίου εφόσον η προϋπολογιζόμενη δαπάνη υπερβαίνει το ποσό των πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.. Ο έλεγχος αυτός περατώνεται εντός τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών από την κατάθεση του σχετικού φακέλου στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Σε περίπτωση που από τον έλεγχο διαπιστωθεί έλλειψη στοιχείων, αυτά ζητούνται από τον αρμόδιο φορέα κατά τρόπο πλήρη και εξαντλητικό πριν την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας. Ο έλεγχος ολοκληρώνεται μετά την κατάθεση και των συμπληρωματικών στοιχείων σε κάθε περίπτωση εντός αποκλειστικής προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την καταθήκη αυτών. Εάν παρέλθουν οι ανωτέρω προθεσμίες χωρίς το σχέδιο σύμβασης να έχει απορριφθεί με αιτιολογημένη πράξη του Ελεγκτικού Συνεδρίου τούτο θεωρείται εγκεκριμένο.

γ) Οι προγραμματικές συμβάσεις, οι οποίες συνάπτονται μεταξύ δύο αναθετουσών αρχών, όπως αυτές ορίζονται στην παράγραφο 9 του άρθρου 1 του ν. 3316/ 2005 (ΦΕΚ 42 Α'), και αφορούν συγχρηματοδοτούμενα έργα, δεν εμπίπτουν στον προβλεπόμενο από την περίπτωση α' έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εφόσον το ύψος του προϋπολογισμού των έργων τα οποία αφορά η προγραμματική σύμβαση είναι κατώτερο των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) ευρώ. Για τις συμβάσεις ανάθεσης έργων που συνάπτονται στο πλαίσιο των προγραμματικών συμβάσεων εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα από την περίπτωση β'.

3. Μετά τον κατά ανωτέρω έλεγχο νομιμότητας της διαδικασίας ανάθεσης από το Ελεγκτικό Συνέδριο και πριν από τη σύναψη της σύμβασης, ακολουθείται η διαδικασία της παραγράφου 2 του άρθρου 26 του παρόντος.

4. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων 2 και 3 εφαρμόζονται υποχρεωτικά και στην περίπτωση διαγωνισμού μεταξύ περιορισμένου αριθμού επιχειρήσεων, όταν η ανάθεση γίνεται επί τη βάση της οικονομικής προσφοράς των διαγωνιζομένων.

5. Για την υπογραφή του εγγράφου συμφωνητικού καλείται ο ανάδοχος σε ορισμένο τόπο και σε ορισμένη προθεσμία που δεν μπορεί να είναι μικρότερη από δεκαπέντε (15) ημέρες. Η έγγραφη πρόσκληση γίνεται συγχρόνως με την κοινοποίηση προς τον ανάδοχο της αντίστοιχης εγκριτικής του αποτελέσματος της δημοπρασίας απόφασης της προϊσταμένης αρχής. Μέσα στην τασσόμενη προθεσμία ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προσκομίσει τις σχετικές εγγυήσεις και όλα τα απαιτούμενα από τη σύμβαση έγγραφα.

6. Αν ο ανάδοχος δεν προσέλθει για την υπογραφή του εγγράφου συμφωνητικού ή δεν προσκομίσει τα απαιτούμενα από την προηγούμενη παράγραφο στοιχεία και η σύμβαση έχει κατά τα παραπάνω ήδη συναφθεί, κηρύσσεται έκπτωτος από αυτήν, χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη κοινοποίηση ειδικής πρόσκλησης και καταπίπτει υπέρ του κυρίου του έργου η εγγύηση συμμετοχής στη δημοπρασία, ως ειδική ποινή. Η έκπτωση κηρύσσεται με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας και κατ' αυτής ο ανάδοχος δικαιούται να υποβάλει ένσταση εντός δέκα (10) ημερών από την παραλαβή της. Η εμπρόθεσμη υποβολή ένστασης αναστέλλει την επιβληθείσα έκπτωση από τη σύμβαση. Επί της ενστάσεως αποφασίζει οριστικά η προϊσταμένη αρχή.

7. Η σύμβαση, εκ μέρους του κυρίου του έργου, υπογράφεται, αν δεν ορίζεται διαφορετικά στην εγκριτική του αποτελέσματος της δημοπρασίας απόφαση της προϊσταμένης αρχής, από τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας και αναγράφει πάντοτε τον κύριο του έργου.

8. Κατά την υπογραφή του εγγράφου συμφωνητικού ο ανάδοχος δηλώνει την έδρα του και την ακριβή διεύθυνσή του. Μέχρι την πλήρη εκκαθάριση της εργολαβικής σύμβασης κάθε μεταβολή των στοιχείων αυτών δηλώνεται υποχρεωτικά και χωρίς καθυστέρηση στη διευθύνουσα υπηρεσία. Διαφορετικά κάθε κοινοποίηση που γίνεται στην παλαιότερη διεύθυνση που έχει δηλώσει ο ανάδοχος, επιφέρει όλα τα νόμιμα αποτελέσματά της.

9. Ο ανάδοχος, κατά τον ίδιο παραπάνω χρόνο, δηλώνει εγγράφως αντίκλητο, κάτοικο της έδρας της διευθύνουσας υπηρεσίας. Ο αντίκλητος πρέπει να είναι

αποδεκτός από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Η δήλωση του αναδόχου συνοδεύεται από δήλωση και του οριζομένου ως αντικλήτου ότι αποδέχεται τον γενόμενο διορισμό του. Κάθε κοινοποίηση προς τον αντίκλητο θεωρείται ότι γίνεται προς τον ανάδοχο. Αντικατάσταση του αντικλήτου είναι δυνατή με ανάλογη εφαρμογή της παραπάνω διαδικασίας. Η αντικατάσταση ισχύει μόνο μετά την αποδοχή του νέου αντικλήτου από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Η διευθύνουσα υπηρεσία έχει πάντοτε το δικαίωμα να ζητά την αντικατάσταση του αντικλήτου, αν αυτός αρνηθεί την παραλαβή εγγράφων ή απουσιάζει συστηματικά από την έδρα του ή γενικά κριθεί ακατάλληλος. Στην περίπτωση αυτή ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να ορίσει χωρίς καμιά καθυστέρηση νέο αντίκλητο.

10. Κατά την υπογραφή της σύμβασης κατασκευής έργου, ύστερα από διαγωνισμό, επανυπολογίζονται, σε συνδυασμό με την έκπτωση, οι προβλεπόμενες δαπάνες για το φόρο προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.), την αναθεώρηση και γενικά οτιδήποτε προβλέπεται πέραν της δαπάνης κατασκευής του έργου.

Άρθρο 35 - Εγγυήσεις Καλής Εκτέλεσης

1. Για την ανάληψη της κατασκευής του έργου απαιτείται η παροχή εγγύησης καλής εκτέλεσης του έργου.

Η εγγύηση κατατίθεται κατά την υπογραφή του ιδιωτικού συμφωνητικού της σύμβασης και το ύψος της ανέρχεται γενικά σε ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) του προϋπολογισμού της υπηρεσίας. Στον προϋπολογισμό περιλαμβάνεται το κονδύλιο των απροβλέπτων και δεν περιλαμβάνονται τα κονδύλια της αναθεώρησης και του Φ.Π.Α.. Στις περιπτώσεις ειδικών ή σημαντικών έργων ή αν ο χρόνος εκτέλεσης του έργου έχει ιδιαίτερη σημασία, η διακήρυξη μπορεί να ορίζει μεγαλύτερο ποσοστό εγγύησης, όχι όμως πέραν του δέκα τοις εκατό (10%) του προϋπολογισμού της υπηρεσίας. Σε περίπτωση απευθείας ανάθεσης ή διαγωνισμού μεταξύ περιορισμένου αριθμού επιχειρήσεων, ορίζεται ομοίως με τη σύμβαση εγγύηση μέχρι του ποσοστού του προηγούμενου εδαφίου.

2. Σε κάθε διακήρυξη έργου ορίζεται υποχρεωτικά ένα όριο ποσοστού έκπτωσης, πάνω από το οποίο ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προσκομίζει, επιπλέον της εγγύησης της προηγούμενης παραγράφου, πρόσθετη εγγύηση καλής εκτέλεσης ως ακολούθως: για τις πρώτες δέκα εκατοστιαίες μονάδες έκπτωσης μετά το ως άνω

όριο, μισή (0,5) εκατοστιαία μονάδα εγγύησης για κάθε μονάδα έκπτωσης. Για τις επόμενες δέκα εκατοστιαίες μονάδες έκπτωσης, μία (1) μονάδα για κάθε μονάδα έκπτωσης. Τέλος, για τις επόμενες μονάδες έκπτωσης, μιάμιση (1,5) μονάδα εγγύησης για κάθε μονάδα έκπτωσης έως ότου συμπληρωθεί συνολικό ποσοστό πρόσθετης εγγύησης τριάντα πέντε τοις εκατό (35%) του προϋπολογισμού της υπηρεσίας, όπως αυτός ορίζεται πιο πάνω.

3. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, που εκδίδεται μετά από γνώμη του Συμβουλίου Δημόσιων Έργων, ορίζεται για όλα τα εκτελούμενα στη χώρα δημόσια έργα ενιαίο όριο ανά κατηγορία και είδος έργου, άνω του οποίου ισχύει υποχρεωτικά η παράγραφος 2. Μέχρι την έκδοση της απόφασης το ποσοστό αυτό ορίζεται κατά την παράγραφο 2. Σε ορισμένους νομούς που παρουσιάζουν, για διάφορους λόγους, ιδιαίτερες δυσχέρειες στην εκτέλεση των έργων και για έργα προϋπολογισμού μέχρι του ανώτατου ορίου της δεύτερης τάξης του Μ.Ε.ΕΠ., είναι δυνατός ο ορισμός, με την ίδια απόφαση, μεγαλύτερου ορίου εφαρμογής της παραγράφου 2, ανά κατηγορία και είδος έργου, για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους στο νομό όπου εκτελείται το έργο. Για έργα που εκτελούνται σε νησιωτικές περιοχές το παραπάνω εδάφιο εφαρμόζεται υποχρεωτικά.

4. Για τα έργα που ανήκουν στις κατηγορίες οδοποιίας, οικοδομικών, υδραυλικών, λιμενικών και πρασίνου το ανωτέρω ποσοστό έκπτωσης ορίζεται γενικά σε δώδεκα τοις εκατό (12%). Για τα έργα προϋπολογισμού μέχρι του ανωτάτου ορίου της δεύτερης τάξης του Μ.Ε.ΕΠ. που εκτελούνται σε νησιωτικές περιοχές και για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις που έχουν έδρα στο νομό όπου οι περιοχές αυτές υπάγονται, το όριο καθορίζεται σε δεκαπέντε τοις εκατό (15%) για τις ανωτέρω κατηγορίες.

5. Αν, για λόγους που αφορούν τον κύριο του έργου, δεν είναι δυνατή η έναρξη των εργασιών μετά την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος, πέραν της, κατά τις κείμενες διατάξεις, αποζημίωσής του για τις θετικές ζημίες μετά την υποβολή έγγραφης όχλησης, μπορεί να υποβάλει αίτηση προς τη διευθύνουσα υπηρεσία για επιστροφή της πρόσθετης εγγύησης της παραγράφου 2. Επί της αιτήσεως αποφασίζει αιτιολογημένα η προϊσταμένη αρχή, εντός μηνός από την υποβολή της, κατόπιν εισηγήσεως της διευθύνουσας υπηρεσίας. Ο ανάδοχος υποχρεούται να προσκομίσει εκ νέου την πρόσθετη εγγύηση, όταν καταστεί δυνατή η έναρξη των εργασιών στο

έργο και εντός δεκαπέντε (15) ημερών από της εγγράφου σχετικής προσκλήσεως της διευθύνουσας υπηρεσίας, άλλως κηρύσσεται υποχρεωτικά έκπτωτος, εκτός αν έχει κινηθεί η διαδικασία διάλυσης από τον ανάδοχο. Κατά τα λοιπά ως προς τη διαδικασία της έκπτωσης, τις συνέπειες και τη συνέχιση και ολοκλήρωση του έργου έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 61 του παρόντος.

6. Για τις τυχόν συμπληρωματικές συμβάσεις που υπογράφονται στα πλαίσια της αρχικής σύμβασης, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να καταθέσει πριν την υπογραφή, συμπληρωματική εγγύηση, το ποσοστό της οποίας υπολογίζεται στο ποσό της συμπληρωματικής σύμβασης και ισούται με το γενικό ποσοστό που αναφέρεται στην παράγραφο 1, στο οποίο προστίθεται το ήμισυ του ποσοστού που ενδεχομένως προκύπτει κατά την παράγραφο 2.

7. Οι εγγυήσεις που προβλέπονται στις προηγούμενες παραγράφους, οι εγγυήσεις για τη συμμετοχή στους διαγωνισμούς, καθώς και οι εγγυήσεις για την τυχόν λαμβανόμενη προκαταβολή, παρέχονται με εγγυητικές επιστολές του Ταμείου Συντάξεων Μηχανικών Εργοληπτών Δημόσιων Έργων (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.), ή τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα ή οποιοδήποτε άλλο κράτος – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.) ή του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (Π.Ο.Ε.), συνοδευόμενες από επίσημη μετάφρασή τους στην ελληνική γλώσσα. Μπορεί επίσης να παρέχονται και με γραμμάτιο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων για παρακατάθεση σε αυτό του αντίστοιχου χρηματικού ποσού ή χρεογράφων που προβλέπεται η τέτοια χρήση τους και με την τιμή που προβλέπουν για αυτά οι ειδικές διατάξεις.

Οι ως άνω εγγυητικές επιστολές πρέπει, προκειμένου να γίνουν αποδεκτές από την υπηρεσία, να απευθύνονται στην αρχή που διεξάγει το διαγωνισμό, ή στο φορέα κατασκευής ή στον κύριο του έργου, να αναφέρουν σαφώς τα στοιχεία της επιχείρησης υπέρ της οποίας παρέχονται, τον τίτλο του έργου, το ποσό για το οποίο παρέχεται η εγγύηση και το χρόνο ισχύος, όπως αυτά προβλέπονται στη διακήρυξη, επιπλέον δε να περιλαμβάνουν παραίτηση του εγγυητή από το δικαίωμα διζήσεως και υπόσχεση για την απροφάσιστη καταβολή του ποσού, εντός πέντε (5) ημερών από την ημέρα λήψεως της σχετικής ειδοποίησεως.

8. Οι εγγυήσεις των προηγούμενων παραγράφων καταπίπτουν πάντοτε υπέρ του κυρίου του έργου και καλύπτουν στο σύνολό τους και χωρίς καμία διάκριση την

πλήρη και πιστή εφαρμογή όλων ανεξαιρέτως των όρων της σύμβασης από τον ανάδοχο και κάθε απαίτηση του κυρίου απέναντι στον ανάδοχο που προκύπτει από την εκτέλεση ή και εξαιτίας του έργου. Η κατάπτωση γίνεται με αιτιολογημένη απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η τυχόν υποβολή ενστάσεως κατά της απόφασης αυτής δεν αναστέλλει τη διαδικασία είσπραξης της εγγύησης.

9. Η εγγύηση καλής εκτέλεσης συμπληρώνεται με κρατήσεις που γίνονται σε κάθε πληρωμή προς τον ανάδοχο. Οι κρατήσεις ανέρχονται σε πέντε τοις εκατό (5%) στην πιστοποιούμενη αξία των εργασιών και σε δέκα τοις εκατό (10%) στην αξία των υλικών που περιλαμβάνονται προσωρινά στην πιστοποίηση, μέχρις ότου αυτά ενσωματωθούν στις εργασίες. Οι κρατήσεις μπορεί να αντικατασταθούν οποτεδήποτε από τον ανάδοχο, μερικά ή ολικά, με ισόποση εγγυητική επιστολή. Οι εγγυήσεις της παραγράφου αυτής περιορίζονται κατά ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) επί της αξίας των εργασιών που περιλαμβάνονται στις εγκεκριμένες από την υπηρεσία επιμετρήσεις. Η μείωση αποφασίζεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία, ύστερα από αίτηση του αναδόχου, συνοδευόμενη από ειδικό απολογισμό των εργασιών των οποίων έχουν εγκριθεί οι επιμετρήσεις.

10. Αν αποφασισθεί από τον κύριο ή το φορέα κατασκευής του έργου μείωση των εργασιών της σύμβασης, που συνεπάγεται και μείωση του προς καταβολή συμβατικού ποσού, η εγγύηση καλής εκτέλεσης του έργου μειώνεται αναλόγως με τη μείωση του συμβατικού ποσού. Η μείωση των εγγυήσεων αποφασίζεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία του έργου, κατόπιν αιτήσεως του αναδόχου.

Με την ολοκλήρωση της εκτέλεσης και πιστοποίησης εργασιών που ανέρχονται σε ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) της αρχικής ή συμπληρωματικής σύμβασης, επιστρέφεται, με αίτηση του αναδόχου και σχετική απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας, ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) της τυχόν πρόσθετης εγγύησης. Εν συνεχεία κάθε φορά που αυξάνονται οι εκτελεσθείσες και πιστοποιηθείσες εργασίες κατά δέκα (10) ποσοστιαίες μονάδες, επιστρέφεται ανάλογο ποσοστό της τυχόν πρόσθετης εγγύησης, ενώ με την έκδοση της βεβαίωσης περάτωσης του έργου επιστρέφεται το σύνολό της.

Η εγγύηση της παραγράφου 1 περιορίζεται σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) της αρχικής εγγύησης, όπως τυχόν συμπληρώθηκε κατόπιν της υπογραφής συμπληρωματικών συμβάσεων, αμέσως μετά την έγκριση του Πρωτοκόλλου

Προσωρινής Παραλαβής. Το σύνολο της εγγύησης της παραγράφου 1 επιστρέφεται χωρίς καθυστέρηση, αμέσως μετά την έγκριση του Πρωτοκόλλου Οριστικής Παραλαβής και τη σύνταξη του τελικού λογαριασμού του έργου.

Άρθρο 37 - Γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου

1. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να κατασκευάσει το έργο κατά τους όρους της σύμβασης και τις σύμφωνες προς αυτή και το νόμο έγγραφες εντολές του φορέα κατασκευής του έργου.
2. Ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση να τηρεί με ακρίβεια τη διάταξη και τις διαστάσεις των διαφόρων μερών του έργου, όπως προκύπτουν από τα εγκεκριμένα σχέδια ή άλλα στοιχεία της μελέτης.
3. Οι έγγραφες εντολές που δίνονται από το αρμόδιο όργανο για συμπλήρωση ή τροποποίηση των στοιχείων της μελέτης, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 57 του παρόντος, καθώς και η εκτέλεση των εγκεκριμένων συμπληρωματικών εργασιών, είναι υποχρεωτική για τον ανάδοχο. Ο ανάδοχος δεν δικαιούται να λάβει αποζημίωση ή αύξηση τιμών για μεταβολές στα έργα που έγιναν χωρίς έγγραφη διαταγή, έστω και αν αυτές βελτιώνουν το έργο. Αν η χωρίς έγκριση μεταβολή επιφέρει μείωση ποσοτήτων ή διαστάσεων, καταβάλλεται μόνο η αξία των ποσοτήτων των εργασιών που έχουν πράγματι εκτελεσθεί χωρίς να αποκλείεται εφαρμογή των διατάξεων για κακοτεχνία.
4. Σε επείγουσες περιπτώσεις η διαταγή για τροποποιήσεις ή συμπληρώσεις δίνεται προφορικά στον τόπο των έργων και καταχωρείται στο ημερολόγιο. Αν τη διαταγή αυτή δίνει ο επιβλέπων, οφείλει να ενημερώσει αμέσως εγγράφως τη διευθύνουσα υπηρεσία, για την έκδοση κανονικής διαταγής. Αν η διαταγή αυτή διαφοροποιεί μερικά ή ολικά τις εντολές του επιβλέποντα, ο ανάδοχος αποζημιώνεται για τις εργασίες που έχει εκτελέσει σύμφωνα με την εντολή της επίβλεψης μέχρι τη λήψη της εντολής της διευθύνουσας υπηρεσίας.
5. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στη σύμβαση, ο ανάδοχος υποχρεούται να διαθέσει για το έργο όλο το απαιτούμενο προσωπικό, υλικά, μηχανήματα, οχήματα, αποθηκευτικούς χώρους, εργαλεία και οποιαδήποτε άλλα μέσα. Ο ανάδοχος σε κάθε περίπτωση βαρύνεται με όλες τις απαιτούμενες δαπάνες για την ολοκλήρωση του έργου, όπως είναι οι δαπάνες των μισθών και ημερομισθίων του προσωπικού, οι

δαπάνες όλων των εργοδοτικών επιβαρύνσεων, οι δαπάνες για τη μετακίνηση του προσωπικού του, οι δαπάνες των υλικών και της μεταφοράς, διαλογής, φύλαξης, φθοράς τους κ.λπ., οι δαπάνες λειτουργίας, συντήρησης, απόσβεσης, μίσθωσης μηχανημάτων και οχημάτων, οι φόροι, τέλη, δασμοί, ασφαλιστικές κρατήσεις ή επιβαρύνσεις, οι δαπάνες εφαρμογής των σχεδίων κατασκευής των σταθερών σημείων, καταμετρήσεων, δοκιμών, προσπελάσεων προς το έργο και στις θέσεις για τη λήψη υλικών, σύστασης και διάλυσης εργοταξίων, οι δαπάνες αποζημιώσεων ζημιών στο προσωπικό του, στον κύριο του έργου ή σε οποιονδήποτε τρίτο και γενικά κάθε είδους δαπάνη απαραίτητη για την καλή και έντεχνη εκτέλεση του έργου.

6. Οι φόροι, τέλη, δασμοί, κρατήσεις και οποιεσδήποτε άλλες νόμιμες επιβαρύνσεις βαρύνουν τον ανάδοχο, όπως ισχύουν κατά το χρόνο που δημιουργείται η υποχρέωση καταβολής τους. Κατ' εξαίρεση άλλοι φόροι του Δημοσίου που βαρύνουν άμεσα το εργολαβικό αντάλλαγμα, βαρύνουν τον ανάδοχο μόνο στο μέτρο που ίσχυαν κατά το χρόνο υποβολής της προσφοράς. Τυχόν μεταγενέστερες αυξομειώσεις, αυξομειώνουν αντίστοιχα το οφειλόμενο εργολαβικό αντάλλαγμα. Τα δύο προηγούμενα εδάφια δεν ισχύουν για το φόρο εισοδήματος ή τις τυχόν παρακρατήσεις έναντι του φόρου αυτού.

7. Ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση για την τήρηση των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας, των διατάξεων και κανονισμών για την πρόληψη ατυχημάτων στο προσωπικό του, ή στο προσωπικό του φορέα του έργου, ή σε οποιονδήποτε τρίτο και για τη λήψη μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος. Σχετικά με τη λήψη μέτρων ασφαλείας είναι υποχρεωμένος να εκπονεί με ευθύνη του κάθε σχετική μελέτη (στατική ικριωμάτων, μελέτη προσωρινής σήμανσης έργων κ.λπ.) και να λαμβάνει όλα τα σχετικά μέτρα.

8. Ανεξάρτητα από την υποχρέωση του αναδόχου να διαθέτει όλο το προσωπικό που απαιτείται για τη διεύθυνση της κατασκευής και την κατασκευή του έργου, η σύμβαση μπορεί να ορίζει κατ' εκτίμηση τον αριθμό τεχνικού προσωπικού κατά ειδικότητα και βαθμίδα εκπαίδευσης, που πρέπει να διαθέτει ο ανάδοχος κατά την εκτέλεση της σύμβασής του. Ο αριθμός αυτός προσαρμόζεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του έργου με βάση το χρονοδιάγραμμα κατασκευής του. Ο ανάδοχος οφείλει να λαμβάνει μέτρα προστασίας σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία στο Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας (ΣΑΥ), όπως αυτό ρυθμίζεται με τις αποφάσεις του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ΔΙΠΑΔ/οικ.177/

2.3.2001 (ΦΕΚ 266 Β'), ΔΕΕΠΠ/85/ 14.5.2001 (ΦΕΚ 686 Β') και ΔΠΙΑΔ/οικ889/ 27.11.2002 (ΦΕΚ 16 Β'), στο χρονοδιάγραμμα των εργασιών, καθώς και τις ενδεχόμενες τροποποιήσεις ή άλλες αναγκαίες αναπροσαρμογές των μελετών κατά τη φάση της μελέτης και της κατασκευής του έργου.

Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί πάντα να διατάσσει την απομάκρυνση του προσωπικού που κρίνεται δικαιολογημένα ακατάλληλο ή την ενίσχυση των συνεργείων του αναδόχου.

9. Αν ο ανάδοχος καθυστερεί τις πληρωμές των αποδοχών του προσωπικού που χρησιμοποιεί στο έργο, η διευθύνουσα υπηρεσία μετά από γραπτή όχληση των ενδιαφερομένων, καλεί τον ανάδοχο να εξοφλήσει τους δικαιούχους μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες. Αν ο ανάδοχος δεν εξοφλήσει τους δικαιούχους, τότε η διευθύνουσα υπηρεσία συντάσσει καταστάσεις πληρωμής των οφειλομένων και πληρώνει απευθείας τους δικαιούχους από τις πιστώσεις του έργου, για λογαριασμό του αναδόχου και έναντι του λαβείν του. Σε εφαρμογή της παραγράφου αυτής μπορεί να πληρωθούν οι αποδοχές μέχρι τριών (3) το πολύ μηνών πριν από την όχληση των ενδιαφερομένων.

10. Ο ανάδοχος έχει όλη την ευθύνη για την ανεύρεση και χρησιμοποίηση πηγών αδρανών υλικών ή άλλων υλικών, που δεν προέρχονται από το εμπόριο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από τη σύμβαση. Οι πηγές αυτές πριν από τη χρησιμοποίησή τους πρέπει να εγκριθούν από τη διευθύνουσα υπηρεσία, που μπορεί να απαγορεύσει τη χρήση ακατάλληλων ή απρόσφορων για τα έργα πηγών. Αν διαπιστωθεί ότι ο ανάδοχος εμπορεύεται τα εξορυσσόμενα για την εκτέλεση του έργου αδρανή υλικά κηρύσσεται έκπτωτος με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Με την ίδια απόφαση μπορεί να επιβληθεί πρόστιμο μέχρι εβδομήντα τέσσερις χιλιάδες (74.000) ευρώ, το οποίο εισπράττεται υπέρ του Ταμείου Εθνικής Οδοποιίας (Τ.Ε.Ο. Α.Ε.), σύμφωνα με τις διατάξεις περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων.

11. Τα υλικά που συναντώνται κατά την κατασκευή του έργου ή προέρχονται από καθαίρεση παλιών έργων, ανήκουν στον κύριο του έργου. Ο ανάδοχος αποζημιώνεται για τις δαπάνες εξαγωγής ή διαφύλαξής τους, αν η σύμβαση δεν ορίζει διαφορετικά και οφείλει να παίρνει τα κατάλληλα μέτρα, για να αποτραπεί ή να είναι όσο το δυνατόν μικρότερη η βλάβη των υλικών κατά την εξαγωγή τους. Χρησιμοποίηση των

υλικών από τον ανάδοχο γίνεται μετά από διαταγή της υπηρεσίας και αφού συνταχθεί σχετικό πρωτόκολλο μεταξύ του επιβλέποντος και του αναδόχου.

12. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να ειδοποιήσει αμέσως τη διευθύνουσα υπηρεσία αν τυχόν κατά την κατασκευή των έργων βρεθούν αρχαιότητες ή οποιαδήποτε έργα τέχνης. Οι διατάξεις για τις αρχαιότητες εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτή. Για την καθυστέρηση των έργων ή τυχόν διακοπή τους από αυτή την αιτία, έχουν εφαρμογή οι σχετικές διατάξεις του παρόντος κώδικα.

13. Ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση να μην παρεμποδίζει την εκτέλεση οποιωνδήποτε άλλων έργων ή εργασιών φορέα του δημόσιου τομέα, που είναι δυνατόν να επηρεάζονται από τις εργασίες της εργολαβίας του, να προστατεύει τις υπάρχουσες κατασκευές και εκμεταλλεύσεις από κάθε βλάβη ή διακοπή λειτουργίας τους και χωρίς μείωση της ευθύνης του να αποκαθιστά ή να συμβάλει στην άμεση αποκατάσταση των τυχόν βλαβών ή διακοπών.

14. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εξασφαλίσει την απρόσκοπτη άσκηση της επίβλεψης στα εργοστάσια που τυχόν κατασκευάζονται τμήματα του έργου και γενικά σε όλους τους χώρους που κρίνει απαραίτητο η διευθύνουσα υπηρεσία. Ο διευθύνων από μέρος της αναδόχου επιχείρησης τα έργα υποχρεούται, μετά από ειδοποίηση της υπηρεσίας, να συνοδεύει τους υπαλλήλους που επιβλέπουν, διευθύνουν ή επιθεωρούν τα έργα, κατά τις μεταβάσεις για επίβλεψη, έλεγχο ή επιθεώρηση στον τόπο των έργων ή στους άλλους τόπους παραγωγής.

Νομολογία: γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου

Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να κατασκευάσει το έργο κατά τους όρους της σύμβασης και τις σύμφωνες προς αυτή και το νόμο έγγραφες εντολές του φορέα κατασκευής του έργου.

Η έγγραφη εντολή αποτελεί προϋπόθεση γενέσεως αμοιβής για τις νέες εργασίες (ΑΠ736/93, ΕφΑΘ. 7699/93). Ακόμη ο ανάδοχος δεν μπορεί να προβεί σε τροποποίηση του έργου χωρίς έγγραφη εντολή(ΣΤΕ 174/98, Δεφ Θεσ/νίκης 204/95). Κατά την Εφ. Αιγ. 111/80 και την Εφ. Αθ. 15715/88 'Ο ανάδοχος έχει υποχρέωση συμμόρφωσης και σε προφορικές εντολές της επίβλεψης , για εξωσυμβατικές εργασίες που γράφονται στο ημερολόγιο'.

Όμως η έλλειψη έγγραφης εντολής καλύπτεται με μεταγενέστερη έγκριση (ρητή ή τεκμαιρόμενη) των εργασιών (Δεφ. Πειρ. 2243/91, Δεφ. Πατρ. 145/93).

Κατά την ΣΤΕ315/99 'Ο ανάδοχος υποχρεούται εις εκτέλεση του έργου κατά τη σύμβαση και τα συμβατικά τεύχη μη δυνάμενος να προβεί εις τροποποιήσεις ως προς την ποσότητα και το είδος των εργασιών άνευ εγγράφου εντολής της Υπηρεσίας.

Στις γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου περιλαμβάνεται και η 'πληροφοριακή πινακίδα' για συγχρηματοδοτούμενα έργα. Η υποχρέωση αυτή προκύπτει από την Απόφαση της Κοινοτικής Επιτροπής της 31-5-94(L. 152/39), αλλά καλό είναι η υποχρέωση αυτή να αναγράφεται στην ΕΣΥ. Περιλαμβάνεται ακόμα η σύνταξη από τον ανάδοχο Προγράμματος Ποιότητας Έργου (ΠΠΕ) που πρέπει να υποβάλλεται στον κύριο του έργου εντός δύο μηνών από την υπογραφή της Σύμβασης (Απόφ. ΔΠΑΔ/ΟΙΚ/611/24. 7(ΦΕΚ 1013 'Β/2. 8. 2001).

Οι αποφάσεις (Δεφ. Αθ. 106/94, ΣτΕ 4775/97, ΣτΕ 834/99 κλπ) αναφέρονται στην υποχρέωση τήρησης της μελέτης και των συμβατικών τευχών που κατά τον ορισμό του άρθ. 5 παρ. 2 Π. Δ. 609/85 είναι 'σχέδια και κείμενα που δίνουν την εικόνα του έργου'. Σε περίπτωση αντιφάσεων εφαρμόζεται η σειρά ισχύος που αναφέρεται στη διακήρυξη. Πρόβλημα υπάρχει σε περίπτωση αντιφάσεων σε τεύχη ίδιας ισχύος όπως π. χ. μεταξύ των σχεδίων (η τομή να δείχνει σα δάπεδο μάρμαρο και η κάτοψη σα δάπεδο μωσαϊκό) και από τα λοιπά στοιχεία να μη διακρίνεται (π. χ. να γράφεται 'σύμφωνα με τα σχέδια').

Σε τέτοιες περιπτώσεις η ερμηνεία των συμβατικών τευχών μάλλον θα γίνει σε βάρος του εργοδότη και εκφράσθηκε με ασάφεια (έτσι και η Εφ. Κρήτης 406/86).

Κατά την Δεφ. Θεσσαλ. 510/00 'Είναι δυνατή η εφαρμογή των άρθρων 173, 200 και 288 του ΑΚ και στις διοικητικές συμβάσεις, όπως είναι αυτές για την εκτέλεση δημοσίων έργων. Τα τεύχη που συνοδεύουν τη Σύμβαση αποτελούν τμήμα αυτής και είναι επιτρεπτή η εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων αν υπάρχουν ασάφειες ή διαπιστώνονται μεταξύ των τευχών αντιφάσεις'.

Κατά την ΣτΕ 1486/99 'Είναι υποχρέωση του αναδόχου να κατασκευάσει το έργο σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης και τις έγγραφες εντολές του κυρίου του έργου, μη δικαιουμένου να ζητήσει αποζημίωση ή αύξηση των τιμών για μεταβολές που ενήργησε χωρίς έγγραφη διαταγή. Ορθά και νόμιμα έγινε η περικοπή ποσότητας

υλικών ως χρησιμοποιηθέντων χωρίς έγκριση ή ειδοποίηση της διευθύνουσας υπηρεσίας’.

Με παρόμοιο περιεχόμενο οι ΣτΕ 3485/96 και Δεφ. Πατρ. 372/88. Κατά την ΣτΕ 834/99 όταν ένα εκ των μελών (συνήθως το Δημόσιο)έχει δικαίωμα επιλογής του τρόπου κατασκευής , μέρους ή όλου του έργου, πρέπει να ασκήσει το δικαίωμα αυτό εγγράφως(επικαίρως) ώστε να μην ανακύψει καθυστέρηση ή δυσχέρεια κατά την εκτέλεση του έργου. Συνέπεια της απόφασης αυτής είναι ότι αν το δικαίωμα επιλογής δεν ασκηθεί εγκαίρως καθίσταται υπερήμερος.

Αυτό δέχεται και η Δεφ. Αθ. 4705/98, δηλαδή ότι ο ανάδοχος δε δικαιούται σε αποζημίωση ή αύξηση τιμών για μεταβολές στα έργα που έγιναν χωρίς έγγραφη διαταγή έστω και αν αυτές βελτιώνουν το έργο. Κατά την ΣτΕ 1976/00 ‘Η αξίωση του ανάδοχου για κάλυψη της επιβαρύνσεως που υπέστη από την πραγματοποίηση εργασιών κατόπιν προφορικής μόνο εντολής, η οποία δεν καταχωρήθηκε στο ημερολόγιο του έργου, δεν μπορεί να ικανοποιηθεί ούτε κατά τις περί καλής πίστεως διατάξεις’.

Διάφορες αποφάσεις έχουν εκδοθεί για το θέμα αυτό και γίνεται δεκτή η πληρωμή των εργασιών σε ειδικές περιπτώσεις(π. χ. εάν έγιναν εργασίες κατά καλόπιστη ερμηνεία της σύμβασης , αποτροπή άμεσου κινδύνου ή άλλων εξαιρετικών συνθηκών κλπ σε εφαρμογή του ΑΚ 200). Σχετική και η ΣτΕ 744/01. Έτσι υπέρ της ισχύος του εδαφίου αυτού έχουν εκδοθεί οι Εφ.Αθ 1571/88, ΑΠ. 736/9, ΔεφΘες. 204/95, ΔεφΑθ. 3357/98, ΣτΕ 4764/98 κλπ αλλά παλαιότερα είχαν εκδοθεί και αποφάσεις με αντίθετο περιεχόμενο που χορηγούσαν αποζημίωση και για εργασίες που εκτελέστηκαν χωρίς έγγραφη εντολή βασιζόμενες στον Α. Κ. και κυρίως στο αρθρ. 904(αδικαιολόγητος πλουτισμός). Όμως η Δεφ.Λαρ. 30/96(όπως και η Εφ.Αθ. 1561)απαιτεί για την εκτέλεση πρόσθετων εργασιών έγγραφη εντολή αλλιώς αποκλείεται η αξίωση και ότι ‘από τον αποκλεισμό κάθε αξίωσης προκύπτει ότι ο νομοθέτης αποκλείει και τις αξιώσεις από αδικαιολόγητο πλουτισμό’.

Κατά την Εφ.Αθ. 15715/88 ‘Αν η προφορική εντολή λόγω του επείγοντος χαρακτήρα της δίδεται επί τόπου του έργου από τον επιβλέποντα και καταχωρείται στο ημερολόγιο, κατ’ εξαίρεση κάθε εργασία που εκτελείται από τον ανάδοχο με βάση την εντολή αυτή μέχρι την ημέρα της κοινοποιήσεως σε αυτόν της έγγραφης διαταγής της Διευθύνουσας το έργο Υπηρεσίας, έστω και αν με αυτή δεν υιοθετείται πλήρως η

εντολή του επιβλέποντος, θεωρείται ως καλώς γενομένη και αναγνωρίζεται υπέρ αυτού η προσήκουσα για τις εκτελεσθείσες εργασίες αυτές πληρωμή'. Ακόμη για το ίδιο θέμα και η ΣτΕ 1431-2/99.

Ενδεικτικά απαιτείται η τήρηση του Π. Δ. 18/96 (κωδικοποίηση του Π. Δ. 377/93), Π. Δ. 778/80, Π. Δ. 1073/81, Π. Δ. 305/95 κτλ όπως και των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αναφέρονται στα μέτρα ασφαλείας.

Κατά την ΑΠ. 302/1999 (που αναφέρεται σε παραβάσεις Οικοδομικής του ΠΚ. 434) ως 'κοινώς αναγνωρισμένοι τεχνικοί κανόνες' νοούνται και οι απλοί και κοινοί κανόνες προστασίας του κοινού. Ανάλογη και η Εφ. Θεσ. 548/99.

Οι μελέτες μέτρων ασφαλείας πρέπει να γίνουν από τον ανάδοχο και εγκρίνονται αρμόδια μόνο όπου απαιτείται έγκριση (π. χ. Σχέδιο ασφάλειας και υγείας του ΠΔ 305/96).

Οι λοιπές μελέτες (π. χ. ικριωμάτων, αντιστηρίξεων κτλ) πρέπει να γίνονται από τον ανάδοχο και είναι προς ίδια χρήση του και δεν απαιτείται έγκρισή τους από την υπηρεσία. Εάν όμως η Υπηρεσία διαπιστώσει μακροσκοπικά λάθη μπορεί να διατάξει τον ανάδοχο σε ανασύνταξη των μελετών ή στη λήψη πρόσθετων μέτρων.

Αυτονόητο είναι ότι η μη τήρηση όλων των ανωτέρω είναι παράβαση συμβατικής υποχρέωσης και εφαρμόζεται το άρθ.47 του ΠΔ 609/85.

Πρέπει να ορίζεται πάντοτε με τη διακήρυξη ή με άλλο συμβατικό τεύχος (π. χ. ΕΣΥ, κλπ) η ελάχιστη στελέχωση.

΄Προκειμένου για έργα προϋπολογισμού πάνω από ένα δισεκατομμύριο, η αναλογία αυτή καθορίζεται τουλάχιστον σε τρεις τεχνικούς αναλόγων προσόντων και πείρας, από τους οποίους ένας πρέπει να είναι διπλωματούχος ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος (Α. Ε. Ι.) και ένας πτυχιούχος τεχνολογικού εκπαιδευτικού ιδρύματος (Τ. Ε. Ι.)' (Ν. 1418, άρθ. 6, παρ. 6).

Άρθρο 46 - Χρονοδιάγραμμα κατασκευής

1. Σε κάθε σύμβαση κατασκευής έργου ορίζεται προθεσμία για την περάτωσή του στο σύνολο και κατά τμήματα. Μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος με βάση την ολική και τις τμηματικές

προθεσμίες, συντάσσει και υποβάλλει στη διευθύνουσα υπηρεσία το χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου.

2. Η διευθύνουσα υπηρεσία εγκρίνει μέσα σε δέκα (10) ημέρες το χρονοδιάγραμμα και μπορεί να τροποποιήσει τις προτάσεις του αναδόχου σχετικά με τη σειρά και τη διάρκεια κατασκευής των έργων, ανάλογα με τις δυνατότητες χρονικής κλιμάκωσης των πιστώσεων, μέσα στα όρια των συμβατικών προθεσμιών. Το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα αποτελεί συμβατικό στοιχείο του έργου. Αν η έγκριση δεν γίνει μέσα στην πιο πάνω προθεσμία, ή αν μέσα στην προθεσμία αυτή δεν ζητήσει γραπτά η διευθύνουσα υπηρεσία διευκρινίσεις ή αναμορφώσεις ή συμπληρώσεις, το χρονοδιάγραμμα θεωρείται ότι έχει εγκριθεί. Αναπροσαρμογές του χρονοδιαγράμματος εγκρίνονται όταν μεταβληθούν οι προθεσμίες, το αντικείμενο ή οι ποσότητες των εργασιών. Η έναρξη των εργασιών του έργου από μέρους του αναδόχου δεν μπορεί να καθυστερήσει πέρα των τριάντα (30) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης. Η μη τήρηση των ανωτέρω προθεσμιών με υπαιτιότητα του αναδόχου συνεπάγεται την επιβολή των διοικητικών και παρεπόμενων χρηματικών κυρώσεων, αποτελεί λόγο έκπτωσης του αναδόχου και για τα αρμόδια όργανα του φορέα κατασκευής αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του άρθρου 40 του παρόντος.

3. Το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα αποτελεί το αναλυτικό πρόγραμμα κατασκευής του έργου. Το χρονοδιάγραμμα αναλύει ανά μονάδα χρόνου και πάντως ανά ημερολογιακό τρίμηνο τις εργασίες που προβλέπεται να εκτελεσθούν. Το χρονοδιάγραμμα συντάσσεται με τη μορφή τετραγωνικού πίνακα που περιλαμβάνει την πιο πάνω χρονική ανάλυση των ποσοτήτων ανά εργασία ή ομάδα εργασιών και συνοδεύεται από γραμμικό διάγραμμα και σχετική έκθεση. Σε σημαντικά έργα μπορεί να προβλέπεται η σύνταξη τευχών ή διαγραμμάτων με τη μέθοδο της δικτυωτής ανάλυσης.

4. Ο ανάδοχος κατασκευής του έργου υποχρεούται επίσης μέσα σε έναν (1) μήνα από την υπογραφή της σύμβασης να συντάξει και να υποβάλει οργανόγραμμα του εργοταξίου, στο οποίο θα περιγράφονται λεπτομερώς τα πλήρη στοιχεία στελεχών, εξοπλισμού και μηχανημάτων που θα περιλαμβάνει η εργοταξιακή ανάπτυξη για την εκτέλεση του έργου.

5. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται σε συμβάσεις έργων που στις δημοπρασίες τους καλούνται να συμμετάσχουν, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και επιχειρήσεις εγγεγραμμένες στα νομαρχιακά μητρώα. Στις περιπτώσεις αυτές η διευθύνουσα υπηρεσία κοινοποιεί έγκαιρα στον ανάδοχο πίνακες των εργασιών που πρέπει να εκτελεστούν. Ο πρώτος πίνακας κοινοποιείται κατά την υπογραφή της σύμβασης.

Άρθρο 47 - Ημερολόγιο του έργου

1. Για κάθε εργολαβία, με μέριμνα του αναδόχου τηρείται ημερολόγιο σε βιβλιοδετημένα διπλότυπα αριθμημένα φύλλα. Το ημερολόγιο συμπληρώνεται καθημερινά και αναγράφονται, με συνοπτικό τρόπο, σε αυτό στοιχεία για τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν, αριθμητικά στοιχεία για το απασχολούμενο προσωπικό κατά κατηγορίες, τα χρησιμοποιούμενα μηχανήματα, τα προσκομιζόμενα υλικά, τις εκτελούμενες εργασίες, τις εργαστηριακές εξετάσεις, τις εντολές και παρατηρήσεις των οργάνων επίβλεψης, τυχόν έκτακτα περιστατικά και κάθε άλλο σχετικό με το έργο σημαντικό πληροφοριακό στοιχείο.

2. Το ημερολόγιο υπογράφεται από εντεταλμένο όργανο της επίβλεψης και τον εκπρόσωπο του αναδόχου. Το ένα αποκοπτόμενο φύλλο περιέρχεται στη διευθύνουσα υπηρεσία. Οι εγγραφές στο ημερολόγιο αποτελούν πληροφοριακά στοιχεία για τις καιρικές συνθήκες, τη δύναμη απασχολούμενου προσωπικού και μηχανημάτων και γενικά για την παροχή εικόνας προόδου του έργου.

3. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί πάντα να ορίσει την εγγραφή στο ημερολόγιο συμπληρωματικών πληροφοριών ή άλλων στοιχείων που προσιδιάζουν στο συγκεκριμένο έργο ή να ζητήσει από τον ανάδοχο την τήρηση και άλλων στατιστικών στοιχείων. Στις περιπτώσεις μικρών έργων μπορεί η διευθύνουσα υπηρεσία να ορίσει την τήρηση του ημερολογίου κατά άλλο συνοπτικότερο τρόπο, την τήρησή του κατά εβδομάδα ή άλλο χρονικό διάστημα ή και τη μη τήρηση ημερολογίου.

Άρθρο 48 - Προθεσμίες

1. Κάθε σύμβαση, εκτός από την προθεσμία για την περάτωση του συνόλου του έργου (συνολική προθεσμία), περιλαμβάνει και προθεσμίες για την ολοκλήρωση

συγκεκριμένων τμημάτων αυτού (τμηματικές προθεσμίες). Σε περιπτώσεις μικρών έργων ή έργων που από τη φύση τους δεν επιδέχονται προσδιορισμό τμημάτων ή χαρακτηριστικών επί μέρους δραστηριοτήτων, μπορεί η σύμβαση να μην προβλέπει τμηματικές προθεσμίες.

2. Όλες οι προθεσμίες (συνολική και τμηματικές) αρχίζουν από την υπογραφή της σύμβασης, εκτός αν στα συμβατικά τεύχη ορίζεται διαφορετικά.

3. Μέσα στη συνολική προθεσμία πρέπει να έχουν τελειώσει όλες οι επί μέρους εργασίες του έργου και να έχουν ολοκληρωθεί οι τυχόν προβλεπόμενες από τη σύμβαση δοκιμές. Το ίδιο ισχύει αναλογικά και για τις τμηματικές προθεσμίες.

4. Τμηματικές προθεσμίες ορίζονται από τη σύμβαση: α. Για παράδοση τμημάτων του έργου που η έγκαιρη αποπεράτωσή τους έχει ιδιαίτερη σημασία για τον κύριο του έργου, όπως είναι η κατασκευή τμημάτων του έργου που μπορεί να χρησιμοποιηθούν αυτοτελώς, η συμπλήρωση εργασιών που αποτελούν προϋπόθεση ή συνδυάζονται με τις εργασίες άλλου έργου, εκτός της εργολαβίας στην οποία αναφέρεται η συγκεκριμένη σύμβαση, η εκτέλεση εργασιών για εξασφάλιση του έργου από καιρικές συνθήκες (αποκλειστικές τμηματικές προθεσμίες).

β. Ως σταθμοί ενδιάμεσου ελέγχου της προόδου του έργου (ενδεικτικές τμηματικές προθεσμίες).

5. Όλες οι καθοριζόμενες τμηματικές προθεσμίες θεωρούνται ως ενδεικτικές, εκτός αν ρητώς ορίζονται από τη σύμβαση ως αποκλειστικές.

6. Υποχρεωτικά καθορίζονται στα συμβατικά τεύχη και για την περίοδο έναρξης των εργασιών εκτέλεσης ενδεικτικές τμηματικές προθεσμίες ανά έναν (1) ή το πολύ δύο (2) μήνες ανάλογα με το μέγεθος του έργου και τις συνθήκες εκτέλεσης. Οι ως άνω υποχρεωτικές ενδεικτικές προθεσμίες τίθενται για το διάστημα από την υπογραφή της σύμβασης μέχρι το πέρας του ενός τετάρτου (1/4) της αρχικής συμβατικής προθεσμίας περαίωσης. Το χρονικό αυτό διάστημα δεν μπορεί να είναι μικρότερο από έξι (6) μήνες.

7. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να συνεχίσει την κατασκευή του έργου για επιπλέον της συνολικής προθεσμίας χρονικό διάστημα, ίσο προς το ένα τρίτο (1/3) αυτής και πάντως όχι μικρότερο των τριών (3) μηνών (οριακή προθεσμία). Η συνολική προθεσμία υπολογίζεται με βάση την αρχική συμβατική προθεσμία και τις

τυχόν παρατάσεις που εγκρίθηκαν ύστερα από σχετικό αίτημα του αναδόχου μέσα στην αρχική συμβατική προθεσμία και δεν οφείλονται σε υπαιτιότητά του.

8. Παράταση της συνολικής ή των τμηματικών προθεσμιών εγκρίνεται:

α) Είτε «με αναθεώρηση», όταν η καθυστέρηση του συνόλου των εργασιών του έργου ή του αντίστοιχου τμήματος δεν οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του αναδόχου ή προκύπτει από αύξηση του αρχικού συμβατικού αντικειμένου.

β) Είτε «χωρίς αναθεώρηση», για το σύνολο ή μέρος των υπολειπόμενων εργασιών, όταν η παράταση κρίνεται σκόπιμη για το συμφέρον του έργου, έστω και αν η καθυστέρηση του συνόλου ή μέρους των υπολειπόμενων εργασιών οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του αναδόχου. Σε περίπτωση έγκρισης παράτασης προθεσμίας «χωρίς αναθεώρηση» για το σύνολο των υπολειπόμενων εργασιών του έργου ή μιας τμηματικής προθεσμίας του, επιβάλλονται οι σχετικές ποινικές ρήτρες, ανεξάρτητα από την έγκριση της παράτασης αυτής.

9. Κατά την έγκριση των παρατάσεων της συνολικής ή των τμηματικών προθεσμιών, εκτιμάται και προσδιορίζεται πάντοτε το υπαίτιο για την επιμήκυνση του χρόνου συμβαλλόμενο μέρος, για το σύνολο ή για μέρος των έργων ή κατά κονδύλια εργασιών. Οι διατάξεις της περίπτωσης αυτής δεν επηρεάζουν την κατάπτωση των ποινικών ρητρών, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της.

10. Η έγκριση των παρατάσεων προθεσμιών γίνεται από την προϊσταμένη αρχή, ύστερα από αίτηση του αναδόχου. Παράταση μπορεί να εγκριθεί και χωρίς αί-

τηση του αναδόχου, αν αυτή δεν υπερβαίνει την οριακή προθεσμία. Η αίτηση, αν υπάρχει, κατατίθεται στη διευθύνουσα υπηρεσία που διατυπώνει πάντοτε τη γνώμη της προς την προϊσταμένη αρχή. Όταν πρόκειται για παράταση «χωρίς αναθεώρηση», ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας, σε αντιπαράσταση με τον ανάδοχο, καταρτίζει πίνακα διαχωρισμού των εργασιών, σε εκείνες που μπορούσαν να εκτελεσθούν σε προηγούμενη αναθεωρητική περίοδο και στις λοιπές εργασίες. Οι πρώτες διαχωρίζονται και κατά αναθεωρητική περίοδο, μέσα στην οποία μπορούσε και έπρεπε να εκτελεσθούν. Ο πίνακας αποτελεί πράξη της διευθύνουσας υπηρεσίας και ο ανάδοχος δικαιούται να υποβάλει ένσταση κατά του πίνακα διαχωρισμού, μόνο αν τον υπογράψει με επιφύλαξη. Σε περίπτωση άρνησης του αναδόχου να συμπράξει στην κατάρτιση ή να υπογράψει τον πίνακα, εφαρμόζεται ανάλογα η διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου 57 του παρόντος.

Άρθρο 55 - Απολογιστικές εργασίες

1. Στις περιπτώσεις συμβάσεων με ανάδοχο για την κατασκευή έργου με το απολογιστικό σύστημα του άρθρου 9 εφαρμόζονται οι παράγραφοι 2 έως 9.

2. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί να ορίζει τον αριθμό του απαιτούμενου προσωπικού κατά ειδικότητα, τον αριθμό και είδος μηχανημάτων ή άλλων μέσων και να διατάσσει την αντικατάσταση τυχόν ακατάλληλων.

Μπορεί επίσης να ορίζει το είδος και την ποσότητα των απαιτούμενων υλικών. Η διευθύνουσα υπηρεσία εγκρίνει τα ανώτατα όρια αμοιβής του προσωπικού του αναδόχου κατά ειδικότητα με τη δυνατότητα να ορίσει διάφορα όρια για ορισμένο αριθμό εργαζομένων κάθε ειδικότητας ανάλογα με την απόδοσή τους.

3. Η παρακολούθηση της δαπάνης και ο απολογισμός της χρήσης των υλικών ή άλλων μέσων που αγοράζονται με δαπάνη του κυρίου του έργου, γίνεται όπως ορίζεται με τη σύμβαση. Στη δαπάνη αυτή προστίθεται το εργολαβικό ποσοστό μειωμένο κατά την έκπτωση της σχετικής δημοπρασίας.

4. Οι εργοδοτικές επιβαρύνσεις και όλες οι τυχόν ισχύουσες κρατήσεις ή εισφορές υπέρ τρίτων στη δαπάνη του έργου, εκτός φόρου εισοδήματος και Φ.Π.Α., καταβάλλονται από τον ανάδοχο και αποδίδονται σε αυτόν, με το εργολαβικό ποσοστό, μειωμένο κατά την έκπτωση της δημοπρασίας.

5. Αποζημιώσεις προσωπικού των απολογιστικών εργασιών βαρύνουν τον κύριο του έργου μόνο για το διάστημα που το προσωπικό ασχολήθηκε στις απολογιστικές εργασίες και αν η λύση της σύμβασής του γίνεται με τη βούληση του κυρίου του έργου και κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου.

6. Ο κύριος του έργου ευθύνεται για εργατικά ατυχήματα που συμβαίνουν κατά την κατασκευή του έργου μόνο αν αυτά οφείλονται σε υπαιτιότητα των οργάνων του ή των οργάνων του φορέα κατασκευής του έργου.

7. Για τις απολογιστικές εργασίες συντάσσεται από τον ανάδοχο επιμέτρηση και απολογισμός της δαπάνης και για την παραλαβή τους εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των άρθρων 73 και 75 του παρόντος, τα οποία αναφέρονται στην προσωρινή και οριστική παραλαβή του έργου. Ο χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης και οι υποχρεώσεις του αναδόχου κατά το χρόνο αυτόν ορίζονται με τη σύμβαση.

8. Στις περιπτώσεις που η σύμβαση της απολογιστικής εκτέλεσης προβλέπει την κατασκευή εργασιών με υπεργολαβίες, ολικά ή μερικά, για την εκτέλεση της υπεργολαβίας από τον υπεργολάβο δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων, αλλά ό,τι ορίζεται σχετικά στη σύμβαση του κυρίου του έργου με τον ανάδοχο.

9. Σε κάθε περίπτωση απολογιστικής εκτέλεσης εργασιών τηρείται ειδικό ημερολόγιο στο οποίο καταγράφονται καθημερινά το απασχολούμενο προσωπικό κατά ειδικότητα, μηχανήματα ή άλλα μέσα, τα εισκο-μιζόμενα υλικά και καύσιμα, οι εκτελούμενες εργασίες περιγραφικά και κατά θέση του έργου και κάθε άλλο στοιχείο για την τεκμηρίωση της ορθολογιστικής διαχείρισης των μέσων, των υλικών και της αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού. Τα φύλλα του ημερολογίου αυτού συνοδεύουν τους απολογισμούς των έργων και τίθενται υπόψη της επιτροπής προσωρινής παραλαβής. Μετά την έναρξη της καθημερινής εργασίας παραδίδεται στον εκπρόσωπο της διευθύνουσας υπηρεσίας ειδικό δελτίο που περιλαμβάνει ονομαστική κατάσταση του απασχολούμενου προσωπικού και κατάσταση των μηχανημάτων.

10. Κατά την εκτέλεση οποιασδήποτε σύμβασης κατασκευής έργου με άλλο σύστημα, εκτός από το απολογιστικό σύστημα, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει και αναγκαίες απολογιστικές εργασίες, όταν του δοθεί ειδική εντολή από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται στον ανάδοχο και περιλαμβάνεται στην πιστοποίηση η πραγματική δαπάνη που προκύπτει σύμφωνα με τα νόμιμα αποδεικτικά πληρωμής για την εκτέλεση των εργασιών. Η δαπάνη αυτή δεν υπόκειται στην έκπτωση της δημοπρασίας. Καταβάλλεται επίσης στον ανάδοχο το εργολαβικό ποσοστό το οποίο ορίζεται σε 18% στο σύνολο των δαπανών που πραγματοποιούνται για λογαριασμό του εργοδότη. Στο ποσοστό αυτό εφαρμόζεται η ρητή ή τεκμαρτή έκπτωση της δημοπρασίας.

Νομολογία: απολογιστικές εργασίες

Κατά την Σ. τ. Ε. 1930/2009: Οι απολογιστικές εργασίες, εκτελεσθείσες χωρίς ειδική εντολή, δεν αποκλείεται να κριθούν αναγκαίες εκ των υστέρων είτε από τα αρμόδια όργανα του κυρίου του έργου, είτε από το αρμόδιο δικαστήριο.

Συγκριτικός Πίνακας. Εάν δεν αμφισβητηθεί νόμιμα από τον ανάδοχο, το περιεχόμενό του οριστικοποιείται και αποσβένονται οι τυχόν απαιτήσεις που απορρέουν από αυτόν, μη δυνάμενες να προβληθούν κατά την κατάρτιση επόμενων συγκριτικών πινάκων.

Άρθρο 52 - Επιμετρήσεις

1. Κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου λαμβάνονται όλα τα αναγκαία στοιχεία για την επιμέτρηση των ποσοτήτων των εκτελούμενων εργασιών. Οι επιμετρήσεις συντάσσονται με μέριμνα και δαπάνη του αναδόχου και υπόκεινται στον έλεγχο της υπηρεσίας. Τα επιμετρητικά στοιχεία λαμβάνονται από κοινού από τον επιβλέποντα και τον εκπρόσωπο του αναδόχου, καταχωρούνται σε επιμετρητικά φύλλα εις διπλούν, που υπογράφονται από τα δύο μέρη και καθένα παίρνει από ένα αντίγραφο.

2. Στο τέλος κάθε μήνα ο ανάδοχος συντάσσει επιμετρήσεις κατά διακριτά μέρη του έργου για τις εργασίες που εκτελέστηκαν τον προηγούμενο μήνα. Η επιμέτρηση περιλαμβάνει για κάθε εργασία συνοπτική περιγραφή της με ένδειξη του αντίστοιχου άρθρου του τιμολογίου ή των πρωτοκόλλων κανονισμού τιμών μονάδας νέων εργασιών, που εκτελέστηκαν και τα αναγκαία γι' αυτό επιμετρητικά σχέδια και διαγράμματα, με βάση τα στοιχεία απευθείας καταμέτρησης των εργασιών ή των πρωτοκόλλων της επόμενης παραγράφου. Οι επιμετρήσεις, συνοδευόμενες από τα αναγκαία επιμετρητικά σχέδια, υποβάλλονται από τον ανάδοχο στη διευθύνουσα υπηρεσία για έλεγχο, αφού υπογραφούν από αυτόν με την ένδειξη «όπως συντάχθηκαν από τον ανάδοχο». Η διευθύνουσα υπηρεσία μετά την παραβολή προς τα επιμετρητικά στοιχεία, τον έλεγχο και τυχόν διόρθωση των υπολογισμών, εγκρίνει τις επιμετρήσεις και τις κοινοποιεί στον ανάδοχο. Η κοινοποίηση αυτή θεωρείται πράξη της διευθύνουσας υπηρεσίας κατά την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 76 του παρόντος και ο ανάδοχος αν δεν αποδέχεται τις διορθώσεις μπορεί να ασκήσει το προβλεπόμενο δικαίωμα της ένστασης.

3. Όταν πρόκειται για εργασίες που η ποσοτική τους επαλήθευση δεν θα είναι δυνατή στην τελική μορφή του έργου, όπως εργασίες που πρόκειται να επικαλυφθούν από άλλες και δεν θα είναι τελικά εμφανείς, ποσότητες που παραλαμβάνονται με ζύγιση ή άλλα παρόμοια, ο ανάδοχος υποχρεούται να καλέσει τον επιβλέποντα να προβούν

από κοινού στην καταμέτρηση ή ζύγιση και να συντάξουν πρωτόκολλο παραλαβής αφανών εργασιών ή πρωτόκολλο ζυγίσεως αντίστοιχα. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί σε σοβαρές περιπτώσεις να ορίσει επιτροπή για την παραλαβή των εργασιών και τη σύνταξη των πιο πάνω πρωτοκόλλων. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί επίσης και η προϊσταμένη αρχή να παραγγείλει τη συγκρότηση τέτοιων επιτροπών.

4. Ειδικώς ο χαρακτηρισμός των εδαφών που κατασκευάζεται το έργο, γίνεται από δύο ή περισσότερους τεχνικούς υπαλλήλους, που ορίζονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Ο ορισμός της επιτροπής αυτής ανακοινώνεται στην προϊσταμένη αρχή, η οποία μπορεί να ορίσει και άλλον υπάλληλο να συμμετέχει στο έργο της επιτροπής. Η προϊσταμένη αρχή μπορεί σε κάθε περίπτωση να ορίσει άλλη επιτροπή για επανέλεγχο και χαρακτηρισμό εδαφών. Σε περίπτωση που δεν επαρκεί το τεχνικό προσωπικό ή σε περίπτωση αδυναμίας να ληφθεί απόφαση, λόγω διαφωνίας των υπαλλήλων που ορίζονται σε άρτιο αριθμό, ο ανωτέρω χαρακτηρισμός εδαφών γίνεται κατά τον προσφορότερο τρόπο με απόφαση της προϊσταμένης αρχής.

5. Δύο (2) μήνες το αργότερο μετά τη βεβαιωμένη περάτωση του έργου ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να υποβάλει στη διευθύνουσα υπηρεσία τυχόν επί μέρους επιμετρήσεις που λείπουν και την «τελική επιμέτρηση», δηλαδή τελικό συνοπτικό πίνακα που ανακεφαλαιώνει τις ποσότητες όλων των τμηματικών επιμετρήσεων και των πρωτοκόλλων της παραγράφου 3. Αν αυτές έχουν ελεγχθεί από τη διευθύνουσα υπηρεσία, οι ποσότητες τίθενται όπως διορθώθηκαν, έστω και αν εκκρεμούν κατ' αυτών ενστάσεις του αναδόχου ή αιτήσεις θεραπείας. Η καταχώρηση αυτή στην τελική επιμέτρηση δεν αποτελεί παραίτηση του αναδόχου από τέτοιες αιτήσεις ή ενστάσεις που έχουν ασκηθεί νόμιμα, ούτε παρέχει το δικαίωμα σε αυτόν να υποβάλει νέες. Για τις επί μέρους επιμετρήσεις που δεν έχουν ακόμη ελεγχθεί από την υπηρεσία ή γι' αυτές που τυχόν υποβάλλονται για πρώτη φορά μαζί με την τελική επιμέτρηση, καταχωρούνται οι ποσότητες των επιμετρήσεων όπως συντάχθηκαν από τον ανάδοχο πριν από τον έλεγχο της υπηρεσίας. Η τελική επιμέτρηση υπογράφεται από τον ανάδοχο με την ένδειξη «όπως συντάχθηκε από τον ανάδοχο». Η διευθύνουσα υπηρεσία έχει υποχρέωση να προβεί στον έλεγχο της τελικής επιμέτρησης, μέσα σε δύο (2) μήνες από την υποβολή της και να κοινοποιήσει στον ανάδοχο την ελεγμένη και τυχόν διορθωμένη επιμέτρηση. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 έχει εφαρμογή για την τελική επιμέτρηση.

6. Σε περίπτωση που δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα από τον ανάδοχο η τελική επιμέτρηση επιβάλλεται σε βάρος του, για κάθε συμπληρωμένο μήνα καθυστέρησης, ειδική ποινική ρήτρα ποσοστού δύο χιλιοστών (2%) επί του συνολικού ποσού που έχει καταβληθεί στον ανάδοχο μέχρι τότε για την όλη σύμβαση. Η ποινική ρήτρα επιβάλλεται με απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας και για έξι (6) το πολύ μήνες καθυστέρησης. Ανεξάρτητα από την επιβολή της ποινικής ρήτρας και μετά την πάροδο του χρόνου επιβολής της, η τελική επιμέτρηση συντάσσεται από την υπηρεσία που μπορεί να χρησιμοποιήσει γι' αυτό ιδιώτες τεχνικούς και συνεργεία καταλογίζοντας τη σχετική δαπάνη σε βάρος του αναδόχου. Η τελική επιμέτρηση που συντάσσεται με αυτόν τον τρόπο κοινοποιείται στον ανάδοχο.

7. Μαζί με την τελική επιμέτρηση ο ανάδοχος μπορεί να υποβάλει και κάθε άλλο αίτημά του, που σχετίζεται με την εκτέλεση της σύμβασης, για το οποίο δεν έχει χάσει το σχετικό δικαίωμα από κάποια άλλη αιτία. Μετά την υποβολή της τελικής επιμέτρησης, μόνο για οψιγενείς αιτίες μπορεί ο ανάδοχος να εγείρει σχετικές απαιτήσεις.

8. Στις περιπτώσεις συμβάσεων που προβλέπουν πληρωμή με κατ' αποκοπή τίμημα, τελική επιμέτρηση είναι η επιβεβαίωση κατασκευής των επί μέρους εργασιών ποιοτικά και ποσοτικά, όπως προβλέπονται στη σύμβαση. Για την πραγματοποίηση των τμηματικών πληρωμών εφαρμόζονται επί μέρους ποσοστά εκτέλεσης εργασιών κατά τμήματα του έργου, όπως ορίζεται στη σύμβαση.

Νομολογία: επιμετρήσεις

Πέραν των όσων προβλέπει το εν λόγω ΠΔ κατά την Ε. 10/94 'Ο έλεγχος των επιμετρήσεων αποτελεί συλλογική ενέργεια της Διευθύνουσας Υπηρεσίας. Οι επιμετρήσεις πρέπει να ελέγχονται και από τον προϊστάμενο του αρμόδιου τμήματος και στη συνέχεια να θεωρούνται από τον προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας', δηλαδή δεν είναι αποκλειστικά αρμόδιος (και υπεύθυνος) ο επιβλέπων αλλά οι επιμετρήσεις υπόκεινται σε έλεγχο. Κατά την Ε. 26/94 (παρ. 12) επιβάλλεται η σύσταση Επιτροπής για την παραλαβή των εργασιών εδάφους (αφορά κυρίως έργα οδοποιίας).

Κατά την ΣτΕ 4063/00 ‘...τα τεύχη επιμετρήσεως, που είχαν υπογραφεί και από τον επιβλέποντα μηχανικό, δέσμευαν τη Διοίκηση, διότι είχαν όλα τα στοιχεία σχετικά με το σχήμα και τις διαστάσεις του ορύγματος...’.

Αυτονόητο είναι ότι εάν ο ανάδοχος δεν τηρεί την υποχρέωσή του αυτή δεν έχει δικαίωμα σε λογαριασμούς (όπως σαφώς αυτό προκύπτει και από το άρθ. 40, παρ. 2 του ΠΔ) ή σε τροποποίηση του προϋπολογισμού με σύνταξη Α. Π. Ε. (πρώην Σ.Π.).

Για τον έλεγχο των επιμέρους επιμετρήσεων δεν υπάρχει προθεσμία, το ΣτΕ όμως θέτει για αυτές την ‘εύλογη προθεσμία’, δηλαδή τρίμηνη. Μετά την προθεσμία ακολουθούν τυχόν διορθώσεις, ενστάσεις κλπ όπως προβλέπει ο νόμος.

Για τις λεγόμενες ‘αφανείς εργασίες’ συντάσσεται το Πρωτόκολλο Παραλαβής Αφανών Εργασιών (ΠΠΑΕ).

Κατά την Δεφ. Αθ. 4424/98 ‘Στο Πρωτόκολλο Παραλαβής Αφανών Εργασιών περιλαμβάνονται όλες οι ποσότητες των εργασιών που εκτελέστηκαν μέχρι την κατάρτισή του, ανεξάρτητα από τον συμβατικό, τον υπερσυμβατικό ή τον εξωσυμβατικό τους χαρακτήρα.

Ο χαρακτήρας των εργασιών αυτών, ως στοιχείο συνδεδεμένο με τον ακριβή προσδιορισμό του εργολαβικού ανταλλάγματος και την αμοιβή του αναδόχου, ερευνάται κατά το μεταγενέστερο στάδιο του λογαριασμού’.

Όμως κατά την Δεφ. Αθ. 4145/99 ‘το ΠΠΑΕ περιέχει ποσότητες εργασιών τις οποίες ο επιβλέπων έχει ελέγξει και έχει διαπιστώσει ότι, ως προς αυτές, τηρήθηκε η σύμβαση’.

Σύμφωνα με τον Ν. 1418/84 (άρθ. 6, παρ. 1) μετά τις τροποποιήσεις του με τον Ν. 2229/94 (άρθ. 2 παρ. 8) η παραλαβή των αφανών εργασιών και ο χαρακτηρισμός των εκσκαφών θα γίνεται πάντα από δύο ή περισσότερους υπαλλήλους που ορίζονται από την Διευθύνουσα Υπηρεσία και όχι μόνο από τον επιβλέποντα.

Σχετική και η ΣτΕ 267/01 που αναφέρεται σε διαφορές επί του χαρακτηρισμού εκσκαφών.

Όπως έχει προαναφερθεί στην Πεντ. Εφ. Αθ. 19/8 περιλαμβάνονται στοιχεία σχετικά με υπερβάσεις-παρατάσεις χρόνου υποβολής της τελικής επιμέτρησης και προσωρινής παραλαβής.

Κατά την ΣτΕ 3819/00 'Η πληρωμή του αναδόχου για εργασίες γίνεται με πιστοποίηση η οποία προϋποθέτει καταμέτρηση των εκτελεσθέντων εργασιών, έλεγχο και έγκριση των επιμετρήσεων, έτσι δεν είναι επιτρεπτή η αμφισβήτηση των προηγούμενων επιμετρήσεων.

Η ΣτΕ 1486/99 προσδιορίζοντας το περιεχόμενο της τελικής επιμέτρησης και τη διαδικασία έγκρισής της αναφέρει '...εις την οποίαν ανακεφαλαιούνται οι ποσότητες όλων των τμηματικών προθεσμιών και των πρωτοκόλλων παραλαβής αφανών εργασιών και η οποία όμως υπόκειται εις τη μετ' έλεγχον έγκριση της διευθύνουσας το έργο Υπηρεσίας'.

'Και επί διαλύσεως της εργολαβίας απαιτείται υποβολή της τελικής επιμέτρησης των εργασιών (Πεντ. Εφ. Αθ. 1987)' και ημερομηνία περαίωσης είναι η ημερομηνία της (ρητής ή σιωπηρής) αποδοχής της διάλυσης (άρθ. 48 παρ, 7).

Σημαντικές και πιο σύγχρονες αποφάσεις δικαστηρίων σχετικά με τις επιμετρήσεις είναι και οι παρακάτω:

Πρωτόκολλο παραλαβής αφανών εργασιών-επιμετρήσεις. Αυτοδίκαιη έγκριση μετά πάροδο τριμήνου από της υποβολής του. (Προσοχή! Ομοίως έκρινε η Α. Π. 1646/2008, αλλά αντίθετα η Α. Π. 1199/2009, σύμφωνα με την οποία δεν επέρχεται αυτοδίκαιη έγκριση).

Σ. τ. Ε. (ΣΤ Τμήμα) 349/2005

Επιμετρήσεις. Αυτοδίκαιη έγκριση μετά από πάροδο τριμήνου από την υποβολή τους.

Δεν είναι νόμιμη η εκ των υστέρων διόρθωσή τους, ούτε κατά το στάδιο ελέγχου της τελικής επιμέτρησης ούτε κατά την προσωρινή παραλαβή. (Προσοχή! Ομοίως η Α. Π. 1646/2008, αλλά αντίθετη η Α.Π. 1199/2009).

Σ. τ. Ε. (ΣΤ Τμήμα) 1154/2006

Τελική επιμέτρηση. Αυτοδίκαιη έγκριση μετά πάροδο τριμήνου από την υποβολή της. (Προσοχή! Κατά τη Σ. τ. Ε. 2178/2009 η αυτοδίκαιη έγκριση έρχεται μετά πάροδο διμήνου. Αντίθετη η Α.Π. 1199/2009, σύμφωνα με την οποία δεν επέρχεται αυτοδίκαιη έγκριση).

Σ. τ. Ε. (ΣΤ Τμήμα) 3421/2006

Τελική επιμέτρηση. Αυτοδίκαιη έγκριση μετά πάροδο διμήνου από την υποβολή της.

Εάν η τελική επιμέτρηση υποβληθεί από τον ανάδοχο πριν από την έκδοση της βεβαίωσης περάτωσης του έργου, είναι πρόωρη και δεν παράγει έννομες συνέπειες.

Σ. τ. Ε. (ΣΤ Τμήμα) 2178/2009

Επιμετρήσεις (τμηματικές). Αυτοδίκαιη έγκριση μετά από πάροδο τριμήνου από την υποβολή τους. Δεν επιτρέπεται η διόρθωσή τους ούτε κατά το στάδιο ελέγχου της τελικής επιμέτρησης. (Προσοχή! Αντίθετα έκρινε η Α. Π. 1199/2009).

Λογαριασμοί (πιστοποιήσεις). Αυτοδίκαιη έγκριση μετά πάροδο μηνός από την υποβολή τους.

Ανακεφαλαιωτικοί πίνακες. Δεν είναι επιτρεπτή η μεταγενέστερη μονομερής τροποποίησή τους από την Υπηρεσία ή τον κύριο του έργου.

Α. Π. (Α1 Πολιτικό Τμήμα) 1646/2008

Επιμετρήσεις και τελική επιμέτρηση. Δε θεωρούνται αυτοδικαίως εγκεκριμένες. (Προσοχή! Αντίθετη προς τις Σ. τ. Ε. 349/2005, 1154/2006, 3421/2006 και 2178/2009, καθώς και προς την Α. Π. 1646/2008).

Η καταχώρηση ποσοτήτων στην τελική επιμέτρηση από τον ανάδοχο, όπως αυτές διορθώθηκαν από την Υπηρεσία, έστω κι αν εκκρεμούν ενστάσεις ή Αιτήσεις Θεραπείας, δεν αποτελεί παραίτηση του αναδόχου από αυτές.

Αδικαιολόγητος πλουτισμός. Αγωγή επιβοηθητικής φύσης.

Α. Π. (Α1 Πολιτικό Τμήμα) 1199/2009

Άρθρο 53 - Λογαριασμοί - Πιστοποιήσεις

1. Η πληρωμή στον ανάδοχο του εργολαβικού ανταλλάγματος γίνεται τμηματικά, με βάση τις πιστοποιήσεις των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί μέσα στα όρια του χρονοδιαγράμματος εργασιών.

Αν από τον ανάδοχο κατασκευασθούν εργασίες πέρα από τις προβλεπόμενες στο χρονοδιάγραμμα, ο κύριος του έργου έχει το δικαίωμα να αναβάλει την πληρωμή των επιπλέον εργασιών, ώστε να συμπέσει με τα προβλεπόμενα στο χρονοδιάγραμμα. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζεται όταν στη σύμβαση προβλέπεται πρόσθετη καταβολή (πριμ) στον ανάδοχο για τη γρηγορότερη περάτωση του έργου.

2. Η πραγματοποίηση τόσο των τμηματικών πληρωμών όσο και της οριστικής πληρωμής του εργολαβικού ανταλλάγματος, καθώς και η εκκαθάριση όλων των αμοιβαίων απαιτήσεων από την εργολαβική σύμβαση, γίνεται με βάση τους λογαριασμούς και τις πιστοποιήσεις.

3. Μετά τη λήξη κάθε μήνα ή άλλης χρονικής περιόδου που τυχόν ορίζει η σύμβαση για τις τμηματικές πληρωμές, ο ανάδοχος συντάσσει λογαριασμό των οφειλόμενων σε αυτόν ποσών από εργασίες που εκτελέστηκαν. Οι λογαριασμοί αυτοί στηρίζονται στις καταμετρήσεις των εργασιών και στα πρωτόκολλα παραλαβής αφανών εργασιών. Κατ' αρχήν απαγορεύεται να περιλαμβάνονται στο λογαριασμό εργασίες που δεν έχουν καταμετρηθεί. Για τμήματα του έργου που, κατά την κρίση του επιβλέποντα μηχανικού, δεν ήταν δυνατή η σύνταξη επιμετρήσεων κατά διακριτά και αυτοτελώς επιμετρήσιμα τμήματα του έργου, επιτρέπεται να περιλαμβάνονται στο λογαριασμό εργασίες βάσει προσωρινών επιμετρήσεων, για τις οποίες όμως έχουν ληφθεί επιμετρητικά στοιχεία. Η τελευταία αυτή εξαίρεση γίνεται μόνο για τον πρώτο μήνα, μετά την εκτέλεση της εργασίας.

4. Αν δεν προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβαση, ημιτελείς εργασίες μπορεί να περιληφθούν στο λογαριασμό με έγκριση της υπηρεσίας, αν η φύση τους είναι τέτοια που, τυχόν διακοπή του έργου, δε θα κατέστρεφε την ημιτελή εργασία. Οι εργασίες αυτές καταχωρούνται σε χωριστό μέρος του λογαριασμού και περιλαμβάνονται με προσωρινή τιμή μειωμένη, ώστε να είναι δυνατή η αυτοτελής αποπεράτωση της εργασίας με το υπόλοιπο της προβλεπόμενης τιμής.

5. Στο λογαριασμό μπορεί να περιληφθούν, επίσης, τα υλικά που εισκομίσθηκαν με έγκριση της υπηρεσίας στα εργοτάξια ή σε αποθήκες που δηλώθηκαν και εγκρίθηκαν. Οι ποσότητες των υλικών αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνουν αυτές που απαιτούνται για την εκτέλεση των προσεχών εργασιών του εγκεκριμένου προγράμματος, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στη σύμβαση. Οι ποσότητες των υλικών περιλαμβάνονται χωριστά στο συνοπτικό πίνακα εργασιών που συνοδεύει το λογαριασμό, στον οποίο αναφέρονται επίσης και οι θέσεις αποθήκευσης των υλικών. Για τα περιλαμβανόμενα στους λογαριασμούς υλικά ο ανάδοχος έχει ακέραιη την ευθύνη, μέχρι την ενσωμάτωσή τους και την παραλαβή του έργου. Τα υλικά περιλαμβάνονται σε χωριστό τμήμα των λογαριασμών, με τιμές που δεν μπορεί να είναι ανώτερες των τιμών πρακτικού της Επιτροπής Διαπίστωσης Τιμών Δημοσίων Έργων (ΕΔΤΔΕ) του χρόνου της δημοπρασίας και που βρίσκονται σε συνάρτηση προς την αντίστοιχη

συμβατική τιμή, ώστε το υπόλοιπο μέρος της τιμής να αρκεί για την ολοκλήρωση της εργασίας, στην οποία θα ενσωματωθούν τα υλικά. Ποσοστά γενικών εξόδων και οφέλους της επόμενης παραγράφου δεν υπολογίζονται στα υλικά.

6. Στους λογαριασμούς περιλαμβάνονται επίσης η αναθεώρηση τιμών, αποζημιώσεις κάθε είδους που έχουν εγκριθεί, αντίτιμο απολογιστικών εργασιών που εκτελέστηκαν μέσω της εργολαβίας και κάθε άλλη εγκεκριμένη δαπάνη που καταβάλλεται στον ανάδοχο. Στο λογαριασμό περιλαμβάνεται ακόμη και το ποσοστό γενικών εξόδων και οφέλους του εργολάβου της παραγράφου 7 του άρθρου 17 του παρόντος, αν αυτό δεν περιλαμβάνεται στις συμβατικές τιμές, και το σύνολο μειώνεται κατά το ποσοστό έκπτωσης της δημοπρασίας, αν συντρέχει περίπτωση. Από τους λογαριασμούς αφαιρούνται όλες οι εκκαθαρισμένες απαιτήσεις του εργοδότη και ιδίως ποινικές ρήτρες, περικοπές τιμών, συμπληρωματική κράτηση εγγύησης, αν γι' αυτή δεν έχουν κατατεθεί εγγυητικές επιστολές, οπότε γίνεται σχετική μνεία, απόσβεση προκαταβολών, παρακράτηση αξίας τυχόν χορηγούμενων υλικών, πληρωμές που έγιναν σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου και γενικά κάθε απαίτηση του εργοδότη που δεν έχει ικανοποιηθεί με άλλον τρόπο.

7. Οι λογαριασμοί συντάσσονται πάντοτε ανακεφαλαιωτικοί και για την πληρωμή συνοδεύονται μόνο από ανακεφαλαιωτικό συνοπτικό πίνακα των εργασιών που εκτελέστηκαν από την αρχή του έργου, τα παραστατικά στοιχεία των τυχόν απολογιστικών εργασιών, το συνοπτικό πίνακα του υπολογισμού της αναθεώρησης και από τις αποφάσεις που αναγνωρίζουν αποζημιώσεις ή επιβάλλουν ποινικές ρήτρες ή περικοπές ή άλλες απαιτήσεις του εργοδότη. Από κάθε νεότερο λογαριασμό αφαιρούνται τα ποσά που πληρώθηκαν με τους προηγούμενους λογαριασμούς.

8. Οι λογαριασμοί υποβάλλονται στη διευθύνουσα υπηρεσία που τους ελέγχει και τους διορθώνει, αν είναι ανάγκη, μέσα σε έναν (1) μήνα. Αν ο λογαριασμός που έχει υποβληθεί έχει ασάφειες ή ανακρίβειες, σε βαθμό που να είναι δυσχερής η διόρθωσή του, η διευθύνουσα υπηρεσία, με διαταγή της προς τον ανάδοχο, επισημαίνει τις ανακρίβειες ή ασάφειες που διαπιστώθηκαν από τον έλεγχο και παραγγέλλει την ανασύνταξη και επανυποβολή του. Στην περίπτωση αυτή η οριζόμενη μηνιαία προθεσμία για τον έλεγχο του λογαριασμού αρχίζει από την επανυποβολή, ύστερα από την ανασύνταξη από τον ανάδοχο. Ο έλεγχος του λογαριασμού μπορεί να γίνει από συνεργείο της υπηρεσίας, στο οποίο συμμετέχει ο επιβλέπων το έργο. Ο επιβλέπων υπογράφει το λογαριασμό, βεβαιώνοντας έτσι ότι οι ποσότητες είναι

σύμφωνες με τις επιμετρήσεις και τα επιμετρητικά στοιχεία, οι τιμές σύμφωνες με τη σύμβαση και τις σχετικές διατάξεις και γενικά ότι έχουν διενεργηθεί στο λογαριασμό όλες οι περικοπές ή εκπτώσεις ποσών, που προκύπτουν από το νόμο και την εφαρμογή της σύμβασης. Ο λογαριασμός, μετά τον έλεγχο, εγκρίνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία και έτσι εγκεκριμένος αποτελεί την πιστοποίηση για την πληρωμή του αναδόχου. Η έγκριση του λογαριασμού από τη διευθύνουσα υπηρεσία είναι δυνατή και χωρίς την υπογραφή του επιβλέποντα.

9. Αν η πληρωμή ενός λογαριασμού καθυστερήσει χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου, πέρα του διμήνου από την υποβολή του, οφείλεται, αν υποβληθεί έγγραφη όχληση και από την ημερομηνία υποβολής της, τόκος υπερημερίας που υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4 του π.δ. 166/2003 (ΦΕΚ 38 Α΄) και ο ανάδοχος μπορεί να διακόψει τις εργασίες, αφού κοινοποιήσει στη διευθύνουσα υπηρεσία ειδική έγγραφη δήλωση.

10. Για την πληρωμή της δαπάνης κατασκευής του έργου επιτρέπεται πάντοτε η έκδοση ενταλμάτων προπληρωμής, χωρίς να εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή άλλη σχετική γενική ή ειδική διάταξη.

11. Επιτρέπεται η εκ μέρους του αναδόχου του έργου εκχώρηση χρηματικής απαίτησης, για την οποία έχει συνταχθεί και εγκριθεί πιστοποίηση εκ της κατασκευής έργου, σε αναγνωρισμένες τράπεζες ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή προμηθευτές υλικών και μηχανημάτων για την εκτέλεση του έργου εκ του οποίου προέρχεται η απαίτηση ή εργάτες και υπαλλήλους που χρησιμοποιήθηκαν ή χρησιμοποιούνται για την κατασκευή του.

Για την κατάσχεση και εκχώρηση του εργολαβικού ανταλλάγματος, εφαρμόζονται οι ισχύουσες διατάξεις. Κατ' εξαίρεση κατά της απαιτήσεως του εργολαβικού ανταλλάγματος, μπορεί πάντα να συμψηφίζονται εκκαθαρισμένες απαιτήσεις του κυρίου του έργου κατά του αναδόχου, προερχόμενες από την εκτέλεση άλλων έργων και μέχρι ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) από κάθε πιστοποίηση του εκτελούμενου έργου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, μπορεί να οριστεί η δυνατότητα και η διαδικασία εκχώρησης από μέρους του αναδόχου απαίτησης από εγκεκριμένη πιστοποίηση ή μέρους της προς τον κύριο του έργου για την εξόφληση οποιασδήποτε οφειλής του προς αυτόν.

12. Όλες οι πληρωμές που γίνονται στον ανάδοχο κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου με βάση τις πιστοποιήσεις αποτελούν πάντοτε καταβολές έναντι του εργολαβικού ανταλλάγματος που εκκαθαρίζεται μετά την οριστική παραλαβή.

13. Μετά τη διενέργεια της προσωρινής παραλαβής ο ανάδοχος συντάσσει και υποβάλλει «προτελικό λογαριασμό», με βάση τις ποσότητες που περιλαμβάνονται στο σχετικό πρωτόκολλο. Μετά τη διενέργεια της οριστικής παραλαβής και την έγκριση του πρωτοκόλλου ο ανάδοχος συντάσσει και υποβάλλει «τελικό λογαριασμό». Για τον προτελικό και τελικό λογαριασμό εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του άρθρου αυτού. Με τον τελικό λογαριασμό γίνεται εκκαθάριση του εργολαβικού ανταλλάγματος και όλων των αμοιβαίων απαιτήσεων που έχουν σχέση με την εκτέλεση της σύμβασης.

Νομολογία: λογαριασμοί-πληρωμές-εργολαβικό ανάλλαγμα

Σύμφωνα με τον Ν. 1486/1951(άρθ. 8, παρ. 5, στοιχείο ε) ‘δι εργασίας επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις διεξαγομένες δια λογαριασμό του Δημοσίου δυνάμει παραχωρήσεως ή εργολαβίας, ως εργοδότη θεωρούνται οι ανάδοχοι ή οι εργολάβοι’.

Με το άρθ. 6 του μεταγενέστερου Ν. 1238/1982 προβλέφθη ότι για εργασίες , επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις διεξαγόμενες για λογαριασμό του Δημοσίου μετά από παραχώρηση ή εργολαβία, ως εργοδότες θεωρούνται οι ανάδοχοι ή οι εργολάβοι και στις περιπτώσεις αυτές η αρμόδια Δημόσια Αρχή υποχρεούται πριν από κάθε εξόφληση ή οποιαδήποτε τμηματική καταβολή χρημάτων να απαιτεί την προσκόμιση βεβαίωσης του ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων για την καταβολή των οφειλομένων ασφαλιστικών εισφορών ή άλλων συναφών οφειλών, αλλιώς να παρακρατεί το αντίστοιχο ποσό και να το καταβάλει απευθείας εις το ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Η ρύθμιση αυτή επεκτάθηκε με τον Ν. 1902/90 (άρθρο 21, παρ. 5, που αντικατέστησε μερικώς την παρ. 5 του άρθ. 8 του Ν. 1846/1951) και για τις εργασίες, επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις που διεξάγονται για λογαριασμό όχι μόνο του Δημοσίου αλλά και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και στη συνέχεια με τον Ν. 2065/92 (άρθ. 39, παρ.7) ορίστηκε ότι για την πληρωμή όλων των εκκαθαρισμένων απαιτήσεων των επιχειρήσεων κατά του δημοσίου, των νομικών προσώπων Δημοσίου δικαίου και των δήμων και κοινοτήτων

απαιτείται πλην του προβλεπομένου από το άρθρο 26 του Ν. 1882/90 αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας και η ενημερότητα των επιχειρήσεων αυτών για τις οφειλές τους προς το ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων που θα αποδεικνύεται με βεβαίωση του ιδρύματος, αλλιώς οι απαιτήσεις αυτές παρακρατούνται και αποδίδονται στο ΙΚΑ.

Κατά την Δεφ. Αθ. 3433/98 'Η επιβολή κρατήσεως 6 τοις χιλίοις επί των λογαριασμών πληρωμής του εργολάβου υπέρ του ΤΣΜΕΔΕ, που έγινε με τον Ν. 2985/92 (άρθ. 9) αποτελεί φόρο υπέρ τρίτων'.

Εάν είναι απαραίτητη η προσπέλαση για τη μελλοντική λειτουργία του έργου, τότε πρέπει ο ανάδοχος να αμειφθεί για αυτήν εάν δεν αμοιβεται με άλλο τρόπο (π. χ. με αναγωγή της δαπάνης στις τιμές μονάδος της εργολαβίας, που αν αυτό συμβαίνει πρέπει να αναφέρεται σαφώς και ρητά στο εισαγωγικό μέρος του τιμολογίου ή στην ΕΣΥ).

Κατά την Δεφ. Αθ. 106/95 'Ο ανάδοχος σε κάθε περίπτωση βαρύνεται με όλες τις δαπάνες για την ολοκλήρωση του έργου, όπως είναι οι δαπάνες των υλικών, μεταφοράς, μισθών προσωπικού, προσπέλασης στο έργο και γενικά με κάθε δαπάνη απαραίτητη για την καλή και έντεχνη εκτέλεση του έργου', αλλά κατά την ΣτΕ 4162/97 'η δαπάνη των προσπελάσεων προς το έργο βαρύνει τον ανάδοχο εφ' όσον δε συντρέχουν έκτακτες συνθήκες που δεν ήταν δυνατό να προβλεφθούν κατά το χρόνο ανάληψης του έργου'.

Όπως αναφέρεται και στο Ν. 1418/84, άρθ. 5, παρ. 10 γενικά απαγορεύεται η εκχώρηση ή η κατάσχεση του εργολαβικού ανταλλάγματος (Ν. 4694/30 αλλά επιτρέπεται για πληρωμή των εργατών, τεχνικών κλπ. Σχετική και η Γνωμ. ΝΣΚ 184/99 που ακολουθεί:

Κατ' αυτήν:

1.

α) Αν κατά τη διάρκεια κατασκευής ενός Δημοσίου Έργου ο ανάδοχος προέβη στην εκχώρηση του εργολαβικού ανταλλάγματος σε αναγνωρισμένη Τράπεζα ή ΝΠΔΔ και τηρώντας τη νόμιμη διαδικασία ανήγγειλε αυτή στο Δημόσιο, οι εργαζόμενοι στην κατασκευή του έργου ή οι προμηθευτές υλικών δεν μπορούν να επιτύχουν την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους, με την προβλεπόμενη από τα άρθρα 4 και 5 του

Ν. 4694/30 διαδικασία, αν η αναγγελία εις χείρας του Δημοσίου ως τρίτου έλαβε χώρα μετά την αναγγελία της εκχωρήσεως.

β) Αντιθέτως, αν η αναγγελία της κατασχέσεως εις χείρας του Δημοσίου (ως τρίτου) από τους εργαζομένους στην κατασκευή του έργου ή τους προμηθευτές υλικών προηγήθηκε της αναγγελίας της εκχωρήσεως, το Δημόσιο υποχρεούται να καταβάλλει στους κατασχόντες ολόκληρο το ποσό του εργολαβικού ανταλλάγματος, το οποίο (τυχόν) όφειλε στον ανάδοχο κατά τον παραπάνω χρόνο, αν ήταν μικρότερο από το αντίστοιχο όταν έγινε η κατάσχεση, άλλως το ποσό για το οποίο έγινε η κατάσχεση.

γ) Ειδικά οι αποδοχές των εργαζομένων οι οποίοι απασχολούνται στην κατασκευή του έργου, για τις οποίες συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 34 παρ. 7 του ΠΔ 609/85, ικανοποιούνται απευθείας από τον κύριο του έργου, αν ο ανάδοχος δεν προβεί στην εξόφλησή τους, εντός δεκαπέντε ημερών, από τη γνωστοποίηση της σχετικής όχλησης των εργαζομένων από τον κύριο του έργου προς τον ανάδοχο, ανεξαρτήτως της προηγηθείσας αναγγελίας της εκχωρήσεως του εργολαβικού ανταλλάγματος σε τράπεζα ή ΝΠΔΔ, υπό την αυτονόητη βέβαια προϋπόθεση ότι υπάρχει οφειλή του κυρίου του έργου εκ της κατασκευής του.

2.

Για τον προσδιορισμό (και περιορισμό) του ποσού του εργολαβικού ανταλλάγματος, το οποίο μπορεί να εκχωρηθεί σε τράπεζες ή ΝΠΔΔ από τον ανάδοχο, απαραίτητη προϋπόθεση είναι να πρόκειται για 'Ειδικό έργο' ή 'Ειδική κατηγορία έργων', να προηγηθεί γνωμοδότηση του Συμβουλίου Δημοσίων Έργων και να εκδοθεί απόφαση του Υπουργού Δημοσίων Έργων με την οποία να καθορίζεται το ποσό αυτό κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων και ο σχετικός όρος να περιληφθεί στα τεύχη Δημοπράτησης.

Σε συνδυασμό με τα προηγηθέντα υπάρχει το 1651/16-6-1998 έγγραφο και του ΓΓΔΕ που αναφέρεται στην ανάγκη περιορισμού της εκχώρησης.

Άρθρο 49 - Ποινικές ρήτρες για παραβίαση προθεσμιών έργου

1. Με τη σύμβαση ορίζονται οι ποινικές ρήτρες οι οποίες καταπίπτουν υπέρ του κυρίου του έργου, αν ο ανάδοχος υπερβεί, με υπαιτιότητά του, τη συνολική και τις

τυχόν τεθείσες τμηματικές προθεσμίες κατασκευής του έργου. Οι ποινικές ρήτρες καταπίπτουν με αιτιολογημένη απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας και παρακρατούνται από τον αμέσως επόμενο λογαριασμό του έργου. Η κατάπτωση των ποινικών ρητρών για υπέρβαση της συνολικής και των αποκλειστικών τμηματικών προθεσμιών δεν ανακαλείται. Οι ποινικές ρήτρες για υπέρβαση των ενδεικτικών τμηματικών προθεσμιών ανακαλούνται υποχρεωτικά, αν το έργο περατωθεί μέσα στη συνολική προθεσμία και τις εγκεκριμένες παρατάσεις της.

2. Η ποινική ρήτρα που επιβάλλεται στον ανάδοχο για κάθε ημέρα υπέρβασης της συνολικής προθεσμίας ορίζεται σε δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου και επιβάλλεται για αριθμό ημερών ίσο με το είκοσι τοις εκατό (20%) της προβλεπόμενης από τη σύμβαση αρχικής συνολικής προθεσμίας. Για τις επόμενες ημέρες μέχρι ακόμα δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αρχικής συνολικής προθεσμίας, η ποινική ρήτρα για κάθε ημέρα ορίζεται σε είκοσι τοις εκατό (20%) της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου.

Ως μέση ημερήσια αξία νοείται το ημερήσιο του συνολικού χρηματικού ποσού της σύμβασης, μαζί με το ποσό των τυχόν συμπληρωματικών συμβάσεων και χωρίς την αναθεώρηση και το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), προς τη συνολική προθεσμία του έργου.

Οι ποινικές ρήτρες που επιβάλλονται για την υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας δεν επιτρέπεται να υπερβούν συνολικά ποσοστό έξι τοις εκατό (6%) του συνολικού ποσού της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α..

Εφόσον στη σύμβαση ορίζονται τμηματικές προθεσμίες, ορίζεται υποχρεωτικά και το ποσοστό των ποινικών ρητρών ανά ημέρα υπέρβασης, καθώς και ο συνολικός χρόνος για την επιβολή τους. Το συνολικό ποσό της ποινικής ρήτρας για υπέρβαση των τμηματικών προθεσμιών δεν μπορεί να ξεπεράσει σε ποσοστό το τρία τοις εκατό (3%) του ποσού της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α..

3. Όταν ο χρόνος αποπεράτωσης ενός έργου έχει ιδιαίτερη σημασία για τον κύριο του έργου και εφόσον προβλέπεται σχετικά στα συμβατικά τεύχη, μπορεί με τη σύμβαση να περιοριστούν οι ανωτέρω χρόνοι για την επιβολή των ποινικών ρητρών μέχρι το μισό, με ανάλογη αύξηση του ποσοστού της ημερήσιας ποινικής ρήτρας, διατηρουμένου του ανωτάτου ορίου της ποινικής ρήτρας.

Άρθρο 50 - Επιτάχυνση εργασιών - Ρήτρα πρόσθετης καταβολής (πριμ)

1. Ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής για την κάλυψη ή περιορισμό των καθυστερήσεων του έργου, στην περίπτωση που ευθύνεται γι' αυτές ο ανάδοχος, μπορεί να δώσει εντολή στον ανάδοχο να επιταχύνει τις εργασίες, εκτελώντας τις απαραίτητες πρόσθετες εργασίες και παίρνοντας τα απαραίτητα πρόσθετα μέτρα, χωρίς καμία επιπλέον αποζημίωση. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται και στα έργα που κατασκευάζονται με μερική ή ολική αυτοχρηματοδότηση.

2. Εφόσον η ταχύτερη, σε σχέση με τη συμβατική προθεσμία, εκτέλεση του έργου ή τμήματος αυτού, έχει ιδιαίτερη σημασία και, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει σχετική πρόβλεψη στη διακήρυξη δημοπράτησης του έργου ή στην απόφαση απευθείας ανάθεσης ή στην πρόσκληση διαγωνισμού μεταξύ περιορισμένου αριθμού προσκαλουμένων εργοληπτικών επιχειρήσεων, καταβάλλεται στον ανάδοχο πρόσθετη καταβολή (πριμ).

Η πρόσθετη καταβολή υπολογίζεται ως ποσοστό του αρχικού συμβατικού αντικειμένου και το συνολικό ύψος της δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) της προϋπολογιζόμενης δαπάνης του έργου και μπορεί να προβλέπεται η κατανομή των σχετικών ποσών, κατά χρονική μονάδα ταχύτερης παράδοσης του έργου ή του κρίσιμου τμήματος, όπως και κάθε θέμα που σχετίζεται με την αναγνώριση των προϋποθέσεων για την πραγματοποίηση της πρόσθετης καταβολής.

Η πρόσθετη καταβολή θεωρείται συμπληρωματικό εργολαβικό αντάλλαγμα και περιλαμβάνεται στις σχετικές πιστοποιήσεις του έργου.

3. Στις περιπτώσεις που προβλέπεται πρόσθετη καταβολή για ταχύτερη περάτωση του έργου, οι αποφάσεις για παρατάσεις προθεσμιών ρυθμίζουν πάντοτε κάθε θέμα που σχετίζεται με την πρόσθετη αυτή καταβολή και ιδιαίτερα, αν μετατίθεται, μερικά ή ολικά, ο κρίσιμος, για την πρόσθετη καταβολή, χρόνος.

Άρθρο 56 - Επείγουσες πρόσθετες εργασίες

Αν υπάρχει ανάγκη να εκτελεστούν επείγουσες πρόσθετες εργασίες μπορεί να εγκριθεί από την προϊσταμένη αρχή η εκτέλεσή τους πριν από τη σύνταξη

Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών. Για την έγκριση αυτή η διευθύνουσα υπηρεσία συντάσσει τεχνική περιγραφή των εργασιών, με αιτιολόγηση του επείγοντος και εκτίμηση της δαπάνης, με βάση τις συμβατικές τιμές μονάδας ή ενδεικτικές τιμές για τυχόν νέες εργασίες. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις εργασίες αυτές, που επιτρέπεται να περιλαμβάνονται στις σχετικές πιστοποιήσεις και πριν από την έγκριση Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών και που ενσωματώνονται στον επόμενο Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών. Οι εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχει εγκεκριμένη νέα τιμή περιλαμβάνονται στους σχετικούς λογαριασμούς με τις ενδεικτικές τιμές μειωμένες κατά είκοσι τοις εκατό (20%).

Άρθρο 57 - Αυξομειώσεις εργασιών - Νέες εργασίες

1. Το έργο εκτελείται σύμφωνα με τη σύμβαση και τα τεύχη και σχέδια που τη συνοδεύουν. Ο φορέας κατασκευής του έργου έχει το δικαίωμα, αν προκύψει ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικό ανατεθέν έργο ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση και οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων κατά την εκτέλεση του έργου, όπως αυτό περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, να συνάπτει σύμβαση με τον ανάδοχο του έργου, με την προϋπόθεση ότι οι συμπληρωματικές εργασίες δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την κύρια σύμβαση, χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές ή όταν αυτές οι εργασίες, μολονότι μπορούν να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση, είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίησή της. Το συνολικό ποσό των συμβάσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό του πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της αρχικής σύμβασης, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή για τη σύνταξη των τυχόν απαιτούμενων μελετών για τις συμπληρωματικές εργασίες. Η εκτέλεση των συμπληρωματικών εργασιών είναι υποχρεωτική για τον ανάδοχο του έργου και, προκειμένου να υπογραφεί η σύμβαση για την εκτέλεσή τους, απαιτείται γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου. Για τον καθορισμό τιμών μονάδας στις εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης λαμβάνονται οι τιμές της αρχικής σύμβασης και για τον κανονισμό τιμών μονάδας στις νέες εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης εφαρμόζονται οι παράγραφοι 5, 6 και 7.

2. Κάθε σύμβαση επόμενη της αρχικής συνοδεύεται από Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών (Α.Π.Ε.) που περιλαμβάνει ιδίως τις ενδείξεις των εργασιών, τις τιμές μονάδας των εργασιών, τα μεγέθη των ποσοτήτων, τις δαπάνες του προϋπολογισμού του αρχικά ανατεθέντος έργου, του προϋπολογισμού της αμέσως προηγούμενης σύμβασης και του προϋπολογισμού της προς κατάρτιση νέας σύμβασης.

Περιλαμβάνει ακόμη και τις δαπάνες των απρόβλεπτων, καθώς και την προβλεπόμενη δαπάνη για αναθεώρηση και Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.).

3. Με τα ποσά των απρόβλεπτων δαπανών (απρόβλεπτα) που περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση καλύπτονται ιδίως δαπάνες που προκύπτουν από εφαρμογή νέων κανονισμών ή κανόνων που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά την ανάθεση του έργου, καθώς και από προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα της προμέτρη-σης της μελέτης ή από απαιτήσεις της κατασκευής οι οποίες καθίστανται απαραίτητες για την αρτιότητα και λειτουργικότητα του έργου, παρά την πλήρη εφαρμογή των σχετικών προδιαγραφών κατά την κατάρτιση των μελετών του έργου και υπό την προϋπόθεση να μην τροποποιείται το «βασικό σχέδιο» του έργου, δηλαδή ή όλη κατασκευή, καθώς και τα βασικά διακριτά στοιχεία της, όπως προβλέπονται από την αρχική σύμβαση. Για τη διάθεση των απρόβλεπτων δαπανών συντάσσεται Α.Π.Ε. που δεν μπορεί να συμπεριλάβει συμπληρωματικές εργασίες, οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων. Τα ποσά των απρόβλεπτων δαπανών ανέρχονται σε ποσοστό εννέα τοις εκατό (9%) επί του προϋπολογισμού της υπηρεσίας, χωρίς το συνυπολογισμό των κονδυλίων αναθεώρησης και Φ.Π.Α., για έργα συνολικού προϋπολογισμού ίσου ή μεγαλύτερου του ορίου εφαρμογής της Κοινοτικής Νομοθεσίας, σύμφωνα με την απόφαση Δ17α/08/78/ΦΝ 357/3.11.1995 (ΦΕΚ 941 Β') και δεκαπέντε τοις εκατό (15%) για έργα προϋπολογισμού μικρότερου του ως άνω ορίου, σύμφωνα με την απόφαση Δ17α/07/45/ΦΝ 380/27.5.1996 (ΦΕΚ 409 Β') και μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Το ποσό των απρόβλεπτων δαπανών επανυπολογίζεται κατά την υπογραφή της σύμβασης, ανάλογα με την προσφερθείσα έκπτωση, ώστε να διατηρείται σταθερή η ποσοστιαία αναλογία, σύμφωνα με το άρθρο 30 του παρόντος.

4. Οι συμβατικές ποσότητες εργασιών μίας σύμβασης εκτέλεσης δημόσιου έργου επιτρέπεται να μειωθούν και η δαπάνη που εξοικονομείται («επί έλασσον δαπάνη»)

να χρησιμοποιηθεί για την εκτέλεση άλλων εργασιών της ίδιας εργολαβίας, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι κατωτέρω προϋποθέσεις:

α) Αναφέρεται ρητά η δυνατότητα αυτή στη διακήρυξη και τη σύμβαση.

β) i) Δεν τροποποιείται το «βασικό σχέδιο» (υπό την έννοια των Κοινοτικών Οδηγιών 2004/17 και 2004/18) της προκήρυξης, ούτε οι προδιαγραφές του έργου, όπως περιγράφονται στα συμβατικά τεύχη, ούτε να καταργείται ομάδα εργασιών της αρχικής σύμβασης, ii) δεν θίγεται η πληρότητα, ποιότητα και λειτουργικότητα του έργου και iii) δεν χρησιμοποιείται για την πληρωμή νέων εργασιών που δεν υπήρχαν στην αρχική σύμβαση.

γ) Δεν υπερβαίνει η δαπάνη αυτή, κατά τον τελικό εγκεκριμένο Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών του έργου, ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) της συμβατικής δαπάνης ομάδας εργασιών του έργου ούτε, αθροιστικά, ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) της δαπάνης της αρχικής σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α., αναθεώρηση τιμών και απρόβλεπτες δαπάνες. Στην αθροιστική αυτή ανακεφαλαίωση λαμβάνονται υπόψη μόνο οι μεταφορές δαπάνης από μία ομάδα εργασιών σε άλλη.

Τα ποσά που εξοικονομούνται, εφόσον υπερβαίνουν τα ανωτέρω όρια (20% ή και 10%), μειώνουν ισόποσα τη δαπάνη της σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α., αναθεωρήσεις και απρόβλεπτες δαπάνες. Για τη χρήση των «επί έλασσον δαπανών» απαιτείται σε κάθε περίπτωση η σύμφωνη γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου, ύστερα από εισήγηση του φορέα υλοποίησης, η οποία συνοδεύεται από τη σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Διαχειριστικής Αρχής, εφόσον πρόκειται για έργο συγχρηματοδοτούμενο από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο προϋπολογισμός των έργων στα οποία εφαρμόζεται η παράγραφος αυτή αναλύεται σε Ομάδες Εργασιών, οι οποίες συντίθενται από εργασίες που υπάγονται σε ενιαία υποσύνολα του τεχνικού αντικειμένου των έργων, έχουν παρόμοιο τρόπο κατασκευής και επιδέχονται το ίδιο ποσοστό έκπτωσης στις τιμές μονάδας τους. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, η οποία μετά την έκδοσή της θα έχει εφαρμογή σε όλα τα ως άνω έργα, προσδιορίζονται οι Ομάδες Εργασιών ανά κατηγορία έργων.

Η παράγραφος αυτή καταλαμβάνει τις συμβάσεις έργων όλων εν γένει των αναθετουσών αρχών κατά την έννοια των κοινοτικών Οδηγιών 2004/17 και 2004/18, εφόσον τα έργα αυτά: α) κατασκευάζονται με μελέτες που εκπονούνται βάσει των

διατάξεων του ν. 3316/2005 ή β) προκηρύσσονται μετά την 1.3.2006 ή γ) αφορούν σε έργα που θα συγχρηματοδοτηθούν από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, ανεξαρτήτως ημερομηνίας προκήρυξης.

5. Όλα τα όρια ή ποσοστά του άρθρου αυτού αναφέρονται στα αρχικά ποσά και τιμές της σύμβασης μαζί με τα απρόβλεπτα και δεν περιλαμβάνονται σε αυτά αναθεώρηση τιμών, μεταγενέστερη τροποποίησή τους ή οποιαδήποτε αποζημίωση.

6. Αν στον Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών περιλαμβάνονται και εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχουν τιμές μονάδας, ο Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας συνοδεύεται από πρωτόκολλο που κανονίζει τις τιμές για τις εργασίες αυτές. Ο κανονισμός τιμών μονάδας νέων εργασιών γίνεται με υποχρεωτική εφαρμογή κατά σειρά των κατωτέρω περιπτώσεων α', β' και γ' ως εξής:

α) για εργασίες για τις οποίες υπάρχουν συμβατικές τιμές για παρόμοιες ή ανάλογες εργασίες, οι τιμές καθορίζονται ανάλογα προς αυτές,

β) για εργασίες για τις οποίες δεν υπάρχουν παρόμοιες ή ανάλογες συμβατικές τιμές αλλά περιλαμβάνονται σε εγκεκριμένα ή συμβατικά αναλυτικά τιμολόγια (αναλύσεις τιμών), οι τιμές καθορίζονται σύμφωνα με τα τιμολόγια αυτά και

γ) για εργασίες που δεν περιλαμβάνονται στις προηγούμενες περιπτώσεις οι τιμές καθορίζονται με βάση τα πραγματικά στοιχεία κόστους.

Η εξακρίβωση του κόστους γίνεται από επιτροπή που συγκροτείται από τη διευθύνουσα υπηρεσία και αποτελείται από τρεις (3) τεχνικούς υπαλλήλους, που έχουν την αντίστοιχη ικανότητα. Στα μέλη της επιτροπής περιλαμβάνεται και ο επιβλέπων το έργο τεχνικός υπάλληλος. Σε περίπτωση που δεν επαρκεί το τεχνικό προσωπικό η επιτροπή συγκροτείται από δύο (2) τεχνικούς υπαλλήλους, μη αποκλεισμένης της συμμετοχής στην επιτροπή του επιβλέποντα και του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η προϊσταμένη αρχή μπορεί σε κάθε περίπτωση να διατάξει τη διενέργεια δοκιμαστικών εργασιών από τον ανάδοχο και να συγκροτήσει άλλη επιτροπή από τεχνικούς υπαλλήλους για την παρακολούθηση της απόδοσης των απαραίτητων συντελεστών παραγωγής της νέας εργασίας. Στοιχεία που έχουν προκύψει για τον κανονισμό της τιμής της ίδιας εργασίας ή τμήματος αυτής του ίδιου φορέα κατασκευής του έργου ή άλλων φορέων του δημόσιου τομέα ή από δοκιμαστικές εργασίες εξακρίβωσης του κόστους άλλων εργολαβιών, δεν αποτελούν τεκμήριο για τον κανονισμό τιμών. Η περίπτωση γ' εφαρμόζεται μόνο για

το μέρος της νέας τιμής που δεν μπορεί να κανονιστεί σύμφωνα με τις περιπτώσεις α' ή β'. Στην «ανάλυση της τιμής» διαχωρίζονται τα τμήματα που κανονίζονται σύμφωνα με την περίπτωση γ' από τα τμήματα που κανονίζονται σύμφωνα με τις περιπτώσεις α' ή β'.

Για εργασίες που είναι παρεμφερείς προς συμβατικές ή ήδη καθορισμένες νέες, οι τιμές κατά τα παραπάνω συντάσσονται μόνο για τα επιπλέον ή επί έλαττον στοιχεία κόστους.

Ο κανονισμός νέων τιμών γίνεται με τις βασικές τιμές ιδίως των ημερομισθίων, υλικών και μισθωμάτων μηχανημάτων του χρόνου δημοπράτησης του έργου ή του τυχόν άλλου ισχύοντος για την εργολαβία χρόνου εκκίνησης της αναθεώρησης. Οι προκύπτουσες από πρόσφατα στοιχεία κόστους τιμές ανάγονται στο χρόνο εκκίνησης της αναθεώρησης με αντίστροφη εφαρμογή του σχετικού τύπου της αναθεώρησης.

Οι τιμές που κανονίζονται σύμφωνα με την περίπτωση β' υπόκεινται στη σχετική έκπτωση της δημοπρασίας, ρητή ή τεκμαρτή. Η ρητή ή τεκμαρτή έκπτωση εφαρμόζεται και στην περίπτωση α', αν η έκπτωση δεν περιλαμβάνεται στην όμοια ή ανάλογη εργασία, καθώς και στο μέρος της τιμής της περίπτωσης γ' που κανονίζεται σύμφωνα με τις περιπτώσεις α' ή β'.

Οι τιμές ιδίως των υλικών των μηχανικών εξοπλισμών, των συσκευών, που δεν περιλαμβάνονται στις βασικές τιμές, υπόκεινται στη σχετική έκπτωση της δημοπρασίας, αν αποδεδειγμένα τα είδη αυτά υπάρχουν ευρέως διαδεδομένα στο εμπόριο.

Στα συστήματα προσφοράς των άρθρων 8,10 και 11 του παρόντος ορίζεται υποχρεωτικά στη διακήρυξη τεκμαρτή έκπτωση και για τον προσδιορισμό της λαμβάνεται υπόψη, μεταξύ των άλλων, η φύση του έργου, οι ιδιαιτερότητες και δυσκολίες των εργασιών και κάθε άλλο στοιχείο που προσιδιάζει στο συγκεκριμένο έργο.

7. Η τιμή μονάδας νέας εργασίας που κανονίζεται σύμφωνα με την περίπτωση β' της παραγράφου 6 ή το μέρος της τιμής της περίπτωσης γ', που κανονίζεται σύμφωνα με την περίπτωση β' της παραγράφου 6, ανάγεται στο επίπεδο των τιμών της προσφοράς, πολλαπλασιαζόμενη με σταθερό συντελεστή που αφορά στη συμβατική ομάδα ομοειδών εργασιών στην οποία εντάσσεται η υπόψη νέα εργασία. Ο σταθερός συντελεστής «σ» προκύπτει από τον τύπο:

$\sigma = A: B$ όπου:

A: Η δαπάνη της συμβατικής ομάδας ομοειδών εργασιών, που εντάσσεται η νέα εργασία, με τιμές του προϋπολογισμού υπηρεσίας του χρόνου δημοπράτησης του έργου ή τυχόν άλλου ισχύοντος για την εργολαβία χρόνου εκκίνησης της αναθεώρησης και

B: Η δαπάνη της συμβατικής ομάδας ομοειδών εργασιών, στην οποία εντάσσεται η νέα εργασία, με τιμές των ισχυουσών εγκεκριμένων αναλύσεων τιμών του χρόνου δημοπράτησης του έργου ή τυχόν άλλου ισχύοντος για την εργολαβία χρόνου εκκίνησης της αναθεώρησης.

Η τιμή μονάδας νέας εργασίας που από τη φύση της δεν εντάσσεται σε κάποια από τις συμβατικές ομάδες ομοειδών εργασιών καθορίζεται πολλαπλασιαζόμενη με συντελεστή που υπολογίζεται με τον ίδιο παραπάνω τύπο $\sigma = A/B$ όπου οι δαπάνες A και B αφορούν στις εργασίες του προϋπολογισμού υπηρεσίας που θεωρούνται ότι αποτελούν μια ομάδα εργασιών. Για τον υπολογισμό των δαπανών, με βάση τις οποίες προσδιορίζονται τα ανωτέρω πηλίκα λαμβάνονται υπόψη μόνο οι εργασίες εκείνες του προϋπολογισμού υπηρεσίας, οι οποίες είτε υπάρχουν αυτούσιες στις εκάστοτε ισχύουσες εγκεκριμένες αναλύσεις τιμών ή εγκεκριμένα τιμολόγια δημοπράτησης έργων είτε υπάρχουν ως αυτούσια τμήματα εργασιών των αναλύσεων ή τιμολογίων αυτών. Στις περιπτώσεις που ο προϋπολογισμός υπηρεσίας περιλαμβάνει «κατ' αποκοπήν τιμές» ή τιμές αναφερόμενες στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του παρόντος με τα συμβατικά τεύχη εγκρίνεται υποχρεωτικά και ανάλυση της τιμής των εργασιών αυτών ή βασικών επί μέρους συνιστωσών εργασιών που επηρεάζουν άμεσα την «κατ' αποκοπήν τιμή» και που περιλαμβάνονται στις ανωτέρω ισχύουσες εγκεκριμένες αναλύσεις τιμών.

Ο ανωτέρω τρόπος καθορισμού τιμών των νέων εργασιών δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις των συστημάτων προσφοράς των άρθρων 8, 10 και 11 του παρόντος (σύστημα προσφοράς που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή, προσφορά για την αξιοποίηση ακινήτων με αντιπαροχή, προσφορά που περιλαμβάνει άλλα ανταλλάγματα). Με τη διακήρυξη ορίζεται γι' αυτά τα συστήματα προσφοράς σταθερός συντελεστής, που καθορίζεται με βάση τις γενικές αρχές τιμολόγησης των εργασιών στους προϋπολογισμούς υπηρεσίας από τους φορείς κατασκευής των έργων και πάντως σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος του 0,90.

Οι νέες τιμές μονάδας εργασιών που καθορίζονται με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου προσαυξάνονται με το ποσοστό γενικών εξόδων και οφέλους του αναδόχου που ισχύει για τη σύμβαση, αν αυτό για την περίπτωση α' της παραγράφου 6 δεν περιέχεται στην παρόμοια ή ανάλογη τιμή.

8. Οι Ανακεφαλαιωτικοί Πίνακες Εργασιών και τα Πρωτόκολλα Κανονισμού Τιμών Μονάδας Νέων Εργασιών που τους συνοδεύουν συντάσσονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία και υπογράφονται από τον ανάδοχο ανεπιφύλακτα ή με επιφύλαξη. Αν ο ανάδοχος αρνηθεί την υπογραφή, του κοινοποιείται ο ανακεφαλαιωτικός πίνακας και τα πρωτόκολλα. Στην περίπτωση αυτή όπως και στην περίπτωση που ο ανάδοχος υπέγραψε τα σχετικά έγγραφα με επιφύλαξη, δικαιούται να υποβάλει ένσταση. Ο Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών και τα πρωτόκολλα νέων τιμών εγκρίνονται από την προϊσταμένη αρχή, στην οποία διαβιβάζονται μαζί με την τυχόν ένσταση του αναδόχου, την αιτιολογική έκθεση για την ανάγκη των τροποποιήσεων, τον τρόπο κανονισμού των τιμών και κάθε σχετική πληροφορία. Αν έχει υποβληθεί ένσταση διατυπώνεται και η γνώμη της διευθύνουσας υπηρεσίας στο περιεχόμενο της ένστασης αυτής. Μετά την έγκριση του Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις σχετικές εργασίες χωρίς αυτό να θίγει τα δικαιώματά του για επίλυση της τυχόν διαφοράς.

Νομολογία: νέες-πρόσθετες εργασίες

Σε περίπτωση που η μελέτη κατασκευής ενός έργου παρουσιάζει προβλήματα, αντιφάσεις(ή ακόμη είναι και ανεφάρμοστη)ο ανάδοχος υποχρεούται να διακόψει τις εργασίες και να ενημερώσει αμελλητί την επιβλέπουσα υπηρεσία. Η επιβλέπουσα υπηρεσία οφείλει αμέσως να επαληθεύσει τα αναφερόμενα και, αν είναι αναγκαίο, να δώσει τις δέουσες λύσεις αλλιώς ο ανάδοχος δεν ευθύνεται.

Κατά το ΑΚ 691 'Ο εργοδότης δεν έχει κανένα δικαίωμα για ελλείψεις του έργου, αν είναι υπαίτιος για αυτές, είτε εξαιτίας των οδηγιών που έδωσε παρά τις ρητές αντιρρήσεις του εργολάβου είτε κατά άλλο τρόπο'.

Αυτά επιβάλλει και η Δεφ. Αθ. 4145/99 'Αν για την κατασκευή του έργου ο ανάδοχος αντιμετωπίσει εμπόδια ή συνθήκες που δεν προβλέπονται από τη σύμβαση, οφείλει να ειδοποιήσει εγγράφως τη Διευθύνουσα Υπηρεσία, προς την οποία υποβάλλει και τις προτάσεις του για τον τρόπο αντιμετώπισης των προβλημάτων που ανέκυψαν.

Στην περίπτωση αυτήν ο ανάδοχος οφείλει να αναμείνει γραπτή διαταγή για αυτό που πρέπει να πράξει και, όταν τη λάβει, να συμμορφωθεί προς τα διατασσόμενα. Αν παρά ταύτα ο ανάδοχος, προς αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών, προβεί χωρίς τη γραπτή διαταγή σε μεταβολές που συνεπάγονται αύξηση της προβλεπόμενης στον προϋπολογισμό του έργου δαπάνης, δε δικαιούται να αποζημιωθεί, έστω και αν έχει δοθεί προφορική εντολή μη καταχωρημένη όμως στο ημερολόγιο του έργου, παρά το ότι οι μεταβολές αυτές καθιστούν το έργο στερεότερο ή βελτιώνουν τη μορφή του, ακόμη και αν στο ημερολόγιο του έργου έγιναν από τον ανάδοχο σχετικές καταχωρήσεις τις οποίες ο επιβλέπων θεώρησε ανεπιφύλακτα’.

Με κανένα τρόπο δεν επιτρέπεται στον ανάδοχο να αυτοσχεδιάσει ή να εκτελέσει εργασίες που δεν αναφέρονται στη μελέτη (σχέδια και τεύχη) της Υπηρεσίας, εκτός αν πρόκειται για εργασίες αποτροπής κινδύνου. Σε κάθε περίπτωση όμως δεν επιτρέπονται βελτιώσεις ή πρόσθετες εργασίες ωραιοποίησης κτλ χωρίς έγγραφη εντολή.

Στην περίπτωση συμπληρωματικών εργασιών οι τιμές δεν μπορούν να ξεπερνούν το 5% των νομίμων ή συμβατικών τιμών και ο ανάδοχος υποχρεούται να τις εκτελέσει ανεξάρτητα από την άσκηση ενδίκων μέσων και εάν τελικά δικαιωθεί θα λάβει την όποια προσαύξηση.

Σχετικά με την εκτέλεση πρόσθετων εργασιών πέραν του ορίου 50% της αρχικής σύμβασης υπάρχει σχετική νομολογία η οποία παρατίθεται περαιτέρω και η οποία αναφέρεται και στον αδικαιολόγητο πλουτισμό. Σε κάποιες αποφάσεις δικαστηρίων υπάρχει αντίφαση, κρίνουν κατά περίπτωση και δεν μπορεί να εξαχθεί κοινός κανόνας.

Κατά την 6194/2005 ΕΦ. Αθ. (πενταμελής) : Οι συμπληρωματικές εργασίες πρέπει να είναι αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων που ανέκυψαν κατά την εκτέλεση του έργου. Η εκτέλεσή τους είναι υποχρεωτική από τον ανάδοχο. Δεν είναι όμως υποχρεωμένος ο εργοδότης να δεχθεί οπωσδήποτε την εκτέλεσή τους, ακόμη κι αν είναι αναγκαίες.

Κατά την Σ. τ. Ε. (ΣΤ Τμήμα) 595/2005: Νέες-πρόσθετες εργασίες χωρίς γραπτή εντολή δεν αποκλείεται να κριθούν στη συνέχεια ως αναγκαίες, είτε από τα αρμόδια όργανα του κυρίου του έργου, είτε από το δικαστήριο, οπότε νομιμοποιούνται εκ των υστέρων με τη σύνταξη Συγκριτικού Πίνακα και Π. Κ. Τ. Μ. Ν. Ε.

Κατά την Σ. τ. Ε. 1577/2009: Για την τιμολόγηση εργασιών που αφορούν τη διαμόρφωση χώρου που περιβάλλει κτίριο, εφαρμοστέο είναι το Α. Τ. Ο. Ε. και όχι το Α. Τ. Ε. Ο.

Κατά την 1311/2007 Α. Π. (Α2 Πολιτικό Τμήμα): Πρόσθετες εργασίες. Δεν υπάρχει υποχρέωση του αναδόχου να τις εκτελέσει πριν την έγκρισή τους. Αν όμως τις εκτελέσει (πριν την έγκριση) δε δικαιούται παράταση της συνολικής προθεσμίας περάτωσης του έργου προκειμένου να εκτελέσει άλλες εργασίες, ήδη εγκεκριμένες, που η εκτέλεσή τους ήταν καλοπίστως δυνατή μέσα στην προθεσμία.

Κατά την 1793/2007 Ελ. Συν. (Τμήμα 1): Δαπάνη συμπληρωματικών εργασιών που εκτελέστηκαν μετά την εκπνοή της συμβατικής προθεσμίας ή των νόμιμων παρατάσεων της, δεν είναι νόμιμη.

Κατά την 5460/2005 Εφ. Αθ. (πενταμελές): Νέες εργασίες. Εκτέλεσή τους πριν από τη σύνταξη Συγκριτικού Πίνακα, μετά από εντολή του κυρίου του έργου. Ο ανάδοχος μπορεί να αξιώσει την αμοιβή του, κατά το άρθρο 43 του Π. Δ. 609/85 (σύνταξη Συγκριτικού Πίνακα εκ των υστέρων). Θεωρείται ότι υπάρχει βούληση των μερών για διακανονισμό της αμοιβής του αναδόχου, σύμφωνα με τον τρόπο που ορίζει ο νόμος.

Νέες εργασίες. Αυτές που δεν προβλέπονται από τη σύμβαση ή προβλέπονται μεν, αλλά από ανάγκη, για λόγους που δεν είχαν προβλεφθεί και χάριν της τεχνικής ποιότητας του έργου, εκτελούνται κατά τρόπο διαφορετικό από τον προβλεπόμενο συμβατικά (και με διαφορετικό κόστος εκτέλεσης).

Κατά την Σ. τ. Ε. 957/2008: Συγκριτικός Πίνακας. Είναι η μόνη εκτελεστή πράξη που εκδίδεται από την Υπηρεσία σε σχέση με το αίτημα του αναδόχου για καθορισμό νέων τιμών μονάδας. Οποιαδήποτε άλλη σχετική πράξη (ή έγγραφο) της Υπηρεσίας, προγενέστερη του Συγκριτικού Πίνακα, με την οποία καθορίζονται νέες τιμές μονάδας, στερείται εκτελεστού χαρακτήρα.

Άρθρο 58 - Βλάβες στα έργα - Αναγνώριση αποζημιώσεων

1. Μέχρι την οριστική παραλαβή ο ανάδοχος φέρει τον κίνδυνο του έργου για βλάβες από οποιαδήποτε αιτία εκτός αν αυτές οφείλονται σε υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής του έργου ή αν προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβαση. Αν το έργο

παραδοθεί για χρήση πριν από την παραλαβή οι βλάβες από τη χρήση, εφόσον δεν οφείλονται σε κακή ποιότητα του έργου, βαρύνουν τον κύριο αυτού.

Κατ' εξαίρεση για βλάβες του έργου ή των μόνιμων εγκαταστάσεων του αναδόχου στον τόπο των έργων που προέρχονται από ανωτέρα βία, αναγνωρίζεται στον ανάδοχο δικαίωμα αποζημίωσης ανάλογης με τη ζημία, το ποσό της οποίας καθορίζεται με συνεκτίμηση του είδους και της έκτασης των βλαβών και των ειδικών συνθηκών σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

2. Ο ανάδοχος υποχρεούται να διορθώσει μέσα σε οριζόμενη από τον φορέα κατασκευής εύλογη προθεσμία τα ελαττώματα του έργου, που θα διαπιστωθούν κατά τη διάρκεια της κατασκευής και μέχρι την οριστική παραλαβή. Αν η προθεσμία αυτή περάσει άπρακτη, ο φορέας κατασκευής του έργου μπορεί να εκτελέσει τη διόρθωση σε βάρος του αναδόχου με οποιονδήποτε τρόπο, με την επιφύλαξη πάντοτε του δικαιώματός του να κηρύξει τον ανάδοχο έκπτωτο. Αν το ελάττωμα δεν είναι ουσιώδες και η διόρθωσή του απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες γίνεται σχετική μείωση του εργολαβικού ανταλλάγματος.

3. Ο ανάδοχος δεν δικαιούται καμιά αποζημίωση από τον κύριο του έργου για οποιαδήποτε βλάβη επέρχεται στα έργα, για οποιαδήποτε φθορά ή απώλεια υλικών και γενικά για οποιαδήποτε ζημία που οφείλεται σε αμέλεια, απρονοησία ή ανεπιτηδειότητα αυτού ή του προσωπικού του ή σε μη χρήση των κατάλληλων μέσων ή σε οποιαδήποτε άλλη αιτία, εκτός από τις περιπτώσεις υπαιτιότητας του φορέα κατασκευής του έργου ή ανωτέρας βίας, σύμφωνα με την παράγραφο 1. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να αποκαταστήσει τις βλάβες που τον βαρύνουν με δικές του δαπάνες.

4. Για να αναγνωρισθεί η αποζημίωση των βλαβών που προξενήθηκαν από ανωτέρα βία ο ανάδοχος πρέπει να δηλώσει γραπτώς στη διευθύνουσα υπηρεσία το είδος και την έκταση των βλαβών, καθώς και τη δαπάνη για την επανόρθωσή της κατά το μέτρο που μπορεί αυτή να εκτιμηθεί. Η δήλωση περιλαμβάνει επίσης υποχρεωτικά περιγραφή της αιτίας των βλαβών, που χαρακτηρίζεται ως ανωτέρα βία και αίτημα αποζημίωσης για αποκατάστασή τους.

5. Η δήλωση υποβάλλεται σε ανατρεπτική προθεσμία δέκα (10) ημερών από την επέλευση της βλάβης. Αν πρόκειται για έργο που έχει περατωθεί και δεν έχει ακόμα παραληφθεί οριστικά η προθεσμία αυτή ορίζεται σε είκοσι (20) ημέρες. Η

διευθύνουσα υπηρεσία προβαίνει αμέσως σε αυτοψία για την εξακρίβωση του περιεχομένου της δηλώσεως και ιδιαίτερα του είδους και της έκτασης των βλαβών, του χρόνου και των συνθηκών που τις προκάλεσαν και μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την υποβολή της δήλωσης του αναδόχου ζητά από την προϊσταμένη αρχή να ορίσει επιτροπή από υπαλλήλους, η οποία οφείλει να προβεί σε επιτόπια εξέταση σε αντιπαράσταση με τον ανάδοχο και να συντάξει σχετικό πρωτόκολλο διαπίστωσης των βλαβών μέσα σε δέκα (10) ημέρες από τη σύστασή της. Στο πρωτόκολλο εκτίθενται τα αίτια, ο χρόνος και οι ειδικές συνθήκες από τις οποίες επήλθαν οι βλάβες, με περιγραφή όλων των στοιχείων που έχουν εξακριβωθεί. Επίσης εξετάζεται η ύπαρξη ή όχι της ευθύνης του αναδόχου, προσδιορίζεται με λεπτομέρεια το είδος και η έκταση των βλαβών και προτείνεται ο τρόπος και η δαπάνη που απαιτείται για την επανόρθωσή τους. Αν το έργο χρησιμοποιείται, η υπηρεσία που το χρησιμοποιεί ειδοποιεί τη διευθύνουσα υπηρεσία για παρουσιαζόμενες βλάβες.

6. Το πρωτόκολλο της προηγούμενης παραγράφου επέχει θέση πράξης της διευθύνουσας υπηρεσίας για την υποβολή ένστασης του αναδόχου σύμφωνα με το νόμο. Η ένσταση είναι απαράδεκτη εφόσον το πρωτόκολλο υπογράφηκε από τον ανάδοχο χωρίς καμιά επιφύλαξη. Αν ο ανάδοχος δεν παραστεί ή αρνηθεί να υπογράψει το πρωτόκολλο, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας του το κοινοποιεί. Η ένσταση ειδικά στην περίπτωση αυτή υποβάλλεται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία πέντε (5) ημερών από την υπογραφή με επιφύλαξη του πρωτοκόλλου ή από την κοινοποίηση αυτού. Η αποζημίωση αναγνωρίζεται με απόφαση της προϊσταμένης αρχής που εγκρίνει με τροποποίηση ή όχι το πρωτόκολλο και αποφασίζει επί της τυχόν ενστάσεως. Η αποζημίωση προσδιορίζεται πάντοτε με βάση τους συμβατικούς όρους και τιμές. Όταν η αποκατάσταση των βλαβών διατάσσεται αφού τελειώσει το έργο και έχουν απομακρυνθεί οι εργοταξιακές εγκαταστάσεις του αναδόχου, κανονίζονται εύλογες τιμές μονάδας για την εκτέλεση εργασιών αποκατάστασης ή εκτελούνται απολογιστικά.

7. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις εργασίες που έχουν διαταχθεί για την αποκατάσταση της βλάβης. Αν από τις βλάβες που προξενήθηκαν στα έργα δημιουργείται κίνδυνος για την ασφάλεια προσώπων ή για πρόκληση σημαντικών ζημιών σε τρίτους ή περαιτέρω σημαντικής βλάβης των έργων, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας μπορεί να εγκρίνει και πριν από την επίδοση της δήλωσης του αναδόχου σύμφωνα με την παράγραφο 5 την κατασκευή αναγκαίων επειγόντων

έργων, στο μέτρο του δυνατού, έστω και αν αυτά δεν αποτελούν αντικείμενο της σύμβασης που συνάφθηκε με τον ανάδοχο. Η διαταγή γι' αυτά μνημονεύει απαραίτητα τις διατάξεις της παραγράφου αυτής και κοινοποιείται στην προϊσταμένη αρχή. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προβεί στην κατασκευή των διατασσόμενων εργασιών χωρίς χρονοτριβή, διαθέτοντας γι' αυτό όλο το δυναμικό της οργάνωσής του. Η διευθύνουσα υπηρεσία μπορεί, όταν διαπιστώσει ανεπάρκεια της οργάνωσης του αναδόχου για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των κινδύνων, να εγκρίνει την κατασκευή μέρους ή και του συνόλου των διατασσόμενων εργασιών με οποιονδήποτε άλλον πρόσφορο τρόπο. Όλες οι δαπάνες για την εκτέλεση των ανωτέρω εργασιών καταβάλλονται από τις πιστώσεις που διατίθενται για την κατασκευή του έργου και βαρύνουν τελικά τον κύριο του έργου, εκτός αν με την απόφαση της προϊσταμένης αρχής που εγκρίνει το πρωτόκολλο καταλογισθεί η δαπάνη συνολικά ή μερικά σε βάρος του αναδόχου, ως υπαιτίου για τη βλάβη που προξενήθηκε στα έργα.

8. Η εκτέλεση των εργασιών για την αποκατάσταση των βλαβών από ανωτέρα βία μπορεί να δικαιολογήσει παράταση των προθεσμιών εκτέλεσης των εργασιών για εύλογο χρονικό διάστημα.

9. Η διαδικασία των παραγράφων 5 έως 7 εφαρμόζεται ανάλογα και για τον καθορισμό της αποζημίωσης του αναδόχου για τυχόν εργασίες αποκατάστασης ή πρόληψης κινδύνων σε έργα που εκτελέστηκαν, καθώς και σε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι βλάβες οφείλονται σε υπαιτιότητα του κυρίου του έργου ή σε άλλη αιτία που εξαιρείται από την ευθύνη του αναδόχου.

10. Εργασίες για αποκατάσταση βλαβών που οφείλονται σε χρήση έργου, που παραδόθηκε σε χρήση πριν από την παραλαβή του κατά τις διατάξεις του παρόντος, εκτελούνται μόνο μετά από έγγραφη εντολή της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η εντολή αυτή κοινοποιείται απαραίτητα στην προϊσταμένη αρχή. Για διαπίστωση της εκτέλεσης των εργασιών αυτών συντάσσεται ειδικό πρωτόκολλο μεταξύ του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας και του αναδόχου. Στις περιπτώσεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται ανάλογα κατά τα λοιπά οι παράγραφοι 7 και 8.

Νομολογία: αποζημιώσεις

Κατά την Σ. τ. Ε. 1170/2003: Υπέρβαση του 50%. Ο ανάδοχος δε δικαιούται αμοιβής ή αποζημίωσης, ούτε με τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού, εάν δεν έχει δοθεί γραπτή εντολή της Υπηρεσίας ή, σε επείγουσες περιπτώσεις, εάν δεν έχει δοθεί προφορική εντολή στον τόπο του έργου, με παράλληλη καταχώρηση στο ημερολόγιο του έργου.

Κατά την Σ. τ. Ε. 3519/2004: Αιτήματα που δεν υπεβλήθησαν με αίτηση για να περιληφθούν σχετικές δαπάνες στον Συγκριτικό Πίνακα (ή υπεβλήθησαν αορίστως), υποβαλλόμενα για πρώτη φορά με την ένσταση ή την Αίτηση Θεραπείας ή την Προσφυγή, είναι απορριπτέα ως απαράδεκτα.

Κατά την Σ. τ. Ε. 1577/2009: Ανωτέρα βία. Αποζημίωση. Δεν αποζημιώνονται τα υλικά που ανήκουν στον ανάδοχο. Αποζημιώνονται μόνιμες εγκαταστάσεις και μηχανήματα τοποθετημένα κατά τρόπο σταθερό και μόνιμο στον τόπο του έργου, που είναι αναγκαία για την εκτέλεσή του. Δεν αποζημιώνονται αποθετικές ζημιές.

Κατά την Σ. τ. Ε. 2535/2003: Αποζημίωση ανάδοχου για ειδικές εργασίες αντιστηρίξεων, προς αποκατάσταση της ισορροπίας παροχής-αντιπαροχής, κατ' απόκλιση των συμφωνηθέντων.

Άρθρο 59 - Ποιότητα στα δημόσια έργα. Πρόγραμμα Ποιότητας Έργου (Π.Π.Ε.)

1. Το Π.Π.Ε. ενσωματώνει και κωδικοποιεί όλες τις απαιτήσεις των συμβατικών τευχών, περιγράφει τις φάσεις ανάπτυξης του έργου και τις αντίστοιχες δραστηριότητες, είναι σε πλήρη εναρμόνιση και περιλαμβάνει το χρονοδιάγραμμα του έργου, καθορίζει τον τρόπο οργάνωσης και διοίκησης του έργου και τον τρόπο και τις λεπτομέρειες συγκέντρωσης και αρχειοθέτησης των στοιχείων κατά την κατασκευή, ώστε να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις ιχνηλασιμότητας.

Το Π.Π.Ε. αποτελεί το εσωτερικό κανονιστικό έγγραφο του έργου και παρέχει όλα τα εργαλεία παρακολούθησης του έργου, συγκέντρωσης των στοιχείων, τεκμηρίωσης των εργασιών που έχουν εκτελεστεί και αρχειοθέτησής τους.

2. Απαιτείται η εκπόνηση και εφαρμογή Προγράμματος Ποιότητας Έργου σε κάθε δημόσιο έργο (Κατασκευή ή Μελέτη), του οποίου ο προϋπολογισμός, αν πρόκειται για κατασκευή, υπερβαίνει το ανώτατο όριο κατά το οποίο γίνονται δεκτές εργοληπτικές επιχειρήσεις δεύτερης τάξης, σύμφωνα με τις διατάξεις των αποφάσεων

ΔΕΕΠ/οικ.502/13.10.2000 (ΦΕΚ 1265 Β'), ΔΙΠΑΔ/οικ. 611/ 24.7.2001 (ΦΕΚ 1013 Β'), ΔΙΠΑΔ/οικ.501/1.7.2003 (ΦΕΚ 928 Β') του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Την ποιότητα των δημόσιων έργων αφορούν και οι παρακάτω αποφάσεις: α) ΔΕΕΠΠ/οικ.4/ 19.1.2001 (ΦΕΚ 94 Β'), β) ΔΕΕΠΠ/οικ.110/12.5.2003 (ΦΕΚ 624 Β') του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, καθώς και γ) η Δ14/43309/5.3.2001 (ΦΕΚ 332 Β') του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

3. Στα δημόσια έργα, που εκτελούνται από όλους τους φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα και συγχρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιτρέπεται, εκτός από τους ελέγχους που προβλέπονται από τις σχετικές διατάξεις για τα δημόσια έργα, να διενεργούνται έλεγχοι ποιότητας των κατασκευαζόμενων έργων και από ειδικό Σύμβουλο που προσλαμβάνεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ύστερα από σχετικό διαγωνισμό. Με την κοινή απόφαση αριθμ. 64517/Ε.Υ.Σ. 6195/2.10.2003 (ΦΕΚ 1539 Β') των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων κανονίζονται όλα τα σχετικά θέματα με τον τρόπο διενέργειας των ελέγχων, την υποχρέωση των υπηρεσιών για παροχή στοιχείων και πληροφοριών στο Συμβούλιο, ώστε να διευκολύνεται στο έργο του, την ελεύθερη πρόσβαση σε όλους τους χώρους κατασκευής του έργου και στις πηγές λήψης των υλικών, την ακώλυτη πραγματοποίηση δειγματοληψιών, τη συνεργασία των υπηρεσιών και των εργαστηρίων της Γ.Γ.Δ.Ε. του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, τον τρόπο αποκατάστασης των διαπιστούμενων ελαττωμάτων και τυχόν επίλυση διαφωνιών σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 60 του παρόντος ή τα καθοριζόμενα στη σύμβαση και ρυθμίζεται κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια για την αποτελεσματικότητα του ποιοτικού ελέγχου.

Με όμοια απόφαση μπορεί να τροποποιούνται οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου.

Άρθρο 60 - Ακαταλληλότητα υλικών - Ελαττώματα - Παράλειψη συντήρησης

1. Η παραλαβή και ο έλεγχος της ποιότητας των υλικών που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή του έργου ή ενσωματώνονται σε αυτό, γίνεται από δύο (2) ή περισσότερους τεχνικούς υπαλλήλους, που ορίζονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Ο

ορισμός της επιτροπής ανακοινώνεται στην προϊσταμένη αρχή, η οποία μπορεί να ορίσει και άλλον υπάλληλο να συμμετέχει στο έργο της επιτροπής. Η προϊσταμένη αρχή μπορεί σε κάθε περίπτωση να ορίσει άλλη επιτροπή για τον επανέλεγχο της παραλαβής υλικών και να διατάσσει τη διενέργεια εργαστηριακών ελέγχων. Σε περίπτωση που δεν επαρκεί το τεχνικό προσωπικό ή σε περίπτωση αδυναμίας να ληφθεί απόφαση λόγω διαφωνίας των υπαλλήλων που ορίζονται σε άρτιο αριθμό, ο ανωτέρω έλεγχος και παραλαβή υλικών γίνεται κατά τον προσφορότερο τρόπο με απόφαση της προϊσταμένης αρχής.

2. Αν κατά την κατασκευή των έργων η επίβλεψη θεωρεί ότι τα προς χρησιμοποίηση υλικά δεν πληρούν τις απαιτήσεις των προδιαγραφών ή γενικά είναι ακατάλληλα, διατάσσεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία η μη χρησιμοποίηση των υλικών. Αν ο ανάδοχος διαφωνεί, τα υλικά δεν χρησιμοποιούνται αν δεν κριθεί η καταλληλότητά τους από εργαστηριακό έλεγχο που γίνεται από τα εργαστήρια της Γ.Γ.Δ.Ε. ή Πολυτεχνικών Σχολών ή άλλα κρατικά εργαστήρια. Η δαπάνη για τις εργαστηριακές έρευνες προκαταβάλλεται από τον ανάδοχο και τον βαρύνει τελικά, αν αποδειχθεί η ακαταλληλότητα των υλικών. Στην αντίθετη περίπτωση η δαπάνη βαρύνει τον κύριο του έργου και αποδίδεται στον ανάδοχο από τις πιστώσεις του έργου.

3. Αν κατά τη διάρκεια κατασκευής των έργων μέχρι την οριστική παραλαβή οποιαδήποτε εργασία παρουσιάσει ελαττώματα που δεν αποκαθίστανται από τον ανάδοχο, κοινοποιείται σε αυτόν ειδική διαταγή της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η ειδική διαταγή προσδιορίζει τα ελαττώματα και τάσσει εύλογη προθεσμία για την αποκατάστασή τους. Στην αποκατάσταση μπορεί να περιλαμβάνεται η καθαίρεση των ελαττωματικών εργασιών και η ανακατασκευή τους, αν αυτό επιβάλλεται. Αν το ελάττωμα δεν είναι ουσιώδες και η αποκατάστασή του απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες με την ειδική διαταγή καθορίζεται ποσοστό μείωσης της αμοιβής του αναδόχου για τις αντίστοιχες εργασίες. Στην τελευταία αυτή περίπτωση η διαταγή μπορεί να περιλαμβάνει και την εκτέλεση ορισμένων εργασιών για τον περιορισμό του ελαττώματος.

4. Η ένσταση του αναδόχου στην περίπτωση της ειδικής διαταγής που προβλέπει η προηγούμενη παράγραφος ασκείται σε ανατρεπτική προθεσμία δέκα (10) ημερών από την κοινοποίησή της. Με την εμπρόθεσμη ένσταση αναστέλλεται η υποχρέωση εκτέλεσης των εργασιών μέχρις ότου εκδοθεί απόφαση της προϊσταμένης αρχής στην ένσταση. Το ανασταλτικό αποτέλεσμα της ένστασης δεν επέρχεται ή αίρεται, αν ο

προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας χαρακτηρίσει με διαταγή του το ελάττωμα ως επικίνδυνο. Στην περίπτωση αυτή οι εργασίες για την άρση του ελαττώματος ή οι εργασίες που ορίζονται στη διαταγή για την αποτροπή των κινδύνων εκτελούνται αμέσως από τον ανάδοχο. Ο επιβλέπων ή άλλος εκπρόσωπος της διευθύνουσας υπηρεσίας παρακολουθεί ειδικά τις εργασίες αυτές και καταχωρεί στο ημερολόγιο όλα τα μέτρα που παίρνει ο ανάδοχος για την εκτέλεση της διαταγής. Το ανασταλτικό αποτέλεσμα της ένστασης δεν επέρχεται επίσης ή αίρεται, αν πρόκειται για εργασίες που θα καλυφθούν από άλλες εργασίες ή αποτελούν την προϋπόθεση άλλων εργασιών, οπότε η διαταγή του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας μπορεί να ορίζει τη μη συνέχιση των εργασιών πριν από την αποκατάσταση των ελαττωμάτων.

5. Αν ο ανάδοχος με την ένστασή του ζητεί τη διενέργεια εργασηριακών ερευνών ή άλλων δοκιμών για την εξακρίβωση του ελαττώματος, οι εργασίες αυτές εκτελούνται πριν εκδοθεί απόφαση επί της ενστάσεως, ύστερα από εντολή της προϊσταμένης αρχής, που προσδιορίζει το είδος και την έκτασή τους. Οι διατάξεις της παραγράφου 2 για την επιβάρυνση της δαπάνης εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτή.

6. Η προϊσταμένη αρχή αποφαινεται οριστικά επί της ενστάσεως και για να εκδώσει την απόφασή της μπορεί να διατάξει τη διενέργεια αυτοψίας ή οποιασδήποτε άλλης έρευνας, αν το κρίνει απαραίτητο. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να συμμορφωθεί προς την απόφαση αυτή. Αν τελικά ύστερα από αίτηση θεραπείας ή δικαστικά δικαιωθεί ο ανάδοχος στις απόψεις του, έχει το δικαίωμα να πληρωθεί με τους συμβατικούς όρους και τιμές για τις πρόσθετες εργασίες. Αν οι εργασίες διατάχθηκαν ύστερα από την απομάκρυνση των εγκαταστάσεων του αναδόχου συντάσσονται νέες τιμές που λαμβάνουν υπόψη τους και το γεγονός αυτό.

7. Σε περίπτωση που ο ανάδοχος δεν αποκαταστήσει τις πλημμέλειες μέσα στην προθεσμία που τάσσεται σε αυτόν με την ειδική διαταγή ή αν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση, μέσα στην ίδια προθεσμία από την κοινοποίηση της απόφασης επί της ενστάσεως, τότε οι εργασίες αποκατάστασης της πλημμέλειας μπορεί να εκτελεστούν με μέριμνα της διευθύνουσας υπηρεσίας με οποιονδήποτε τρόπο σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων του κυρίου του έργου ως προς την εφαρμογή των λοιπών κυρώσεων κατά του αναδόχου.

8. Οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως 7 εφαρμόζονται ανάλογα και για την περίπτωση που ο ανάδοχος παραλείπει τις υποχρεώσεις του για τη συντήρηση των έργων όσο διάστημα τον βαρύνει η συντήρηση αυτή.

9. Οι εργασίες που παρουσιάζουν ουσιώδη ελαττώματα δεν περιλαμβάνονται στην πιστοποίηση.

Οι εργασίες που παρουσιάζουν επουσιώδη ελαττώματα περιλαμβάνονται με μειωμένη τιμή όπως καθορίζεται στην ειδική διαταγή μέχρι την αποκατάσταση του ελαττώματος. Αν το ελάττωμα αποκαλυφθεί αφού έχουν πιστοποιηθεί οι εργασίες, μπορεί η περικοπή να γίνει στην επόμενη ή σταδιακά σε περισσότερες επόμενες πιστοποιήσεις, σύμφωνα με σχετική απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας.

10. Αν το ελάττωμα αποκαλυφθεί κατά την παραλαβή των έργων, η διαπίστωση της αποκατάστασης των ελαττωμάτων γίνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία

Νομολογία: ελαττώματα του έργου

Ο ανάδοχος υποχρεούται να διορθώσει μέσα σε οριζόμενη από το φορέα κατασκευής εύλογη προθεσμία τα ελαττώματα του έργου που θα διαπιστωθούν κατά τη διάρκεια της κατασκευής και μέχρι την οριστική παραλαβή .

Η παράγραφος αυτή αναφέρεται τόσο σε ουσιώδη όσο και σε επουσιώδη ελαττώματα κατά τον ΑΚ άρθ. 688 ‘Αν το έργο που εκτελέστηκε έχει επουσιώδη ελαττώματα ο εργοδότης έχει δικαίωμα να απαιτήσει είτε τη διόρθωσή τους μέσα σε εύλογη προθεσμία, εφόσον η διόρθωση δεν απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες, είτε ανάλογη μείωση της αμοιβής’.

Για τα ουσιώδη ελαττώματα αναφέρεται το άρθ. ΑΚ 689.

Ακόμη σχετική ανάλυση προσφέρει το άρθρο 46 του ΠΔ 609/85 και τα σχετικά σχόλια που θα ακολουθήσουν.

Κατά την έννοια του ΑΚ άρθ. 689 ‘Αν το έργο που εκτελέστηκε έχει ουσιώδη ελαττώματα που το καθιστούν άχρηστο ή αν του λείπουν συμφωνημένες ιδιότητες – δηλαδή η έλλειψη συμφωνημένων ιδιοτήτων(συγκεκριμένες ιδιότητες που συμφωνήθηκαν ρητά)θεωρείται ουσιώδες ελάττωμα-υπάρχει δυνατότητα να γίνει και

συνδυασμός μειώσεως αμοιβής και εκτέλεσης ορισμένων εργασιών για περιορισμό του ελαττώματος. (Εφ. Θεσ/νίκης 2027/81).

Κατά το ΑΚ 692 'Μετά την έγκριση του έργου από τον εργοδότη ο εργολάβος απαλλάσσεται από κάθε ευθύνη για τις ελλείψεις του, εκτός αν αυτές δεν μπορούσαν να διαπιστωθούν με κανονική εξέταση όταν έγινε η παραλαβή του έργου ή αν ο εργολάβος τις απέκρυψε με δόλο' και κατά το άρθ. 693 ΑΚ 'Οι αξιώσεις του εργοδότη εξαιτίας ελλείψεων του έργου παραγράφονται όταν περάσουν δέκα χρόνια από τότε που έγινε η παραλαβή του , αν πρόκειται για οικοδομήματα ή για άλλες ακίνητες εγκαταστάσεις αλλιώς παραγράφονται σε έξη μήνες'. Κατά την Γνωμ. ΝΣΚ 172/94 (τμήμα Γ') αλλά και την Δεφ. Αθ. 475/92 'Μετά την έγκριση του πρωτοκόλλου οριστικής παραλαβής , ισχύουν ως προς την ευθύνη του αναδόχου οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα και αυτός ευθύνεται κατ' άρθ. 692 αυτού μόνο για τις ελλείψεις εκείνες και τα ελαττώματα που δεν ήταν δυνατόν να διαγνωσθούν με κανονική εξέταση όταν παρελήφθη το έργο διότι ήταν κεκρυμμένα ή δολίως αποκρύφθηκαν από τον ανάδοχο κατά την παραλαβή'. Σχετική και η Εφ. Αθ. 886/72.

Κατά την Δεφ. Αθ 475/92 'Ο κίνδυνος αυτός αναφέρεται στην τυχαία ή από αμέλεια, απρονοησία , ανεπιτηδειότητα αυτού ή του προσωπικού του ή τη μη χρήση των κατάλληλων μέσων απώλεια, καταστροφή, χειροτέρευση ή επέλευση οποιασδήποτε ζημίας στο έργο, οπότε και δεν έχει αξίωση για αμοιβή και δαπάνες υποχρεούμενος σε αποκατάσταση της βλάβης με δικές του δαπάνες'.

Κατά τη Δεφ. Αθ. 2556/98 'Την ευθύνη καθ'όλη τη διάρκεια της κατασκευής δημόσιου έργου έχει ο ανάδοχος. Ο εργολάβος δε φέρει ευθύνη έναντι του κυρίου του έργου εκτός αν ειδικά με τη σύμβαση εργολαβίας επιφυλάχθηκε στον κύριο του έργου να δίνει διαταγές στον εργολάβο πέρα από τα όρια που αναγνωρίζεται τέτοιο δικαίωμα με τις διατάξεις περί εκτελέσεως δημοσίων έργων.

Κατά την Σ. τ. Ε. (ΣΤ Τμήμα) 514/2007: Στα επουσιώδη ελαττώματα η Υπηρεσία ή διατάσσει με Ειδική Διαταγή τη διόρθωσή τους από τον ανάδοχο ή μειώνει την αμοιβή του. Στα ουσιώδη ελαττώματα η Υπηρεσία διατάσσει με Ειδική Διαταγή την αποκατάσταση από τον ανάδοχο μέσα σε προθεσμία που του ορίζει, αν δε αυτός δεν τα αποκαταστήσει, τότε προβαίνει (η Υπηρεσία) στην αποκατάστασή τους και καταλογίζει στον ανάδοχο τη σχετική δαπάνη.

Άρθρο 72 - Διοικητική παραλαβή για χρήση

1. Οποτεδήποτε και πριν από την προσωρινή παραλαβή, το έργο ή αυτοτελή του τμήματα που έχουν περατωθεί μπορεί να δοθούν σε χρήση, ύστερα από τη διενέργεια σχετικής διοικητικής παραλαβής.
2. Η διοικητική παραλαβή γίνεται με πρωτόκολλο μεταξύ του προϊσταμένου της διευθύνουσας υπηρεσίας, του επιβλέποντος και του αναδόχου. Αν το έργο παραδίδεται για χρήση σε υπηρεσία άλλη από τον φορέα κατασκευής του συμπράττει στο πρωτόκολλο και εκπρόσωπος της υπηρεσίας αυτής. Αν ο ανάδοχος κληθεί και δεν παραστεί ή αρνηθεί την υπογραφή του πρωτοκόλλου, αυτό συντάσσεται από τους λοιπούς, με σχετική μνεία κατά περίπτωση και του κοινοποιείται. Το πρωτόκολλο περιλαμβάνει μνεία του έργου ή των τμημάτων που παραδίδονται για χρήση και συνοπτική περιγραφή της κατάστασης των εργασιών.
3. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο διοικητική παραλαβή για χρήση γίνεται αμέσως μετά την περάτωση των εργασιών του έργου ή αυτοτελών τμημάτων του, αν αυτό προβλέπεται από τα συμβατικά τεύχη. Αν δεν υπάρχει τέτοια πρόβλεψη, μπορεί η διοικητική παραλαβή να γίνει ύστερα από απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας.
4. Αν από τη σύμβαση προβλέπεται η εκτέλεση των εργασιών παράλληλα προς τη χρήση του έργου, δεν απαιτείται η διενέργεια διοικητικής παραλαβής. Το ίδιο ισχύει αν η παράλληλη χρήση προκύπτει από τη φύση των εργασιών.
5. Η διοικητική παραλαβή για χρήση δεν αναπληρώνει τη διενέργεια της προσωρινής και οριστικής παραλαβής του έργου.

Άρθρο 73 - Προσωρινή παραλαβή του έργου

1. Μετά τη βεβαίωση περάτωσης των εργασιών το έργο παραλαμβάνεται προσωρινά. Με την προσωρινή παραλαβή ελέγχονται οι εργασίες ποσοτικά και ποιοτικά. Οι εργασίες συμπληρωματικών συμβάσεων παραλαμβάνονται μαζί με τις εργασίες της αρχικής σύμβασης.
2. Η προσωρινή παραλαβή διενεργείται μέσα σε έξι (6) μήνες από τη βεβαιωμένη περάτωση του έργου, εφόσον υποβληθεί από τον ανάδοχο η τελική επιμέτρηση του έργου μέσα σε δύο (2) μήνες από την πιο πάνω περάτωση. Αν η τελική επιμέτρηση υποβληθεί από τον ανάδοχο μεταγενέστερα, η πιο πάνω προθεσμία για τη διενέργεια

της παραλαβής αρχίζει από την υποβολή της τελικής επιμέτρησης. Αν δεν υποβληθεί τελική επιμέτρηση από τον ανάδοχο, η προθεσμία για τη διενέργεια της παραλαβής αρχίζει από την κοινοποίηση στον ανάδοχο της τελικής επιμέτρησης που συντάχθηκε από την υπηρεσία. Αν η παραλαβή δεν διενεργηθεί ή το πρωτόκολλο δεν εγκριθεί μέσα στις πιο πάνω προθεσμίες, η παραλαβή θεωρείται ότι έχει συντελεσθεί αυτοδίκαια τριάντα (30) ημέρες μετά την υποβολή από τον ανάδοχο σχετικής όχλησης για τη διενέργειά της και επιβάλλονται στα υπαίτια όργανα του φορέα κατασκευής του έργου οι προβλεπόμενες στην παράγραφο 3 του άρθρου 40 του παρόντος πειθαρχικές ποινές.

3. Για τη διενέργεια της προσωρινής παραλαβής η προϊσταμένη αρχή ορίζει την επιτροπή παραλαβής, αφού προηγουμένως η διευθύνουσα υπηρεσία της ανακοινώσει την περάτωση των εργασιών και τη σύνταξη της τελικής επιμέτρησης. Η επιτροπή είναι τριμελής, όταν όμως πρόκειται για σημαντικά έργα μπορεί να ορισθούν μέχρι και τέσσερα (4) επιπλέον μέλη για να περιληφθούν σε αυτήν τεχνικοί διαφόρων ειδικοτήτων, ανάλογα με τη φύση του έργου. Στην επιτροπή παραλαβής των έργων τουλάχιστον ο πρόεδρος δεν ορίζεται από υπαλλήλους της διευθύνουσας υπηρεσίας. Όταν ο φορέας που πρόκειται να χρησιμοποιήσει το έργο είναι άλλος από την υπηρεσία που το κατασκευάζει, η προϊσταμένη αρχή μπορεί να περιλάβει στην επιτροπή μέλη που υποδεικνύονται από τον φορέα που θα χρησιμοποιήσει το έργο. Η επιτροπή παραλαβής συνέρχεται και διενεργεί την παραλαβή με πρωτοβουλία και ευθύνη του προέδρου της. Για την παραλαβή συντάσσεται πρωτόκολλο που υπογράφεται από όλα τα μέλη της επιτροπής, από τον τελευταίο επιβλέποντα που παρίσταται κατά τη διενέργειά της και από τον ανάδοχο που παραδίδει το έργο. Αν υπάρξει αδυναμία υπογραφής από τον Πρόεδρο ή μέλος της επιτροπής ή τον επιβλέποντα, το πρωτόκολλο υπογράφεται από τους υπόλοιπους με σχετική μνεία των λόγων της αδυναμίας υπογραφής.

4. Η επιτροπή παραλαβής παραλαμβάνει το έργο ποσοτικά και ποιοτικά, ελέγχει κατά το δυνατόν την επιμέτρηση με γενικές ή σποραδικές καταμετρήσεις, καταγράφει στο πρωτόκολλο τις ποσότητες της τελικής επιμέτρησης, όπως τυχόν διορθώνονται από τους ελέγχους που γίνονται, αιτιολογεί τις τυχόν τροποποιήσεις στις ποσότητες και αναγράφει τις παρατηρήσεις της για εργασίες που τυχόν έχουν εκτελεσθεί με υπέρβαση των εγκεκριμένων ποσοτήτων ή κατά τροποποίηση των εγκεκριμένων σχεδίων. Η επιτροπή επίσης ελέγχει κατά το δυνατόν την ποιότητα των εργασιών και

αναγράφει στο πρωτόκολλο τις παρατηρήσεις της, ιδίως για τις εργασίες που κρίνονται απορριπτέες ή ελαττωματικές, που πρέπει να αποκατασταθούν, ή παραδεκτές μεν αλλά με μείωση της τιμής τους.

5. Στην παραλαβή καλείται να παραστεί ο ανάδοχος. Η παραλαβή γίνεται νόμιμα και χωρίς την παρουσία του αναδόχου αν αυτός έχει κληθεί να παραστεί. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, όπως και στην περίπτωση που ο ανάδοχος αρνείται την υπογραφή του πρωτοκόλλου, του κοινοποιείται το πρωτόκολλο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του άρθρου 44 του παρόντος. Το πρωτόκολλο θεωρείται ως πράξη της διευθύνουσας υπηρεσίας και η σχετική ένσταση ασκείται μέσα στην προθεσμία της παραγράφου 1 του άρθρου 76 του παρόντος, υπολογιζόμενη από την υπογραφή του με επιφύλαξη ή από την κοινοποίηση στον ανάδοχο. Η προσωρινή παραλαβή ολοκληρώνεται με την έγκριση του πρωτοκόλλου από την προϊσταμένη αρχή. Αυτή μπορεί να αναβάλει την έγκριση του πρωτοκόλλου μέχρι να αποκατασταθούν από τον ανάδοχο τα ελαττώματα που διαπιστώθηκαν. Η έγκριση γίνεται μέσα σε έναν (1) μήνα από την πλήρη αποκατάσταση.

6. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τις περιπτώσεις παραλαβής τμημάτων έργων που περατώθηκαν και μπορεί να έχουν αυτοτελή χρήση, όπου αυτό προβλέπεται από τη σύμβαση, καθώς επίσης και σε όλες τις περιπτώσεις που μια εργολαβία δεν συνεχίζεται, όπως στις περιπτώσεις διάλυσης και έκπτωσης.

7. Απαραίτητο στοιχείο για την προσωρινή παραλαβή κάθε δημόσιου έργου είναι ο Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας (Φ.Α.Υ.), σύμφωνα με την απόφαση ΔΕΕΠΠ/ οικ.433/ 19.9.2000 (ΦΕΚ 1176 Β΄) του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

Άρθρο 74 - Χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης των έργων

1. Ο χρόνος εγγύησης, κατά τον οποίο ο ανάδοχος φέρει τον κίνδυνο του έργου και υποχρεούται στη συντήρησή του, σύμφωνα με τα άρθρα 58 παράγραφος 1 και 75 παράγραφος 2 του παρόντος και μετά την πάροδο του οποίου ενεργείται η οριστική παραλαβή, ορίζεται γενικά σε δεκαπέντε (15) μήνες. Σε εντελώς ειδικές περιπτώσεις μπορεί με τα συμβατικά τεύχη να ορίζεται μεγαλύτερος χρόνος εγγύησης ενδεχομένως και με ιδιαίτερο αντάλλαγμα, όχι όμως μεγαλύτερος από τρία (3) έτη.

Για έργα προϋπολογισμού υπηρεσίας μέχρι του ορίου που γίνονται δεκτές στις δημοπρασίες εργοληπτικές επιχειρήσεις Α2 τάξης, εφόσον η φύση των εργασιών το επιτρέπει ή για έργα που δεν νοείται μακροχρόνια συντήρησή τους, μπορεί με τα συμβατικά τεύχη να καθορίζεται χρόνος εγγύησης μικρότερος των δεκαπέντε (15) μηνών. Ο χρόνος εγγύησης αρχίζει από τη βεβαιωμένη περάτωση των εργασιών αν μέσα σε δύο (2) μήνες από αυτή υποβληθεί από τον ανάδοχο η τελική επιμέτρηση, άλλως από την ημερομηνία που υποβλήθηκε ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο συντάχθηκε η τελική επιμέτρηση.

2. Κατά το χρόνο εγγύησης και υποχρεωτικής συντήρησης ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να επιθεωρεί τακτικά τα έργα, να τα διατηρεί σε ικανοποιητική κατάσταση και να αποκαθιστά κάθε βλάβη τους. Εργασίες για την αποκατάσταση βλαβών από τη χρήση εκτελούνται με έγκριση της υπηρεσίας και η δαπάνη αποδίδεται στον ανάδοχο ή οι εργασίες αυτές εκτελούνται από την υπηρεσία.

Αν ο ανάδοχος παραλείπει τις υποχρεώσεις του για τη συντήρηση των έργων κατά το χρόνο εγγύησης, οι απαραίτητες εργασίες μπορεί να εκτελεσθούν από την υπηρεσία με οποιονδήποτε τρόπο σε βάρος και για λογαριασμό του υπόχρεου αναδόχου.

Άρθρο 75 - Οριστική παραλαβή

1. Στην οριστική παραλαβή εφαρμόζονται οι διατάξεις για την προσωρινή παραλαβή των παραγράφων 3, 5 και 6 του άρθρου 73 του παρόντος.

2. Η οριστική παραλαβή γίνεται μετά την προσωρινή και την πάροδο του χρόνου υποχρεωτικής από τον ανάδοχο συντήρησης. Πρέπει να διενεργηθεί μέσα σε δύο (2) μήνες από τότε που λήγει ο χρόνος εγγύησης, σύμφωνα με το άρθρο 74 του παρόντος. Αν η οριστική παραλαβή δεν διενεργηθεί μέσα σε αυτήν την προθεσμία, θεωρείται ότι έχει συντελεσθεί αυτοδίκαια τριάντα (30) ημέρες μετά την υποβολή από τον ανάδοχο σχετικής όχλησης για τη διενέργειά της και επιβάλλονται στα υπαίτια όργανα του φορέα κατασκευής του έργου οι προβλεπόμενες από την παράγραφο 3 του άρθρου 40 του παρόντος πειθαρχικές ποινές. Αν η προσωρινή παραλαβή δεν έχει διενεργηθεί μέχρι την οριστική παραλαβή, διενεργείται ταυτόχρονα προσωρινή και οριστική παραλαβή.

3. Κατά την οριστική παραλαβή ελέγχεται πάλι η καλή κατάσταση των εργασιών.

4. Μετά την οριστική παραλαβή του έργου ο ανάδοχος ευθύνεται κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα. Σε περιπτώσεις ειδικών έργων, με τα συμβατικά τεύχη μπορεί να ορίζονται πρόσθετες ευθύνες ή υποχρεώσεις του αναδόχου και μετά την οριστική παραλαβή.
5. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου και της παραγράφου 3 του άρθρου 176 του παρόντος εφαρμόζονται είτε η οριστική παραλαβή διενεργηθεί πραγματικά είτε συντελεσθεί αυτοδίκαια.
6. Η συντέλεση της οριστικής παραλαβής αποτελεί την αφετηρία της παραγραφής των απαιτήσεων του αναδόχου από την εργολαβική σύμβαση.
7. Αν η παραλαβή συντελεσθεί αυτοδίκαια και διαπιστωθούν εκ των υστέρων διαφορές στις ποσότητες των εργασιών που εκτελέστηκαν ο ανάδοχος έχει υποχρέωση να επιστρέψει το εργολαβικό αντάλλαγμα που τυχόν έχει καταβληθεί για τις εργασίες αυτές.
8. Απαραίτητο στοιχείο για την οριστική παραλαβή κάθε δημόσιου έργου είναι ο Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας (Φ.Α.Υ.).

Νομολογία: παραλαβή του έργου

Μετά τη βεβαίωση περάτωσης των εργασιών το έργο παραλαμβάνεται προσωρινά και οριστικά. Με την προσωρινή παραλαβή ελέγχονται οι εργασίες ποσοτικά και ποιοτικά.

Η οριστική παραλαβή γίνεται μετά την προσωρινή και την πάροδο του χρόνου υποχρεωτικής από τον ανάδοχο συντήρησης. Κατά την οριστική παραλαβή ελέγχεται πάλι η καλή κατάσταση των εργασιών.

Εάν δεν έχει υποβληθεί η τελική επιμέτρηση μέσα στην οριζόμενη προθεσμία (2 μήνες από την περαίωση ΠΔ 609/85, άρθ. 38, παρ. 4) τότε οι προθεσμίες τρέχουν από την υποβολή της.

Κατά την Πεντ. Εφ. Αθ. 19/87 'Κάθε χρονική υπέρβαση της ως άνω προθεσμίας μέσα στην οποία πρέπει ο ανάδοχος να υποβάλλει την τελική επιμέτρηση συνεπάγεται αντίστοιχη παράταση του παραπάνω χρόνου λήξεως διενεργείας της προσωρινής παραλαβής και έτσι παρατείνονται όλες οι σχετικές προθεσμίες (αυτοδίκαιας

παραλαβής, συντήρησης κτλ). Σε περιπτώσεις έργων με ‘Μελέτη-Κατασκευή’ ή με ‘κατ’ αποκοπήν τίμημα’ τελική επιμέτρηση είναι η βεβαίωση ότι το έργο (τεμάχιο 1) ολοκληρώθηκε σύμφωνα με τη σύμβαση.

Η συντέλεση της οριστικής παραλαβής αποτελεί την αφετηρία της παραγραφής και των απαιτήσεων του κυρίου του έργου. Κατά το άρθρο 692 του Α. Κ. ‘Μετά την έγκριση του έργου από τον εργοδότη ο εργολάβος απαλλάσσεται από κάθε ευθύνη για τις ελλείψεις του, εκτός αν αυτές δεν μπορούσαν να διαπιστωθούν με κανονική εξέταση όταν έγινε η παραλαβή του έργου ή αν ο εργολάβος τις απέκρυψε με δόλο και κατά την ΣτΕ 2241/93 με την οριστική παραλαβή παύει κατ’ αρχήν η ευθύνη του αναδόχου για τυχόν πλημμέλειες του έργου.

2.2 Συνοπτικός Συγκεντρωτικός Πίνακας Υποχρεώσεων του Αναδόχου

Υποχρεώσεις του αναδόχου από τη στιγμή της κατακύρωσης του αποτελέσματος της δημοπρασίας έως την έναρξη της κατασκευής του έργου	
Σύναψη σύμβασης	Αποτελεί συνέχεια της δημοπρασίας. Μετά την κοινοποίηση του αποτελέσματος ο ανακηρυχθείς ως ανάδοχος καλείται εντός ορισμένου χρόνου (όχι λιγότερο από 15 μέρες) να προσκομίσει όλα τα απαιτούμενα από τη σύμβαση έγγραφα. Κατά την υπογραφή του εγγράφου συμφωνητικού ο ανάδοχος δηλώνει την έδρα του και την ακριβή διεύθυνσή του όπως και δηλώνει εγγράφως αντίκλητο, κάτοικο της έδρας της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.
Εγγύηση καλής εκτέλεσης	Για την ανάληψη της κατασκευής του έργου απαιτείται η παροχή εγγύησης καλής εκτέλεσης, της οποίας το ύψος ανέρχεται γενικά σε ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) του προϋπολογισμού της υπηρεσίας. . Στις περιπτώσεις ειδικών ή σημαντικών έργων ή αν ο χρόνος εκτέλεσης του έργου έχει ιδιαίτερη σημασία, η διακήρυξη μπορεί να ορίζει μεγαλύτερο ποσοστό εγγύησης, όχι όμως πέραν του δέκα τοις εκατό (10%) του προϋπολογισμού της υπηρεσίας.
Χρονοδιάγραμμα κατασκευής-οργανόγραμμα	Το χρονοδιάγραμμα συντάσσεται και υποβάλλεται μέσα σε προθεσμία 15 ημερών από την υπογραφή της σύμβασης και αποτελεί το αναλυτικό πρόγραμμα κατασκευής του έργου. Συνοδεύεται από οργανόγραμμα του εργοταξίου στο οποίο περιγράφονται λεπτομερώς τα στοιχεία στελεχών,

	εξοπλισμού και μηχανημάτων και το οποίο υποβάλλεται μέσα σε ένα μήνα από την υπογραφή της σύμβασης.
Προθεσμίες	Ο ανάδοχος δεσμεύεται κατά την υπογραφή της σύμβασης για την τήρηση των προθεσμιών κατασκευής και ολοκλήρωσης του έργου. Ορίζονται οι ποινικές ρήτρες για παραβίαση των εν λόγω προθεσμιών όπως και τα ρήτρα πρόσθετης καταβολής για την περίπτωση ταχύτερης ολοκλήρωσης του έργου.
Υποχρεώσεις του αναδόχου κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου	
Τήρηση της σύμβασης και των συμφωνιών προς αυτή και το νόμο έγγραφων εντολών του φορέα κατασκευής	Ο ανάδοχος υποχρεούται να κατασκευάσει το έργο κατά τους όρους της σύμβασης και να ακολουθεί με ακρίβεια τα σχέδια και τα λοιπά στοιχεία της μελέτης. Επίσης θα πρέπει να υπακούει στις έγγραφες εντολές της Διευθύνουσας Υπηρεσίας που αφορούν τροποποιήσεις της μελέτης ή εκτέλεση εγκεκριμένων νέων εργασιών, ακόμη και αν αυτές δεν αναφέρονται αρχικά στη σύμβαση.
Αντιμετώπιση προβλημάτων	Αν για την κατασκευή του έργου ο ανάδοχος αντιμετωπίσει εμπόδια ή συνθήκες που δεν προβλέπονται από τη σύμβαση, οφείλει να ειδοποιήσει εγγράφως τη Διευθύνουσα Υπηρεσία, προς την οποία υποβάλλει και τις προτάσεις του για τον τρόπο αντιμετώπισης των προβλημάτων που ανέκυψαν. Στην περίπτωση αυτήν ο ανάδοχος οφείλει να αναμείνει γραπτή διαταγή για αυτό που πρέπει να πράξει και, όταν τη λάβει, να συμμορφωθεί προς τα διατασσόμενα
Διάθεση εξοπλισμού	Ο ανάδοχος υποχρεούται να διαθέσει για το έργο όλο το απαιτούμενο προσωπικό, υλικά,

	μηχανήματα, οχήματα, αποθηκευτικούς χώρους και γενικά όλα τα μέσα για την καλή και έντεχνη εκτέλεσή του. Ο ίδιος βαρύνεται με όλες τις δαπάνες που απαιτούνται για αυτό (μισθούς προσωπικού, κόστος υλικών κτλ).
Μέτρα ασφαλείας	Ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση για την τήρηση των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας και για τη λήψη των απαραίτητων μέτρων ασφαλείας όπως και μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος.
Ευθύνη για ανεύρεση και χρησιμοποίηση υλικών	Ο ανάδοχος φέρει όλη την ευθύνη για την ανεύρεση και χρησιμοποίηση πηγών αδρανών ή άλλων υλικών (π. χ. υλικών που συναντώνται κατά την κατασκευή του έργου ή προέρχονται από καθαίρεση παλιών έργων). Τα υλικά αυτά ανήκουν στον κύριο του έργου και επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν μόνο έπειτα από σχετική διαταγή της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.
Οργάνωση εργοταξίου-επίβλεψη	Ο ανάδοχος οφείλει να οργανώνει το προσωπικό και τα μέσα που διαθέτει κατά τέτοιο τρόπο ώστε: α) να μην παρεμποδίζει την εκτέλεση οποιωνδήποτε άλλων έργων ή εργασιών που είναι δυνατόν να επηρεάζονται από την εργολαβία του, β) να προστατεύει τις υπάρχουσες από κάθε βλάβη ή διακοπή λειτουργίας τους και γ) να αποκαθιστά ή να συμβάλλει στην άμεση αποκατάσταση των τυχόν βλαβών ή διακοπών. Επίσης οφείλει να εξασφαλίσει την απρόσκοπτη άσκηση της επίβλεψης σε όλους τους χώρους που κρίνει απαραίτητο η Διευθύνουσα Υπηρεσία, όπως και να ειδοποιήσει την Υπηρεσία σε περίπτωση ανεύρεσης αρχαιοτήτων και έργων τέχνης κατά την κατασκευή.

Ημερολόγιο του έργου	Ο ανάδοχος υποχρεούται να τηρεί ημερολόγιο το οποίο συμπληρώνεται καθημερινά και στο οποίο αναγράφονται με συνοπτικό τρόπο όλα τα στοιχεία και οι εξελίξεις που αφορούν το έργο (εκτελούμενες εργασίες, χρησιμοποιούμενα μηχανήματα και υλικά κτλ).
Πρωτόκολλο αφανών εργασιών	Ο ανάδοχος, από κοινού με τον επιβλέποντα, έχει την υποχρέωση να συντάσσει Πρωτόκολλο παραλαβής αφανών εργασιών, εκείνων δηλαδή των εργασιών που δε θα είναι εμφανείς και καταμετρήσιμες στην τελική μορφή του έργου. Στο Πρωτόκολλο αυτό καταχωρούνται όλες οι αφανείς εργασίες στις πραγματικές τους διαστάσεις, καθώς και οι έλεγχοι και οι καταμετρήσεις του επιβλέποντα με τα αναγκαία σκαριφήματα.
Επιμετρήσεις	Κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου λαμβάνονται όλα τα αναγκαία στοιχεία για την επιμέτρηση των ποσοτήτων των εκτελούμενων εργασιών. Οι επιμετρήσεις συντάσσονται στο τέλος κάθε μήνα με μέριμνα και δαπάνη του αναδόχου και υπόκεινται στον έλεγχο της Υπηρεσίας. Περιλαμβάνουν για κάθε εργασία συνοπτική περιγραφή της (τιμολόγια, σχέδια, διαγράμματα κτλ). Τα πρωτόκολλα επιμετρήσεων θα πρέπει να ληφθούν και να εγκριθούν από την Υπηρεσία (μέσα σε διάστημα τριών μηνών) αλλιώς παραλαμβάνονται αυτοδικαίως.
Λογαριασμοί-πιστοποιήσεις	Μετά τη λήξη κάθε μήνα ή άλλης χρονικής περιόδου που ορίζει η σύμβαση ο ανάδοχος συντάσσει λογαριασμό των οφειλόμενων σε αυτόν ποσών από τις εργασίες που εκτελέστηκαν. Οι λογαριασμοί συντάσσονται πάντα

	<p>ανακεφαλαιωτικοί, συνοδεύονται από ανακεφαλαιωτικό συνοπτικό πίνακα των εργασιών και υποβάλλονται στη Διευθύνουσα Υπηρεσία που τους ελέγχει και τους διορθώνει μέσα σε ένα μήνα.</p>
<p>Επείγουσες πρόσθετες εργασίες</p>	<p>Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις όποιες πρόσθετες επείγουσες εργασίες εγκρίνει η Προϊσταμένη Αρχή.</p>
<p>Αυξομειώσεις εργασιών-νέες (συμπληρωματικές) εργασίες</p>	<p>Αν προκύψει ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στο αρχικό ανατεθέν έργο ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση, αλλά κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων κατά την κατασκευή του έργου, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να τις εκτελέσει. Οι συμπληρωματικές αυτές εργασίες δεν πρέπει να διαχωρίζονται τεχνικά ή οικονομικά από την κύρια σύμβαση (ή εάν διαχωρίζονται θα πρέπει να είναι απολύτως αναγκαίες για την τελειοποίησή της) και το συνολικό ποσό τους δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό του 50% του ποσού της αρχικής σύμβασης.</p>
<p>Διόρθωση ελαττωμάτων κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου</p>	<p>Εάν κατά την κατασκευή του έργου η επίβλεψη θεωρεί ότι τα υλικά που χρησιμοποιούνται δεν πληρούν τις απαιτήσεις των προδιαγραφών του έργου ή οποιαδήποτε εργασία παρουσιάσει ελαττώματα, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος, έπειτα από διαταγή της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, προς αποκατάσταση των ελαττωμάτων και αντικατάσταση των ακατάλληλων υλικών.</p>
<p>Διοικητική παραλαβή για χρήση</p>	<p>Οποτεδήποτε και πριν από την προσωρινή παραλαβή ,το έργο ή αυτοτελή του τμήματα που έχουν περατωθεί μπορεί να δοθούν σε χρήση,</p>

	<p>ύστερα από τη διενέργεια σχετικής διοικητικής παραλαβής. Η διοικητική παραλαβή γίνεται με πρωτόκολλο μεταξύ του προϊσταμένου της διευθύνουσας Υπηρεσίας ,του επιβλέποντος και του αναδόχου. Η διοικητική παραλαβή για χρήση γίνεται αμέσως μετά την περάτωση των εργασιών του έργου ή αυτοτελών τμημάτων του, αν αυτό προβλέπεται από τα συμβατικά τεύχη. Αν δεν υπάρχει τέτοια πρόβλεψη, μπορεί η διοικητική παραλαβή να γίνει ύστερα από απόφαση της διευθύνουσας Υπηρεσίας.</p>
<p>Υποχρεώσεις του αναδόχου μετά την ολοκλήρωση της κατασκευής του έργου</p>	
<p>Τελική επιμέτρηση</p>	<p>Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να υποβάλλει στη Διευθύνουσα Υπηρεσία την τελική επιμέτρηση μέσα σε διάστημα δύο μηνών από τη βεβαιωμένη περάτωση του έργου. Αυτή περιλαμβάνει συνοπτικό πίνακα που ανακεφαλαιώνει τις ποσότητες όλων των τμηματικών επιμετρήσεων.</p>
<p>Προσωρινή παραλαβή του έργου</p>	<p>Μετά το πέρας των εργασιών το έργο παραλαμβάνεται προσωρινά και υπόκειται σε ποσοτικό και ποιοτικό έλεγχο. Η διαδικασία αυτή διενεργείται μέσα σε έξι μήνες από τη βεβαιωμένη περάτωση του έργου.</p>
<p>Χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης του έργου</p>	<p>Ο χρόνος εγγύησης, κατά τον οποίο ο ανάδοχος φέρει τον κίνδυνο του έργου και υποχρεούται σε συντήρησή του ορίζεται γενικά σε 15 μήνες. Σε εντελώς ειδικές περιπτώσεις μπορεί με τα συμβατικά τεύχη να ορίζεται μεγαλύτερος χρόνος εγγύησης ενδεχομένως και με ιδιαίτερο</p>

	<p>αντάλλαγμα, όχι όμως μεγαλύτερος από τρία έτη. Ο χρόνος εγγύησης αρχίζει από τη βεβαιωμένη περάτωση των εργασιών αν μέσα σε δύο μήνες από αυτή υποβληθεί από τον ανάδοχο η τελική επιμέτρηση, άλλως από την ημερομηνία που υποβλήθηκε ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο συντάχθηκε η τελική επιμέτρηση.</p>
<p>Οριστική παραλαβή του έργου</p>	<p>Διενεργείται μέσα σε δύο μήνες από τότε που λήγει ο χρόνος εγγύησης. Επαναλαμβάνεται ποιοτικός έλεγχος. Μετά την οριστική παραλαβή ο ανάδοχος αποδεσμεύεται και ευθύνεται μόνο για ποιοτικά ελαττώματα τα οποία δεν μπορούσαν να γίνουν αντιληπτά κατά την παραλαβή ή απεκκρύφθησαν με δόλο. Εάν διαπιστωθούν επουσιώδη ελαττώματα κατά την παραλαβή, ο ανάδοχος είτε υποχρεούται να τα διορθώσει μέσα σε εύλογη προθεσμία είτε γίνεται μείωση της αμοιβής του. Εάν τα ελαττώματα είναι ουσιώδη υπάρχει δυνατότητα να γίνει και συνδυασμός μείωσης αμοιβής και εκτέλεσης εργασιών για περιορισμό τους.</p>
<p>Τελικοί λογαριασμοί</p>	<p>Μετά τη διενέργεια της προσωρινής παραλαβής του έργου ο ανάδοχος συντάσσει και υποβάλλει «προτελικό λογαριασμό» με βάση τις ποσότητες που περιλαμβάνονται στο σχετικό πρωτόκολλο. Μετά τη διενέργεια της οριστικής παραλαβής και την έγκριση του πρωτοκόλλου ο ανάδοχος συντάσσει και υποβάλλει τελικό λογαριασμό. Με αυτόν γίνεται εκκαθάριση του εργολαβικού ανταλλάγματος και όλων των αμοιβαίων απαιτήσεων που έχουν σχέση με την εκτέλεση της</p>

	σύμβασης.
Επιστροφή εγγύησης καλής εκτέλεσης	Το σύνολο της εγγύησης καλής εκτέλεσης του έργου επιστρέφεται στον ανάδοχο αμέσως μετά την έγκριση του Πρωτοκόλλου Οριστικής Παραλαβής και τη σύνταξη του τελικού λογαριασμού του έργου.
Χρόνος ευθύνης αναδόχου	Ο ανάδοχος φέρει ευθύνη για τυχόν ελαττώματα του έργου (κρυφά) για διάστημα 10 χρόνων από τότε που έγινε η οριστική παραλαβή του, εάν πρόκειται για οικοδόμημα ή άλλη ακίνητη εγκατάσταση. Αλλιώς το διάστημα είναι 6 μήνες.

ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑΣ**Ν. 3669/08 Άρθρο 39 - Υποχρεώσεις μελών αναδόχου κοινοπραξίας**

1. Οι εγγυήσεις εκτέλεσης του έργου πρέπει να είναι κοινές υπέρ όλων των μελών της κοινοπραξίας.
2. Τα μέλη της αναδόχου κοινοπραξίας ευθύνονται έναντι του κυρίου του έργου εις ολόκληρο για κάθε υποχρέωση που απορρέει από τη σύμβαση ή από το νόμο.
3. Όλα τα μέλη της κοινοπραξίας οφείλουν κατά την κατάρτιση και υπογραφή της σύμβασης να καταθέσουν συμβολαιογραφική πράξη διορισμού κοινού εκπροσώπου της κοινοπραξίας έναντι του κυρίου του έργου και των υπηρεσιών. Με την ίδια πράξη ορίζεται υποχρεωτικά και ο αναπληρωτής του εκπροσώπου. Ο αναπληρωτής εκπροσωπεί την κοινοπραξία σε κάθε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του εκπροσώπου, καθώς και σε περιπτώσεις θανάτου ή ανικανότητας αυτού. Ο εκπρόσωπος και ο αναπληρωτής του πρέπει να είναι φυσικό πρόσωπο από τα μέλη της κοινοπραξίας ή από τους νόμιμους εκπροσώπους των εταιριών που κοινοπρα-κτούν. Ο εκπρόσωπος ή ο αναπληρωτής του μπορούν να διορίζουν άλλους πληρεξούσιους για τη διενέργεια συγκεκριμένων πράξεων κατά την εκπροσώπηση της κοινοπραξίας, εφόσον δόθηκε σε αυτούς τέτοια εξουσία με την πράξη διορισμού τους. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της επόμενης παραγράφου ο διορισμός του εκπροσώπου και του αναπληρωτού και η αποδοχή του από αυτούς διαρκούν καθ' όλη τη διάρκεια του έργου και μέχρι την πλήρη εκκαθάριση των σχέσεων της κοινοπραξίας με τον κύριο του έργου. Μαζί με την πράξη διορισμού κατατίθενται κατά την υπογραφή της σύμβασης και δηλώσεις αποδοχής του διορισμού τους από τον εκπρόσωπο και από τον αναπληρωτή του. Ο διορισμός του εκπροσώπου και του αναπληρωτή του και οι δηλώσεις αποδοχής πρέπει να είναι χωρίς αίρεση ή όρους και να εκτείνονται σε όλα τα θέματα που αφορούν την εκτέλεση της σύμβασης, στα οποία περιλαμβάνεται και η είσπραξη του εργολαβικού ανταλλάγματος και ο διορισμός αντικλήτου.
4. Αντικατάσταση του εκπροσώπου ή του αναπληρωτή του ή και των δύο γίνεται μόνο από κοινού από όλα τα μέλη της κοινοπραξίας με συμβολαιογραφική πράξη.

Μόνο μετά την κοινοποίηση της πράξης αυτής και των δηλώσεων αποδοχής του διορισμού τους από τους διοριζόμενους παύει η εξουσία εκπροσώπησης αυτών που είχαν διορισθεί πριν.

Νομολογία: ανάδοχος κοινοπραξία

Ο νόμος δε δίνει ορισμό της κοινοπραξίας και το κενό ήρθε να καλύψει η νομολογία. Κατά την Δεφ. Αθ. 1922/90 'Η κοινοπραξία που συνιστάται για την Εκτέλεση Δημοσίου Έργου αποτελεί φορέα εννόμων σχέσεων. Η εν λόγω κοινοπραξία αν και δεν έχει νομική προσωπικότητα, νομιμοποιείται ενεργητικώς ως ανάδοχος του έργου για την άσκηση προσφυγής προς επίλυση διαφοράς που ανέκυψε από την κατασκευή του έργου (ΣτΕ 239/90)'.

Κατά την ίδια 'Επομένως η κρινόμενη προσφυγή ασκείται παραδεκτώς μεν από την προσφεύγουσα κοινοπραξία, ανάδοχο κατασκευής του πιο πάνω έργου, απαραδέκτως δε ασκείται και ατομικώς από τα κοινοπρακτούντα μέλη, τα οποία δεν έχουν το κατά το άρθρο 20 παρ. 1 Ν. Δ. 341/1978 σε συνδυασμό με το άρθρο 4 Ν. 1406/1983 άμεσο έννομο συμφέρον και πρέπει να απορριφθεί κατά το μέρος που ασκείται από τα μέλη αυτά'.

Όμως κατά την ΑΠ. 22/98 'Η κοινοπραξία που δέχθηκε την εκτέλεση δημοσίου τεχνικού έργου χωρίς να έχουν τηρηθεί οι διατυπώσεις δημοσιότητας, κατά το άρθρο 42 του Εμπορικού Νόμου, δεν αποκτά νομική προσωπικότητα και δεν μπορεί να είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων (άρθρα 61 και 34 ΑΚ).

Συνακολούθως για την άσκηση προσφυγής κατά τις διατάξεις του Νόμου περί εκτελέσεως δημοσίων έργων, νομιμοποιούνται μόνο τα φυσικά (ή και νομικά) πρόσωπα μέλη της κοινοπραξίας αυτής'.

Από αυτό (και άλλες παρόμοιες και αντικρουόμενες αποφάσεις) προκύπτει ότι υπάρχει αντίθεση στη νομολογία και για αυτό τόσο την ενδικοφανή διαδικασία όσο και την προσφυγή πρέπει να κάνει τόσο η κοινοπραξία όσο και τα μέλη ατομικώς σωρευμένα στο ίδιο έγγραφο.

Κατά την Δεφ. Αθ. 909/99 'Όταν ανάδοχος του έργου είναι κοινοπραξία, νομιμοποιούνται σε άσκηση προσφυγής μόνο τα μέλη της κοινοπραξίας, φυσικά ή

νομικά πρόσωπα και όχι η κοινοπραξία , η οποία στερείται νομικής προσωπικότητας' (ίδια και η Δεφ. Αθ. 74/99).

Τα μέλη της αναδόχου κοινοπραξίας ευθύνονται απέναντι στον κύριο του έργου εις ολόκληρο για κάθε υποχρέωση που απορρέει από τη Σύμβαση ή από το νόμο, ανεξάρτητα από τα ποσοστά του κοινοπρακτικού, ανεξάρτητα από τη φύση των εργασιών (π. χ. οικοδομικά, ηλεκτρομηχανολογικά, πρασίνου κτλ) και ανεξάρτητα από τη συμμετοχή των κοινοπρακτούντων σε αυτά.

Η ευθύνη όμως αυτή αφορά μόνο τις υποχρεώσεις της κοινοπραξίας απέναντι στον κύριο του έργου και όχι έναντι τρίτων όπου ευθύνεται ο πράγματι εκτελών το έργο και όχι ο αφανής εταίρος (το εικονικό μέλος της κοινοπραξίας). (ΣτΕ 729/94).

Είναι δυνατόν από τη διακήρυξη να προβλέπεται η δυνατότητα του Κυρίου του Έργου να υποχρεώσει την κοινοπραξία, εφ' όσον της ανατεθεί το έργο, να αποκτήσει Νομική Προσωπικότητα υπό το καθεστώς του ΠΔ 334/00 (άρθ. 23).

Ως προς την εκπροσώπηση της κοινοπραξίας πρέπει απαραίτητα να ορίζεται και ο αναπληρωτής του εκπροσώπου γιατί η αντικατάσταση ή ο νέος διορισμός εκπροσώπου, λόγω της μορφής της εταιρείας, είναι δύσκολος σε περίπτωση διαφωνίας των κοινοπρακτούντων.

Κατά την Δεφ. Αθ. 4546/97 'Σε περίπτωση πτώχευσης ενός από τα δύο μέλη κοινοπραξίας πρέπει να αναλάβει την εκτέλεση του έργου το άλλο και μόνο αν λυθεί η σύμβαση με οποιοδήποτε τρόπο (έκπτωση, διάλυση κλπ) μπορεί ο Κύριος του Έργου να αναλάβει την εκτέλεση του έργου.

4. ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ - ΕΠΙΒΛΕΨΗ

N. 3669/08

Άρθρο 36 - Διοίκηση του έργου – Επίβλεψη

1. Η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η διοίκηση των έργων ασκούνται από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία του φορέα κατασκευής του έργου (διευθύνουσα ή επιβλέπουσα υπηρεσία), η οποία ορίζει τους τεχνικούς υπαλλήλους που θα ασχοληθούν ειδικότερα με την επίβλεψη, προσδιορίζει τα καθήκοντά τους όταν είναι περισσότεροι από έναν, παρακολουθεί το έργο τους και γενικά προβαίνει σε κάθε νόμιμη ενέργεια και ενεργεί ό,τι απαιτείται για την καλή και έγκαιρη εκτέλεση των έργων.

2. Η διευθύνουσα υπηρεσία ορίζει ως επιβλέποντες και βοηθούς αυτών για το έργο ή τμήματά του ή είδη εργασιών τεχνικούς υπαλλήλους, που έχουν την αντίστοιχη δυνατότητα, ανάλογα με τα στελέχη που διαθέτει, τις υπηρεσιακές ανάγκες και την αξιολόγηση του έργου και του προσωπικού. Οι επιβλέποντες αποτελούν τους άμεσους βοηθούς του προϊστάμενου της διευθύνουσας υπηρεσίας στην άσκηση των καθηκόντων της που σχετίζονται με το έργο, όπως αυτά ορίζονται στις επί μέρους διατάξεις του παρόντος Κώδικα. Δεν αποκλείεται η άσκηση της επίβλεψης από τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας.

3. Στα καθήκοντα των επιβλεπόντων περιλαμβάνονται η παρακολούθηση και ο έλεγχος της ποιότητας και ποσότητας των εργασιών και γενικά η τήρηση των όρων της σύμβασης από τον ανάδοχο. Οι βοηθοί των επιβλεπόντων ασκούν τα καθήκοντα που τους ανατίθενται και έχουν ανάλογες ευθύνες.

4. Στην περίπτωση κατασκευής έργου με ανάθεση σε ανάδοχο η επίβλεψη αποσκοπεί στην πιστή εκπλήρωση από τον ανάδοχο των όρων της σύμβασης και στην κατασκευή του έργου σύμφωνα με τους κανόνες της τέχνης, ώστε να ανταποκρίνεται στον προορισμό του.

Στην περίπτωση κατασκευής έργου με αυτεπιστασία, η επίβλεψη οργανώνει και διευθύνει τα μέσα που έχει στη διάθεσή της κατά τον οικονομοτεχνικά προσφορότερο τρόπο, για να επιτύχει την κατασκευή του έργου σύμφωνα με τις προδιαγραφές και τους κανόνες της τέχνης, ώστε να ανταποκρίνεται στον προορισμό του.

5. Η υποχρέωση της επίβλεψης να προβαίνει σε κάθε ενέργεια για την πιστή εκπλήρωση των όρων της σύμβασης από τον ανάδοχο, δεν μειώνει σε καμιά

περίπτωση τις ευθύνες του αναδόχου, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και τη σύμβαση.

6. Η επίβλεψη μπορεί να ασκηθεί εκτός από τον τόπο των έργων και σε όλους τους χώρους που κατασκευάζονται τμήματα του έργου.

7. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων καθορίζονται κατηγορίες μεγάλων ή ειδικών έργων, στην ομάδα επίβλεψης των οποίων μετέχει απαραίτητα και ο μελετητής του έργου. Με την ίδια απόφαση ρυθμίζεται κάθε σχετική λεπτομέρεια, ιδίως ο τρόπος καθορισμού της τυχόν αμοιβής του και η διαδικασία ανάθεσης των σχετικών υπηρεσιών.

8. Η διευθύνουσα υπηρεσία κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου συντάσσει και στέλνει στην προϊσταμένη αρχή κάθε δίμηνο συνοπτικές εκθέσεις για την πορεία του έργου και τα σημαντικά προβλήματα που σχετίζονται με την κατασκευή του.

9. Σε περιπτώσεις μεγάλων ή ειδικών ή σημαντικών έργων η επίβλεψη μπορεί να γίνει με κλιμάκιο της διευθύνουσας υπηρεσίας, που έχει επικεφαλής τεχνικό κατηγορίας ΠΕ και τον απαιτούμενο αριθμό βοηθών και άλλου τεχνικού και διοικητικού προσωπικού. Το κλιμάκιο επίβλεψης μπορεί να εγκατασταθεί στην έδρα της διευθύνουσας υπηρεσίας ή με απόφαση Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων στον τόπο των έργων.

10. Όταν παρίσταται ανάγκη διαπίστωσης πραγματικών περιστατικών, η αρμόδια υπηρεσία μπορεί να προβαίνει σε αυτοψία που ενεργείται από κατάλληλο τεχνικό υπάλληλο ή επιτροπή από τεχνικούς υπαλλήλους που συντάσσουν σχετική έκθεση. Όταν γίνονται τέτοιες αυτοψίες καλείται να παραστεί και ο ανάδοχος, αν συντρέχει περίπτωση.

11. Αν ο κύριος του έργου καταστεί υπερήμερος ως προς την εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεών του, ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση μόνο για τις θετικές του ζημιές που προκαλούνται μετά την επίδοση από αυτόν σχετικής έγγραφης όχλησης. Σε περίπτωση υπερημερίας από καθυστέρηση πληρωμής οι θετικές ζημιές οφείλονται κατά το μέτρο που υπερβαίνουν τον τόκο υπερημερίας.

Άρθρο 38 - Διεύθυνση έργου από την πλευρά του αναδόχου

Η διεύθυνση των έργων από την πλευρά του αναδόχου στους τόπους κατασκευής τους γίνεται από τεχνικούς που έχουν τα κατάλληλα προσόντα και είναι αποδεκτοί από την Υπηρεσία. Η επί τόπου των έργων παρουσία τεχνικού στελέχους ή τεχνικού υπαλλήλου της εργοληπτικής επιχείρησης είναι υποχρεωτική και ανάλογη με τη φύση και το μέγεθος του κατασκευαζόμενου έργου. Προκειμένου για έργα προϋπολογισμού πάνω από τρία εκατομμύρια (3.000.000,00) ευρώ, η αναλογία αυτή καθορίζεται τουλάχιστον σε τρεις (3) τεχνικούς ανάλογων προσόντων και πείρας, από τους οποίους ένας (1) πρέπει να είναι διπλωματούχος ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) και ένας (1) πτυχιούχος τεχνολογικού εκπαιδευτικού ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.). Η ελάχιστη τεχνική στελέχωση του εργοταξίου σε κάθε έργο μπορεί πάντα να αλλάζει με απόφαση του κυρίου ή του φορέα κατασκευής του έργου, εφόσον προβλέπεται στη διακήρυξη. Για το προσωπικό που αποτελεί την ελάχιστη στελέχωση, απαιτείται προσκόμιση στη διευθύνουσα υπηρεσία βεβαίωσης του οικείου ασφαλιστικού φορέα, στην οποία θα αναγράφεται και ο χρόνος ασφάλισης των εργαζομένων. Η παράβαση των διατάξεων του άρθρου αυτού αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα για την εργοληπτική επιχείρηση, τα στελέχη και τους υπαλλήλους της, καθώς και για τους υπαλλήλους της διευθύνουσας υπηρεσίας. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων μπορεί να αναπροσαρμόζεται ο αριθμός των τεχνικών επί τόπου των έργων, ανάλογα με τον προϋπολογισμό και τη φύση του εκτελούμενου έργου.

Άρθρο 71 - Βεβαίωση περάτωσης εργασιών

1. Όταν λήξει η προθεσμία περάτωσης του συνόλου ή τμημάτων του έργου, ο επιβλέπων αναφέρει στη διευθύνουσα υπηρεσία αν τα έργα έχουν περατωθεί και έχουν υποστεί ικανοποιητικά τις δοκιμασίες που προβλέπονται στη σύμβαση ή αν τα έργα δεν έχουν περατωθεί, οπότε αναφέρει συγκεκριμένα τις εργασίες που απομένουν για εκτέλεση. Αν οι εργασίες έχουν περατωθεί, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας εκδίδει βεβαίωση για το χρόνο περάτωσης των εργασιών (βεβαίωση περάτωσης των εργασιών). Την έκδοση της βεβαίωσης μπορεί να ζητήσει ο ανάδοχος και πριν από τη λήξη των προθεσμιών αν έχει περατώσει τα έργα. Η βεβαίωση περάτωσης των εργασιών δεν αναπληρώνει την παραλαβή των έργων, η οποία διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις των επόμενων άρθρων.

2. Αν στις εργασίες που έχουν περατωθεί διαπιστωθούν επουσιώδεις μόνο ελλείψεις που δεν επηρεάζουν τη λειτουργικότητα του έργου, ο προϊστάμενος της διευθύνουσας υπηρεσίας γνωστοποιεί με διαταγή του προς τον ανάδοχο τις ελλείψεις που έχουν επισημανθεί και τάσσει εύλογη προθεσμία για την αποκατάστασή τους. Στην περίπτωση αυτή η βεβαίωση περάτωσης εκδίδεται μετά την εμπρόθεσμη αποκατάσταση των ελλείψεων και αναφέρει το χρόνο που περατώθηκε το έργο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος αποκατάστασης.

3. Αν οι εργασίες δεν έχουν περατωθεί ή οι ελλείψεις που διαπιστώθηκαν δεν είναι επουσιώδεις ή αν δεν περατώθηκαν από τον ανάδοχο εμπρόθεσμα οι εργασίες αποκατάστασης επουσιωδών ελλείψεων, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο εφαρμόζονται, ανάλογα με την περίπτωση, οι διατάξεις του άρθρου 60 του παρόντος (αποκατάσταση ελαττωμάτων).

Νομολογία: επίβλεψη του έργου

Κατά την παρ.: 2 του Ν1418/84 άρθ.6: Στην περίπτωση κατασκευής έργου με ανάθεση σε ανάδοχο η επίβλεψη αποσκοπεί στην πιστή εκπλήρωση από τον ανάδοχο των όρων της σύμβασης και στην κατασκευή του έργου κατά τους κανόνες της τέχνης, ώστε να ανταποκρίνεται στον προορισμό του.

Αυτή η πολύ γενική διατύπωση δημιουργεί προβλήματα (κυρίως ποινικά, διότι για τα αστικά ισχύει το άρθ. 105 του Εις. Ν. Αστ. Κ.) στους επιβλέποντες, διότι σε κάθε π.χ. ατύχημα κάποιος κανόνας ή μέτρο ασφαλείας (συμβατικός κατά τις Συγγραφές) παραβιάστηκε και ο Εισαγγελέας συνήθως αναζητά από τον αρμόδιο υπάλληλο τις ενέργειές του προς αποφυγή του.

Κατά την παρ. 3 του Ν.1418/85 άρθ.6: Στην περίπτωση κατασκευής έργου με αυτεπιστασία η επίβλεψη οργανώνει και διευθύνει τα μέσα που έχει στη διάθεσή της κατά τον οικονομοτεχνικά προσφορότερο τρόπο για να επιτύχει την κατασκευή του έργου σύμφωνα με τις προδιαγραφές και τους κανόνες της τέχνης, ώστε να ανταποκρίνεται στον προορισμό του.

Ακόμη ο τεχνικός που αναλαμβάνει καθήκοντα τεχνικού συμβούλου για έργα εξειδικευμένα ή τεχνικά πολύπλοκα σύμφωνα με την παρ. 5 άρθρο 6 του Νόμου και

τα πρόσωπα που χρησιμοποιεί για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του σύμφωνα με τη Σύμβαση υπέχουν τις ευθύνες Δημοσίου υπαλλήλου.

Κατά το εκτελεστικό διάταγμα 609/85 άρθ.29 του Ν. 1418/84 οι επιβλέποντες αποτελούν τους αμέσους βοηθούς του προϊστάμενου της Διευθύνουσας Υπηρεσίας στην άσκηση των καθηκόντων της που σχετίζονται με το έργο.

Στα καθήκοντα των επιβλεπόντων περιλαμβάνονται η παρακολούθηση και ο έλεγχος της ποιότητας και ποσότητας των εργασιών και γενικά η τήρηση των όρων της σύμβασης από τον ανάδοχο.

Οι βοηθοί των επιβλεπόντων ασκούν τα καθήκοντα που τους ανατίθενται και έχουν ανάλογες ευθύνες.

Κατά την Γνωμ. ΝΣΚ 865/86 'Και αν ακόμη το εκτελούμενο Δημόσιο έργο είναι μεγάλο ή ειδικό ή σημαντικό, δεν είναι επιτρεπτός ορισμός δύο επιβλεπόντων μηχανικών για το ίδιο έργο με τα ίδια καθήκοντα ως συναρμόδιων ή συνυπεύθυνων για την κατασκευή του.

Όπως αναφέρθηκε σχετικά η φράση 'και γενικά η τήρηση των όρων της σύμβασης' γεννά πολλαπλές ευθύνες στους επιβλέποντες, ιδίως σε περιπτώσεις ατυχημάτων (είτε εργαζομένων είτε πολιτών) γιατί με τη γενικότητα του ΠΔ 609/85 και των συμβατικών τευχών (Ε. Σ. Υ. , Γ. Σ. Υ. κλπ) στις συμβατικές υποχρεώσεις του αναδόχου περιλαμβάνεται και η τήρηση των διαφόρων κανόνων ασφαλείας εργαζομένων, σημάνσεως των έργων, προστασία του περιβάλλοντος κτλ. Έτσι σε ότι συμβεί είναι τελικά συνυπεύθυνοι (τουλάχιστον ποινικά) τόσο ο επιβλέπων όσο και ο προϊστάμενος της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ως γνωστό τα Δημόσια Έργα είναι βασικές υποδομές του κράτους που συντελούν στην ανάπτυξη της χώρας σε όλους τους τομείς και ιδιαιτέρως της Οικονομίας, διευκολύνοντας συγχρόνως την ιδιωτική πρωτοβουλία να ευδοκιμήσει.

Κατά συνέπεια αφού τα έργα σχεδιάζονται για να καλύψουν ανάγκες αναπτυξιακές και κοινωνικές, θα πρέπει να υλοποιηθούν σύμφωνα με το πνεύμα και τους στόχους που τέθηκαν κατά το σχεδιασμό τους, μη αποκλείοντας τυχόν βελτιώσεις που κρίθηκαν αναγκαίες στην πορεία εκτέλεσης και οι οποίες προέκυψαν είτε από την προσαρμογή στις πραγματικές συνθήκες, ή από την εξέλιξη της τεχνολογίας (νέα υλικά κ.α.) ή από ατέλειες του ίδιου του σχεδιασμού των έργων.

Επομένως ο ανάδοχος ενός έργου έχει υποχρέωση να επισημάνει πιθανές αστοχίες της μελέτης ή να προτείνει νέες εργασίες απαραίτητες για το βέλτιστο αποτέλεσμα και αντίστοιχα ο κύριος του έργου να εξετάσει το βάσιμο των προτάσεων αυτών και να πράξει ανάλογα.

Κατά την κατασκευή ενός έργου δεν πρέπει να υπάρχουν προκαταλήψεις, αλλά ικανότητα, γνώσεις, εμπειρία και ευελιξία και κυρίως κάθε ενέργεια να είναι σύμφωνη με τους νόμους του κράτους και τα χρηστά ήθη. Επίσης θα πρέπει να υπηρετείται το καλώς εννοούμενο δημόσιο συμφέρον. Το ότι υπάρχει εκτεταμένη νομολογία γύρω από τα δημόσια έργα, δείχνει κάποιο έλλειμμα εκ μέρους των συμβαλλομένων, δηλαδή του ανάδοχου, του κυρίου του έργου, ή και των δύο. Η επιτυχία ενός έργου εξαρτάται από τις ιδιαίτερες ικανότητες – δεξιότητες και εμπειρία των στελεχών που το διαχειρίζονται.

Η κύρια υποχρέωση του ανάδοχου είναι η τήρηση της σύμβασης του έργου, δηλαδή θα πρέπει να υλοποιήσει το έργο βάσει συγκεκριμένων προδιαγραφών και σεβόμενος τους κανόνες της τέχνης και της επιστήμης. Το αποτέλεσμα θα πρέπει να είναι ένα έργο ασφαλές, λειτουργικό, έντεχνο και αισθητικά ικανοποιητικό, προστατεύοντας παράλληλα το περιβάλλον.

Το οικονομικό μέρος παίζει σημαντικό ρόλο στην πραγμάτωση ενός έργου με κύρια ποιοτικά χαρακτηριστικά και είναι η πιο σημαντική παράμετρος για την ποιότητά του. Όταν το καταβαλλόμενο τίμημα είναι μικρό, το κόστος κατασκευής του έργου είναι δυσβάσταχτο για τον ανάδοχο, ενώ όταν είναι υπερβολικά μεγάλο

(υπερτιμολόγηση) δεν υπηρετείται το καλώς εννοούμενο δημόσιο συμφέρον. Εκεί υπεισέρχεται ο ρόλος των ικανών στελεχών ως βασικών συντελεστών για την επιτυχή υλοποίηση του έργου, που σημαίνει αποτέλεσμα άρτιων προδιαγραφών, με λογικό τίμημα και με απουσία ζημίας για τα συμβαλλόμενα μέρη.

Πολλές φορές στις μελέτες έργων παρουσιάζονται ασυμφωνίες στα συμβατικά τεύχη, λανθασμένες προμετρήσεις, ασάφειες και έλλειψη συγκεκριμένων προδιαγραφών, με αποτέλεσμα κατά την εκτέλεσή τους να παρουσιάζονται διάφορα προβλήματα, για την αντιμετώπιση των οποίων απαιτούνται και πάλι ικανά και έμπειρα στελέχη.

Ο ανθρώπινος παράγοντας τελικά παίζει το σπουδαιότερο ρόλο στην πραγμάτωση ενός έργου, από τον προγραμματισμό ως και την εκτέλεσή του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

[1] Νόμοι Ν.3669/08 (ΦΕΚ 116-Α/08), Ν.1418/84 (ΦΕΚ 23-Α/84), Ν.2338/95 (ΦΕΚ 202-Α/95), Π.Δ. 609/85 (ΦΕΚ 223-Α/85)

[2] ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ – ΑΛΙΚΗΣ ΤΖΙΚΑ-ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

[3] ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ – ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΝΤΙΝΟΥ ΧΡ. ΡΟΒΛΙΑ.

[4] ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ – ΖΑΦΕΙΡΗ Α. ΧΑΤΖΗΧΑΛΚΙΑ

[5] ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΤ’ ΑΡΘΡΟ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ – ΒΑΣΙΛΗΣ ΕΥΑΓ. ΚΩΤΣΟΒΙΝΟΥ